

แนวความคิดทฤษฎีทางสังคมวิทยา

ตอน

เกออร์ก ซิมเมล

โดย

ลิวอิส เอ. โคเซอร์

แปลโดย

จามะรี พิทักษ์วงศ์ และ วารุณี ภูริสินสิทธิ์

แนวความคิดทฤษฎีทางสังคมวิทยา

ตอน

เกออร์ก ซิมเมล

ถกกันที่มหาวิทยาลัย

จาก

มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์

แปลจาก

Lewis A. Coser, *Masters of Sociological Thought: Ideas in Historical and Social Context* (New York: Harcourt Brace Jovanovich, Inc., 1971), pp. 176-215.

แนวความคิดทฤษฎีทางสังคมวิทยา

ตอน

เกออร์ก ซิมเมล

โดย

ลิวอิส เอ. โคเซอร์

แปลโดย

จามะรี พิทักษ์วงศ์

และ

วารุณี ภูริสินสิทธิ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์

ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา

คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ร่วมกับ

มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์

2537

แนวความคิดทฤษฎีทางสังคมวิทยา

ตอน เกออร์ก ซิมเมล

โดย ลิวอิส เอ. โคเซอร์

แปลโดย จามะวี พิทักษ์วงศ์ และ อังกาป กอศรีพร

ISBN 974-571-448-8

ลิขสิทธิ์ฉบับภาษาไทยของ

มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์

สงวนลิขสิทธิ์

ฉบับพิมพ์ครั้งที่ 1 เดือนกุมภาพันธ์ 2537

จำนวน 1,000 เล่ม

จัดพิมพ์โดย สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

อาคารอเนกประสงค์ ชั้น 5 มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ถนนพระจันทร์ กรุงเทพฯ 10200 โทร. 2239232

จัดจำหน่ายโดย ศูนย์หนังสือมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

อาคารอเนกประสงค์ ชั้นล่าง มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ถนนพระจันทร์ กรุงเทพฯ 10200 โทร. 2210633

พิมพ์ที่ โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

นางสาวอรุณี อินทรสุขศรี ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา

แบบปกโดย นายสันติ อิศรพันธุ์

ราคาเล่มละ 45 บาท

คำนำของผู้แปล

หนังสือเรื่อง แนวความคิดทฤษฎีทางสังคมวิทยา (Masters of Sociological Thought) ของ ลิวอิส เอ. โคเซอร์ (Lewis A. Coser) นี้เป็นตำราทางสังคมวิทยาที่ใช้กันแพร่หลายทั่วไปทั้งในอเมริกา ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ และอังกฤษ เป็นหนังสือที่กล่าวถึงแนวความคิดของนักทฤษฎีผู้เป็นต้นกำเนิดแนวความคิดทางสังคมวิทยาชีวิตของเขา และบริบททางวิชาการและทางสังคมที่มีอิทธิพลต่อแนวความคิดของเขา

ถึงจะมีความหลากหลายในเนื้อหาแต่ก็เห็นได้ชัดว่า นักคิดแต่ละคนได้รับการกระทบกระเทือนอย่างสำคัญของการเกิดขึ้นของ “สังคมสมัยใหม่” (modern society) และการจัดระเบียบและความสัมพันธ์ของคนในสังคมรูปแบบใหม่นี้ ซึ่งทำให้ขามองสังคมแตกต่างกันไป การศึกษาแนวความคิดของนักคิดเหล่านี้จะช่วยทำให้การทำความเข้าใจความหลากหลายของสังคมวิทยาในปัจจุบันและ “สังคมสมัยใหม่” ได้ดีขึ้น

ในการแปลครั้งนี้เลือกแปลเฉพาะนักทฤษฎี 8 ท่าน ซึ่งเป็นผู้วางรากฐานและมีอิทธิพลสำคัญต่อทฤษฎีทางสังคมวิทยาปัจจุบัน บทที่ 1 และ 2 คือ กองต์ และ มาร์กซ์ แปลโดย จามะรี พิทักษ์วงศ์, บทที่ 3 และ 4 สเปนเซอร์ และ เดอร์ไคม์ แปลโดย นฤจร อธิธิระจรัส, บทที่ 5 ซิมเมล แปลโดย จามะรี พิทักษ์วงศ์ และ วารุณี ภูริสินสิทธ์, บทที่ 6 เวเบอร์ แปลโดย อังกาบ กอศรีพร, บทที่ 7 และ 8 คูลีย์ และ มัด แปลโดย วารุณี ภูริสินสิทธ์

ความดีทั้งหมดของหนังสือเล่มนี้ย่อมอยู่ที่ผู้แต่ง คือ ลิวอิส เอ. โคเซอร์ อย่างไม่ต้องสงสัย ส่วนข้อบกพร่องใดๆ ที่อาจเกิดขึ้น คณะผู้แปลขอรับผิดชอบไว้ ณ ที่นี้ และหวังว่าคงได้รับการติชมเพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงให้ดีขึ้นในโอกาสต่อไป

จามะรี พิทักษ์วงศ์
นฤจร อธิธิระจรัส
วารุณี ภูริสินสิทธ์
อังกาบ กอศรีพร

ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

บทนำ

หลายปีมาแล้วนักศึกษาผู้หนึ่งได้มาหาข้าพเจ้า ณ ที่ทำงานเพื่อ
ปรึกษาแนวความคิดเรื่อง "ความเป็นกลางในค่านิยม" ในงานของ
แมกซ์ เวเบอร์ ข้าพเจ้าได้สนทนากับเขาอยู่นานพอสมควร แต่ในที่สุด
ด้วยท่าทางดูแคลน เขาได้สรุปความรู้สึกของเขาเกี่ยวกับเวเบอร์และ
ประเด็นในเรื่องนี้ว่า "ในที่สุดแล้วเขาก็คงเพียงแต่จะหาทางปิดเรื่อง
ไปให้พ้น ๆ เท่านั้น"

ถึงแม้ข้าพเจ้าจะได้แต่คิดมาเป็นเวลานานว่าจะเขียนหนังสือ
เล่มหนึ่งเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ทางสังคมวิทยา การสนทนาในครั้ง
นี้ช่วยให้ความคิดนั้นเป็นจริงขึ้นมา และลักษณะของหนังสือที่ข้าพเจ้าตั้ง
ใจที่จะเขียนก็ได้เริ่มก่อตัวขึ้นในความคิดของข้าพเจ้า

บัดนี้ ข้าพเจ้ามีความเห็นว่า สำหรับนักศึกษาอเมริกันที่จะเข้า
ใจประวัติศาสตร์ทางสังคมวิทยาอย่างแท้จริง ต้องการมากกว่าความรู้
ในเรื่องข้อเสนอกที่เป็นทางการและโครงสร้างทางทฤษฎี เพื่อที่จะเข้า
ใจความสำคัญของเรื่องดังกล่าว นักศึกษาจะต้องสร้างความคุ้นเคยกับ
สภาพแวดล้อมทางสังคมและวิชาการซึ่งทฤษฎีเหล่านี้ได้ถือกำเนิดขึ้นมา
แต่ก็ไม่ได้หมายความว่า ความรู้เกี่ยวกับแหล่งกำเนิดทางสังคมและ
ประวัติศาสตร์ของแนวความคิดจะทำให้สามารถประเมินความจริงและ
ความถูกต้องของทฤษฎีเหล่านี้ได้อย่างถูกต้อง การประเมินแนวความคิด
เฉพาะอันใดอันหนึ่งให้ถูกต้องมักจะเป็นสิ่งที่ยาก ถ้าไม่ใช่สิ่งที่เป็น
ไปไม่ได้เลย ถ้าเราไม่สามารถเข้าใจบริบททางสังคมที่เป็นรากฐาน
ของแนวความคิด หนังสือเล่มนี้ตั้งใจที่จะเสนอความรู้ในแนวทางนั้น
คือ จะช่วยสร้างความรู้ในสิ่งที่อาจจะกล่าวได้ว่าเป็นนิเวศวิทยาทาง
สังคมของแนวความคิดทางสังคมวิทยา

มีหนังสือเกี่ยวกับประวัติแนวความคิดทางสังคมวิทยาที่ดี ๆ
หลายเล่ม โดยเฉพาะผลงานชิ้นแรก ๆ เกี่ยวกับสังคมวิทยาเยอรมัน

ของเรมอนด์ อารอน¹ และงานซึ่งเพิ่งเขียนขึ้นมาไม่นานนัก เช่น *Main Currents in Sociological Thought*² เป็นงานที่อาจจะกล่าวได้ว่าดีเด่นที่สุด งานเหล่านี้ได้ให้ข้อเสนอที่มีลักษณะวิพากษ์วิจารณ์เกี่ยวกับแนวความคิดของนักวิชาการที่สำคัญ ๆ หลายคน เป็นการอธิบายความคิดซึ่งเป็นการมองผ่านความคิด (mind) ของผู้เสนอความเห็นหรือผู้ตีความนั้น ๆ ในบางกรณีก็มีความพยายามที่จะนำเสนอในลักษณะที่เป็นกลาง ๆ แต่ในบางกรณี เช่น ในหนังสือประวัติความคิดทางสังคมวิทยา 2 เล่ม โดยพิทิม เอ. โซโรคิน³ จะเห็นว่ามี การโต้เถียงโดยตลอดกับนักคิด ซึ่งกำลังกล่าวถึง ในบางกรณี เช่น *The Structure of Social Action* ของ พาร์สันส์⁴ ก็มีจุดประสงค์ที่จะพินิจแนวความคิดที่แตกต่างกันเข้าด้วยกันเพื่อสร้างการสังเคราะห์อันใหม่ แต่หาได้น้อยมากที่จะมีความพยายามที่จะมองงานนั้น ๆ จากบริบททางสังคม-ประวัติศาสตร์ เรามีหนังสือหลายเล่มที่พยายามที่จะอธิบายว่าแท้ที่จริงแล้ว

---

¹Raymond Aron, *German Sociology* (New York, The Free Press, 1957).

²Raymond Aron, *Main Currents in Sociological Thought*, 2 vols. (New York, Basic Books, 1965 and 1967).

³Pitirim A. Sorokin, *Contemporary Sociological and Theories* (New York, Harper & Row, 1928) และ Pitirim A. Sorokin, *Sociological Theories of Today* (New York, Harper & Row, 1966).

⁴Talcott Parsons, *The Structure of Social Action* (New York, The Free Press, 1949), และอีกเล่มหนึ่งที่มีลีลาต่างกัน Robert Nisbet, *The Sociological Tradition* (New York, Basic Books, 1966).

มาร์กซ์หรือเวเบอร์ หรือพาเรโต หมายความว่าอะไร แต่มีความพยายามที่น้อยมากและกระจัดกระจายที่จะใช้เครื่องมือต่างๆกัน ยังไม่มีความพยายามจริงจังที่จะแสดงว่า พื้นฐานทางสังคม ตำแหน่งทางสังคม เครือข่ายทางสังคม หรือผู้ฟังมีอิทธิพลต่อปัญหาที่นักทฤษฎีเลือกสนใจ หรือที่มีอิทธิพลต่อลักษณะการมองปัญหากว้าง ๆ ในผลงานตลอดชีวิตของเขา

มันเป็นสิ่งที่แปลกประหลาดจริงๆ ดังที่โรเบิร์ต เค. เมอร์ตัน⁵ ได้เคยตั้งข้อสังเกตไว้ว่า ในขณะที่นักประวัติศาสตร์ได้หันมาใช้แนวการทำความเข้าใจและเครื่องมือในการศึกษาแบบสังคมวิทยามากขึ้นเรื่อยๆในงานของพวกเขา นักประวัติศาสตร์สังคมวิทยากลับเมินเฉยในเรื่องนี้ ถ้าเราจะพิจารณาจากความขาดแคลนการศึกษาแบบสังคมวิทยาอย่างจริงจังของนักสังคมวิทยา⁶ สิ่งนี้ดูเหมือนจะช่วยขยายความรู้สึกที่ทรากันดีทั่ว ๆ ไปว่า นักสังคมวิทยามีความรู้ลึกสบายใจกว่าที่จะศึกษาผู้ที่อยู่ในสถานภาพต่ำ ไม่ว่าจะ เป็นกลุ่มคนงานหรือนักศึกษา

---

⁵Robert K. Merton, *Social Theory and Social Structure*, enlarged ed. (New York, The Free Press, 1968), Ch. 1.

⁶สำหรับข้อยกเว้นบางประการ ดู H. Stuart Hughes, *Consciousness and Society* (New York, Vintage Books, 1961); John Staude, *Max Scheler* (New York, The Free Press, 1966); Arthur B. Mitzman, *The Iron Cage, An Historical Interpretation of Max Weber* (New York, Alfred A. Knopf, 1970); และ Arthur B. Mitzman, *Sociology and Estrangement: Three Sociologists of Imperial Germany* (New York, Alfred A. Knopf, 1973) และดูบทความหลายเรื่องในรายชื่อหนังสือที่อยู่ในหนังสือเล่มนี้

พลทหารหรือขโมย ในขณะที่พวกเขาารู้สึกว่ามันยากกว่าที่จะศึกษาพวก
ที่อยู่ในสถานภาพสูง ไม่ว่าจะเป็นผู้จัดการระดับสูงหรือประธานมหา-
วิทยาลัย นายพลหรือวุฒิสมาชิก แต่ก็เห็นได้ชัดว่าพวกนักสังคมวิทยา
ยังรู้สึกว่าเป็นการง่ายกว่าที่จะศึกษากลุ่มคนที่มีสถานภาพสูง ๆ เหล่านี้
แทนที่จะศึกษาตัวพวกเขาเอง ออกัสต์ กองต์ อ้างว่า ก่อนที่มนุษย์จะ
สามารถศึกษาตนเองได้ พวกเขาจะต้องก้าวผ่านขั้นตอนหลายขั้นซึ่ง
จุดรวมของเป้าหมายการรับรู้อยู่ที่สภาพแวดล้อมที่ไม่ใช่มนุษย์ ในขณะที่
ข้าพเจ้ารู้สึกสังเกตุที่จะปกป้อง "กฎ" ตามแนวทางแบบกองต์ เช่นนี้
ข้าพเจ้าอดสงสัยไม่ได้ที่จะคิดว่ามีอะไรบางอย่างในลักษณะที่คล้ายคลึง
กันกำลังเกิดขึ้น ในแง่ที่เกี่ยวกับว่า (ทำไม) สังคมวิทยาเกี่ยวกับนัก
สังคมวิทยา (sociology of sociologists) จึงเกิดขึ้นได้ซ้ำ
เราพบตัวเราเองในฐานะที่เป็นจุดสนใจที่น่าจะศึกษาได้หลังจากที่เรา
ได้พุ่งความสนใจของเราไปยังกลุ่มคนนอกหลายๆกลุ่มที่ไม่ใช่พวกเดียวกับ
เราแล้ว

อย่างไรก็ตาม บัดนี้ดูเหมือนจะถึงช่วงเวลาที่เหมาะสมที่จะ
ก้าวไปให้ไกลกว่าบทสรุปเชิงวิพากษ์วิจารณ์เกี่ยวกับทฤษฎีในอดีต⁷
หรือการขยายความการจัดประเภทแนวคิดต่าง ๆ⁸ เพื่อมุ่งไปสู่ประวัติ-
ศาสตร์ในเชิงสังคมวิทยาอย่างแท้จริงของทฤษฎีสังคมวิทยา ประวัติ-
ศาสตร์ดังกล่าวจะต้องใช้ความพยายามร่วมมือกันของนักวิชาการหลาย

---

⁷Harry Elmer Barnes, ed., *An Introduction to the History of Sociology* (Chicago, The University of Chicago Press, 1948) และ Nicholas S. Timasheff, *Sociological Theory*, 3rd ed. (New York, Random House, 1957).

⁸Don Martindale, *Nature and Types of Sociological Theories* (Boston, Houghton Mifflin, 1960).

คน และคงจะเป็นความโง่เขลาที่จะคิดว่าหนังสือเล่มเดียวจะให้อะไรได้มากกว่า เป็นเพียงงานในชั้นนําร่อง^๑ หนังสือเล่มนี้เป็นความพยายามที่จะสร้างความเข้าใจให้แก่นักศึกษา เกี่ยวกับสภาพการณ์ทางสังคม และกระแสลัทธิต่าง ๆ ซึ่งมีส่วนช่วยในการกำหนดรูปร่างและลักษณะของแนวความคิดของนักคิดทางสังคมวิทยา 12 คน* หนังสือเล่มนี้ได้สำรวจสิ่งที่นักทฤษฎีแต่ละคนมอบให้ส่วนรวม รวมทั้งแนวความคิดอันมีลักษณะเฉพาะตัวของแต่ละคนซึ่งสร้างเป็นส่วนประกอบต่างๆ ของผลงานตลอดชีวิตของเขา

ข้าพเจ้าขอยกตัวอย่างเพื่อแสดงว่า ข้าพเจ้ากำลังคิดอะไรอยู่ โดยขอย้อนกลับไปยังนักศึกษาผู้ซึ่งคิดว่า แมกซ์ เวเบอร์ ได้พยายาม "หาทางปิดเรื่องไปให้พ้น ๆ เท่านั้น" ถ้าเพียงแต่เขามีความอดทนที่จะรับฟัง และถ้าเพียงแต่ข้าพเจ้ามีความอดทนที่จะกะเทาะเกราะความเชื่อมั่นในอุดมคติ (ideological conviction) และอคติของเขา ข้าพเจ้าก็คงจะได้กล่าวข้อความคล้ายคลึงกันในทำนองนี้ว่า "คุณจะไม่สามารถเข้าใจความคิดของเวเบอร์ ถ้าคุณไม่สามารถจินตนาการตัวคุณเองให้เข้าไปอยู่ในบรรยากาศทางวิชาการและทางสังคมซึ่งเวเบอร์เป็นอยู่เมื่อเขาเขียนบทความนั้น เวเบอร์รู้สึกตกใจจากข้อเท็จจริงที่ว่า สังคมศาสตร์ถูกรอบงำโดยกลุ่มคนซึ่งคิดว่าเขามีภาวะที่จะต้องปกป้องอาณาจักรไรช์ (Reich) และพระจักรพรรดิในงานสอนและงานเขียนของเขา อันเนื่องมาจากความรู้สึกในความรักชาติ พวกเขายกระดับการค้นคว้าของพวกเขาเพื่อยกระดับความรุ่ง

---

^๑ สำหรับการเริ่มต้นที่น่าจะได้ประโยชน์ในแนวทางนี้ ดู *The Transaction of the Fourth World Congress of Sociology* โดยเฉพาะอย่างยิ่งบทความโดย Raymond Aron และ Robert K. Merton

*ในฉบับแปลได้เลือกแปลเพียง 8 คน--ผู้แปล.

เรื่องของปิฎกมิให้เพิ่มมากขึ้น แมกซ์ เวเบอร์ ทุ่มเทความพยายามส่วนใหญ่ของเขา เพื่อต่อต้านการขายตัวทางวิชาการนี้เอง ชื่อเรียกร้องต่อการเป็นกลางในค่านิยมมีเจตนาในฐานะที่เป็นความพยายามแบบเสรีนิยมที่จะปลดปล่อยสังคมศาสตร์จากการครอบงำซึ่งดูไร้ค่าจากกลุ่มผู้มีอำนาจ และยืนยันสิทธิและหน้าที่ของผู้ศึกษาที่จะแสวงหาคำตอบแก่ปัญหาของเขา ไม่ว่าผลการศึกษาของเขาจะเป็นอุปสรรคต่อกิจกรรมของชาติหรือไม่ ในทรรศนะของเวเบอร์ ความเป็นกลางในค่านิยมในการดำเนินการค้นคว้าที่มีวินัยและมีวิธีการศึกษา (methodological) และปลดปล่อยสังคมศาสตร์จากอ้อมมือของผู้มีอำนาจตัดสินในทางการเมือง มันจะยุติสภาพที่ไม่มีสิทธิเสรีของสังคมศาสตร์ และแผ้วถางทางซึ่งจะนำไปสู่ความเจริญเติบโตด้วยตนเองของสังคมศาสตร์ . . ."

เหล่านี้เป็นข้อความบางส่วน ซึ่งข้าพเจ้าอยากจะกล่าวแก่นักศึกษาผู้นั้น แต่ก็ยังมีหลายสิ่งที่จะต้องอธิบายเพิ่มเติม ด้วยเหตุนี้หนังสือเล่มนี้ซึ่งพยายามที่จะอธิบาย (เกี่ยวกับเวเบอร์ และนักทฤษฎีคนอื่นอีก 11 คน* ซึ่งได้รับการยกย่องว่าเป็นนักทฤษฎีหลักในสาขาวิชาของเรา) จตุรวมของความสนใจของพวกเขา การเลือกปัญหาของพวกเขา และกระแสน้ำกว้าง ๆ ของแนวคิดของเขาโดยผ่านการสร้างความกระจ่างในบริบททางสังคมและวิชาการซึ่งพวกเขาสร้างงานขึ้นมา

ไม่ได้มีการอ้างว่า ปัจจัยทางสังคมวิทยาและอิทธิพลทางวิชาการ ซึ่งกล่าวถึงในหนังสือเล่มนี้เป็นปัจจัยเพียงประการเดียวซึ่งก่อให้เกิดลักษณะรูปหล่อเฉพาะของงานของนักคิด ลักษณะในเชิงจิตวิทยาของปัจเจกบุคคล เป็นตัวอย่างอันหนึ่งซึ่งมีบทบาทสำคัญ ซึ่งนักประวัติ-

*ในฉบับแปล ได้เลือกแปลเพียง 8 คน--ผู้แปล

ศาสตร์ ฟังจะ เริ่มพิจารณาอย่างจริงจัง¹⁰ เครื่องมือที่ข้าพเจ้าใช้ไม่ใช่เครื่องมือแต่เพียงประการเดียวซึ่งจะสามารถใช้ได้ ในประวัติศาสตร์ความคิดทางสังคมวิทยา แต่มันได้ทำให้ข้าพเจ้าสามารถค้นหาเหยื่อที่สามารถค้นพบได้ยากที่สุด นั่นคือ ลักษณะการทำงานของความคิดของนักวิชาการสำคัญ 12 คน* ซึ่งได้สร้างกิจการทางสังคมวิทยาให้อยู่ในลักษณะที่มันเป็นในวันนี้

แต่ละบทในทั้ง 12 บท มีการจัดระบบที่คล้ายคลึงกัน ส่วนแรกเป็นบทสรุปสาระสำคัญของงานของนักทฤษฎี กล่าวคือทฤษฎะกว้าง ๆ ของเขา ความคิด และสิ่งที่เขาให้แก่สังคมวิทยา ในส่วนนี้ข้าพเจ้าได้ใช้การอ้างอิงโดยตรงหลายแห่ง เพื่อให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจถึงจุดเริ่มต้นของความคิดและสไตล์ของนักทฤษฎีนั้น ๆ อย่างไรก็ตาม บทสรุปย่อไม่สามารถให้ความยุติธรรมต่อความซับซ้อนของความคิดของนักทฤษฎีได้ มันเพียงแต่มีจุดมุ่งหมายที่จะเป็นการวางแบบอย่างกว้างๆ (paradigm) เพื่อวางรากฐานส่วนอื่น ๆ ที่เหลือในบท

ส่วนที่ตามมาได้แก่ ภาพร่างคร่าว ๆ ของชีวิตของนักทฤษฎีซึ่งครอบคลุมถึงการต่อสู้และความสำเร็จของเขา อิทธิพลจากครอบครัวของเขา เพื่อน และผู้เหนือกว่า และการมีส่วนร่วมหรือการไม่มีส่วนร่วมในกิจกรรมในชุมชน ส่วนที่สามของฐานะของเขาและงานของเขา ในองค์ประกอบของช่วงเวลาเฉพาะของประวัติศาสตร์ทางภูมิปัญญา อะไรคือแนวโน้มหลัก ๆ เมื่อนักทฤษฎีได้เริ่มปรากฏตัวในวงการ? อะไรคือแหล่งที่มาของความคิดที่เขาใช้อ้างอิง? อะไรคือ

---

¹⁰ดู เช่น Erik Erikson, *Young Man Luther* (New York, Norton, 1958) และ Frank Manuel, *A Portrait of Isaac Newton* (Cambridge, Harvard University Press, 1968).

*ในฉบับแปลได้เลือกแปลเพียง 8 คน--ผู้แปล.

กระแสดความคิดหลักที่เขาคัดค้าน? เหล่านี้เป็นส่วนของคำถามที่ได้ตั้งขึ้น

บทสรุปในแต่ละบทจะเกี่ยวข้องกับโดยเฉพาะกับคำถามทางสังคม-
 วิทยา พื้นฐานทางสังคมของเขาคืออะไร? ฐานะของบิดามารดา
 ของเขาในโครงสร้างชนชั้นมีอิทธิพลต่อประสบการณ์ในเยาว์วัย และ
 ทรรศนะการมองโลกของเขาในภายหลังหรือไม่? ความผูกพันของกลุ่ม
 คนรุ่นอายุเดียวกัน เชื่อมโยงเข้ากับคนอื่น ๆ ในรุ่นอายุเดียวกันหรือไม่
 ซึ่งทรรศนะของคนเหล่านี้ก็ถูกแถมใส่ เช่นเดียวกับของเขาจากผลกระทบ
 ของเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์? เหตุการณ์สำคัญ เช่น สงคราม
 เศรษฐกิจตกต่ำ หรือการปฏิวัติ ช่วยสร้างทรรศนะในการมองโลกของ
 เขาให้คล้ายคลึงหรือแตกต่างจากคนอื่นในรุ่นอายุเดียวกับเขาหรือไม่?
 สิ่งที่ได้รับการพิจารณาอีกประการหนึ่งก็คือ อิทธิพลของฐานะทางสังคม
 ที่มีต่อการดำรงชีวิตของนักทฤษฎีและลักษณะแนวโน้มกว้าง ๆ ทางภูมิ
 ปัญญาของเขา เขาสามารถหาที่ให้แก่ตนเองในหมู่ปัญญาชนชั้นนำในยุค
 สมัยของเขาหรือไม่ หรือว่าเขาต้องทำงานของเขาอยู่ในฐานะคนชาย
 ขอบของช่องว่าง (interstices) ของสังคม? เขามีตำแหน่งในวง
 วิชาการหรือว่าเขาอยู่นอกวงวิชาการ?

สิ่งที่เกี่ยวพันหรือที่จริงแล้วแยกไม่ได้จากการอภิปรายถึงสถาน-
 ภาพและตำแหน่งก็คือ ความกระจ่างในเรื่องกลุ่มผู้ฟังหรือสาธารณชน
 ซึ่งนักคิดแต่ละคนแสดงออก ไม่ว่าจะโดยการเลือกสรรหรือโดยความ
 จำเป็น บทบาททางสังคมของนักปราชญ์¹¹ มักถูกกำหนดจากแวดวง
 ของผู้ฟังซึ่งเข้าอกเข้าใจหรือไม่เข้าอกเข้าใจแล้วแต่กรณี ดังนั้น
 การศึกษากลุ่มผู้ฟังซึ่งหยิบยื่นหรือไม่หยิบยื่นการยอมรับและความเข้าอก
 เข้าใจจึงเป็นส่วนประกอบสำคัญในการค้นคว้าเชิงสังคมวิทยาเกี่ยวกับ

¹¹ดู Florian Znaniecki, *The Social Role of the Man of Knowledge*, new ed. with an introduction by Lewis A. Coser (New York, Harper & Row, 1968).

บทบาทของนักคิด และเช่นเดียวกันเราต้องพิจารณาขอบข่ายทางสังคมของนักทฤษฎีด้วย กล่าวคือ เพื่อนและศัตรูคนสำคัญ ๆ ของเขา เช่นเดียวกับปฏิกิริยาจากกลุ่มคนซึ่งอาจจะสนใจงานของเขาบ้าง ถึงแม้จะไม่มากเท่าไรนัก

ความคิดเกี่ยวกับเรื่องกลุ่มผู้ฟังจะต้องถูกระบุให้ชัดเจนเพิ่มขึ้นอีกโดยการพิจารณาถึงลักษณะการจัดระเบียบองค์กรอันมีลักษณะเฉพาะของผู้ฟังกลุ่มนั้น ส่วนใหญ่เป็นกลุ่มคนในวงวิชาการหรือนอกวงวิชาการ? โครงสร้างของข้อเรียกร้องอันมีลักษณะเฉพาะต่อผลงานวิชาการมีลักษณะอย่างไร ในสภาพแวดล้อมของการจัดระเบียบองค์กรแบบใด? ในส่วนนี้ เราจะพิจารณาถึงสื่อกลางของการติดต่อสื่อสารซึ่งเปิดแก่นักทฤษฎีแต่ละคน เขาสามารถหาแหล่งพิมพ์ที่เป็นวิชาการได้ หรือว่าเขาต้องพึ่งแหล่งพิมพ์กว้าง ๆ ทั่วไป? เขาเสนอบทความของเขาต่อกลุ่มผู้ฟังในวงวิชาการที่เป็นทางการหรือเขาต้องบรรยายในสภาพแวดล้อมที่ไม่ใช่วิชาการ? ประการสุดท้ายและอาจจะเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุด เขาสามารถเข้าถึงเพื่อนร่วมงานที่เสมอกันหรือว่าเขาถูกบังคับให้ต้องทำงานในสภาพแวดล้อมที่ปราศจากเพื่อนร่วมงานที่เสมอกัน?

อย่างไรก็ตาม ไม่เป็นการเพียงพอที่จะจำกัดความสนใจอยู่ที่กลุ่มผู้ฟังจริง ๆ ของนักสังคมวิทยาคนใดคนหนึ่ง เราต้องพิจารณาไม่เฉพาะแต่เพียงกลุ่มคนซึ่งรับฟังข้อความของเขาเท่านั้น แต่จะต้องพิจารณากลุ่มผู้ฟังในอนาคตหรือกลุ่มผู้ฟังซึ่งตั้งเป้าความหวังไว้ ซึ่งนักคิดปรารถนาที่จะไปให้ถึง ถึงแม้ว่าเขาจะล้มเหลวในความพยายามนี้อาจจะเป็นไปได้ว่างานของนักทฤษฎีอาจจะถูกกำหนดจากความปรารถนาที่แรงกล้าที่จะหากกลุ่มผู้อ่านและผู้ฟังที่มีลักษณะเฉพาะ ถึงแม้ว่าในความเป็นจริงพวกเขาไม่เคยสนใจที่จะฟังหรือแปลความข้อความของเขาเลย

เหล่านี้เป็นแนวความคิดทางสังคมวิทยาบางประการซึ่งนำทางการศึกษานักทฤษฎีแต่ละคนของข้าพเจ้า ความสนใจหลักของข้าพเจ้า

ไม่ใช่ความสนใจในการศึกษาแบบโบราณวัตถุนิยมเกี่ยวกับ "ภูมิหลัง" ทางประวัติศาสตร์ แต่เป็นความพยายามที่จะเพิ่มพูนความเข้าใจในผลงานของนักทฤษฎีมากกว่า ยกตัวอย่างเช่น ถ้าแ่งมมอันมีลักษณะประหลาด (eccentric) ในงานของนักทฤษฎีอาจสามารถอธิบายได้จากตำแหน่งที่อยู่นอกศูนย์กลาง (ex-centric) จากโครงสร้างสังคมของเขา เช่นนี้แล้ว ข้าพเจ้าจะมองว่ามันเป็นการพิสูจน์ประโยชน์และพลังของการตีความเชิงสังคมวิทยาของวิชาสังคมวิทยา¹².

---

¹²สำหรับความคิดเกี่ยวกับสังคมวิทยาของความรู้ (Sociology of Knowledge) ฉบับที่สมบูรณ์และละเอียดมากกว่าฉบับของข้าพเจ้า โปรดดู Robert K. Merton, "Sociology of Knowledge" ในหนังสือของเขา เรื่อง *Social Theory and Social Structure*, enlarged ed. (New York, The Free Press, 1968) โดยเฉพาะอย่างยิ่ง จากหน้า 514 เป็นต้นไป และดู Lewis Coser, *Men of Ideas* (New York, The Free Press, 1965).

สารบาญ

เกออร์ก ซิมเมล

1858 - 1918

ผลงาน.....	2
สังคมวิทยาเกี่ยวกับรูปแบบ.....	5
ประเภททางสังคม.....	11
วิชาวิธีในสังคมวิทยาของซิมเมล.....	14
ความสำคัญของจำนวนต่อชีวิตทางสังคม.....	20
ทฤษฎีอันคลุมเครือของซิมเมลต่อวัฒนธรรมปัจจุบัน.....	25
ข้อสังเกต เรื่องปรัชญาเกี่ยวกับเงินตรา.....	33
ชีวประวัติ.....	35
คนนอกทางวิชาการ.....	37
ผู้มีความรู้ความสามารถพิเศษบทเวที.....	39
อาชีพการเขียนของซิมเมล.....	42
บริบททางวิชาการ.....	46
ตามอย่างก้าวของดาร์วินและสเปนเซอร์.....	47
อิทธิพลของคานต์.....	49
ช่วงสุดท้าย: ปรัชญาทฤษฎีว่าด้วยพลังแห่งชีวิต.....	51
บริบททางสังคม.....	53
เหตุการณ์ทั่วไป.....	53
ผู้ฟังสองกลุ่มของซิมเมล.....	61
สรุป.....	76

เกออร์ก ซิมเมล

1858-1918

ผลงาน

วิธีการศึกษาสังคมวิทยาของซิมเมลจะสามารถเข้าใจได้ดีที่สุดในฐานะเป็นความพยายามด้วยความตระหนักในตนเองที่จะปฏิเสธทฤษฎีอินทรีย์ของกอนต์และสเปนเซอร์ เช่นเดียวกับการพรรณนาเชิงประวัติศาสตร์เกี่ยวกับเหตุการณ์ที่มีลักษณะแปลกเด่น ซึ่งถูกหล่อเลี้ยงอยู่ในเยอรมนีซึ่งเป็นบ้านเกิดของเขา แทนที่จะเป็นเช่นนั้น เขากลับเสนอแนวความคิดว่าสังคมประกอบไปด้วยयोगิโยของสหสัมพันธ์ที่มีแบบแผน และเป็นงานของสังคมวิทยาที่จะศึกษารูปแบบของสหสัมพันธ์เหล่านี้ในขณะที่มันเกิดขึ้นซ้ำอีกในยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ และสภาพแวดล้อมทางวัฒนธรรมอันไม่เหมือนกัน

เมื่อซิมเมลหันความสนใจมาสู่สังคมวิทยา, วิชานี้มีกฎระเบียบย่อยที่สุดที่ใช้วิธีการศึกษาด้วยการมองแบบอินทรีย์ ซึ่งปรากฏเด่นชัดในงานของกอนต์ในฝรั่งเศส ของสเปนเซอร์ในอังกฤษ และของเซฟเฟิลินในเยอรมนี ทรรศนะนี้เน้นถึงความต่อเนื่องพื้นฐานระหว่างธรรมชาติและสังคม คงจำได้ว่ากระบวนการทางสังคมถูกมองว่าคล้ายคลึงในเชิงคุณภาพกับกระบวนการทางชีววิทยา ถึงแม้จะสลับซับซ้อนกว่าชีวิตถูกมองว่าเป็นลูกโซ่อันใหญ่ของสิ่งมีชีวิต ซึ่งมีขอบเขตจากปรากฏการณ์ธรรมชาติที่เรียบง่ายที่สุด ไปจนถึงอินทรีย์สังคมที่มีความหลากหลายมากที่สุด ด้วยเหตุผลนี้ ถึงแม้จะต้องปรับปรุงวิธีการศึกษาที่พัฒนาขึ้นในวิทยาศาสตร์ธรรมชาติให้เหมาะกับงานเฉพาะทางวิทยาศาสตร์สังคม วิธีศึกษาเช่นนี้ ก็ถูกมองว่าคล้ายคลึงในส่วนสำคัญกับวิธีการที่เหมาะสมแก่การศึกษามนุษย์ในสังคม สังคมวิทยาถูกมองว่าเป็นศาสตร์แม่บทซึ่งเราสามารถค้นพบกฎซึ่งควบคุมพัฒนาการทั้งหมดของสังคม

ทรรศนะที่มองชีวิตสังคมแบบอินทรีย์ถูกคัดค้านอย่างรุนแรงในประเพณีวิชาการแบบเยอรมัน เช่นในสำนักปรัชญาอูคมคติ แนวความคิดแบบเยอรมันของ Naturwissenschaft (วิทยาศาสตร์ธรรมชาติ)

และ Geistwissenschaft (วิทยาศาสตร์ศีลธรรมหรือมนุษยศาสตร์) ว่าแตกต่างกันในเชิงคุณภาพ สำหรับแนวความคิดในแนวนี้ กฎธรรมชาติไม่มีความเหมาะสมสำหรับการศึกษาวัฒนธรรมของมนุษย์ ซึ่งเป็นตัวแทนของอาณาจักรแห่งเสรีภาพ วิธีที่ถูกรู้สึกว่าเหมาะสมสำหรับการศึกษาปรากฏการณ์ของมนุษยชาติ ได้แก่ idiographic นั่นคือ ความสนใจในเหตุการณ์ที่มีลักษณะแปลกเด่น, มากกว่า nomothetic, วิธีที่สนใจที่จะสร้างกฎทั่วไป เชื่อกันว่านักศึกษากิจกรรมมนุษย์สามารถทำได้เพียงบรรยาย และบันทึกเหตุการณ์แปลกเด่นของประวัติศาสตร์มนุษยชาติเท่านั้น และความพยายามใด ๆ ที่จะกำหนดความสม่ำเสมอในขอบเขตวัฒนธรรมมนุษย์จะต้องพังทลายลง เนื่องจากความเป็นอิสระในตัวเองของจิตใจมนุษย์ Natur (ธรรมชาติ) และ Kultur (วัฒนธรรม) เป็นอาณาจักรสำคัญของการเป็นอยู่ที่แตกต่างกัน ยิ่งไปกว่านั้น ผู้สนับสนุนประเพณีความคิดแบบเยอรมันยังถกเถียงว่า สังคมวิทยาไม่มีเป้าหมายของการศึกษาที่แท้จริง คือ คำว่าสังคม เป็นเพียงป้ายชื่อหายาบ ๆ ที่ให้ความสะดวกสำหรับวัตถุประสงค์บางประการแต่ปราศจากสาระหรือความเป็นจริง เขาเสนอว่าไม่มีสังคมอยู่ภายนอกหรือนอกเหนือไปจากกลุ่มคนที่ประกอบขึ้นเป็นสังคม เมื่อปัจเจกชนเหล่านี้และการกระทำซึ่งอยู่ในประวัติศาสตร์ของพวกเขา ได้ถูกศึกษาแล้ว ก็ไม่เหลืออะไรที่เป็นประเด็นสำคัญที่จะศึกษาได้อีกสำหรับวิทยาศาสตร์สังคม เสรีภาพของมนุษย์ ลักษณะเด่นเฉพาะและการย้อนกลับอันแก้ไขไม่ได้ของเหตุการณ์ประวัติศาสตร์ การแยกกันโดยพื้นฐานระหว่าง Natur และ Geist (ธรรมชาติและจิตวิญญาณ) ทั้งหมดรวมกันทำให้ความพยายามที่จะจัดตั้งวิทยาศาสตร์สำหรับสังคมวิทยาเป็นกิจกรรมอันเป็นอุดมการณ์ที่เต็มไปด้วยความเพ้อฝัน และแม้กระทั่งน่าอับยศอดสู ไกลจากการเป็นราชินีแห่งวิทยาศาสตร์ สังคมวิทยาไม่ใช่วิทยาศาสตร์เลย

ซิมเมลปฏิเสธทั้งสำนักอินทรีย์นิยมและสำนักอุดมคตินิยม เขา

ไม่ได้มองสังคมว่าเป็นสิ่งของหรือแม้แต่เป็นอินทรีย์ในแบบที่กองทัพหรือสเปนเซอร์มอง และไม่ได้มองว่าสังคมเป็นเพียงป้ายที่มีประโยชน์สำหรับบางสิ่งซึ่งไม่ได้มีอยู่ "จริง" ในทฤษฎีของเธอ สังคมประกอบไปด้วยเส้นใยอันสลับซับซ้อนของความสัมพันธ์อันทวีคูณมากมาย ระหว่างปัจเจกบุคคลซึ่งมีการกระทำต่อกันและกันอย่างสม่ำเสมอ "สังคมเป็นเพียงชื่อสำหรับปัจเจกบุคคลจำนวนหนึ่ง ซึ่งเกี่ยวพันกันโดยการกระทำต่อกัน"¹ โครงสร้างที่กว้างกว่าที่อยู่เหนือปัจเจกบุคคล (รัฐ โคตรตระกูล ครอบครัว เมือง หรือสหพันธ์การค้า) เป็นเพียงการตกผลึกของการกระทำต่อกันให้เป็นรูปธรรมอันมีลักษณะชัดเจน แข็ง ถึงแม้ว่ามันจะบรรลุความเป็นอิสระและความถาวร และประจักษ์หน้ากับปัจเจกบุคคล เสมือนกับว่ามันเป็นอำนาจอันแปลกแยก สาขาการศึกษาที่สำคัญของนักศึกษาสังคม จึงได้แก่สังคมนิยม (sociation) นั่นคือ แบบอย่างและรูปแบบเฉพาะซึ่งมนุษย์สมาคมและมีการกระทำต่อกันและกัน

ซิมเมลก็เถียงว่าการอ้างอย่างวางโตของบรรดาผู้ซึ่งปรารถนาจะทำสังคมวิทยาให้เป็นศาสตร์แม่บทของทุก ๆ สิ่งที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์ เป็นการพ่ายแพ้แก่ตนเอง ไม่มีประโยชน์อะไรที่จะนำปรากฏการณ์ทั้งหมดซึ่งแต่ก่อนเคยถูกศึกษาโดยนิติศาสตร์และปรัชญา, โดยรัฐศาสตร์และจิตวิทยา เข้ามารวมๆกันและขนานนามมันว่าเป็นสังคมวิทยา *Qui trop embrasse, mal etreint* โดยการพยายามที่จะครอบคลุมปรากฏการณ์ทั้งหมดซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องกับชีวิตมนุษย์ เราแสวงหาเรื่องราวที่ไม่แน่นอน เราไม่สามารถที่จะมีวิทยาศาสตร์สังคมที่รวบยอด เช่นนั้น เช่นเดียวกับที่ไม่สามารถมีวิทยาศาสตร์ "รวบยอด" (total) ของทุกสิ่งทุกอย่างได้ วิทยาศาสตร์ต้องศึกษามิตหรือแง่มุมของปรากฏ-

---

¹ *The Sociology of Georg Simmel*, ed. and trans. by Kurt H. Wolff (New York, The Free Press, 1950), p.10.

การันมากกว่าส่วนรวมทั้งหมดของโลก (global totalities) หัวข้อศึกษาอันชอบธรรมของสังคมวิทยา อยู่ที่การบรรยายและการวิเคราะห์รูปแบบเฉพาะของสหสัมพันธ์ของมนุษย์และการปรากฏเป็นรูปธรรมที่เห็นแจ้งชัดในลักษณะของกลุ่ม คือ "สังคมวิทยาตั้งคำถามว่าอะไรเกิดขึ้นกับมนุษย์ และเขาประพัตโดยกฎเกณฑ์อะไร ไม่ใช่จากแง่ที่ว่า เขาเปิดเผยความเป็นอยู่อันเป็นปัจเจกบุคคลของเขาอันเข้าใจได้ในการรวมกลุ่มกัน แต่จากแง่ที่ว่า เขารวมกันเป็นกลุ่ม และถูกกำหนดจากการมีชีวิตอยู่เป็นกลุ่ม เนื่องจากการกระทำต่อกัน"² ถึงแม้พฤติกรรมของมนุษย์ชาติทั้งมวลก็คือพฤติกรรมของปัจเจกบุคคล ส่วนใหญ่ของความประพัตอาจอธิบายได้ภายใต้เงื่อนไขของความผูกพันของปัจเจกบุคคลกับกลุ่ม และภายใต้ข้อจำกัดที่บีบบังคับบนตัวเขาโดยรูปแบบเฉพาะของการกระทำที่มีต่อกัน

ถึงแม้ซิมเมลจะเห็นว่าโครงสร้างสถาบันที่กว้างกว่าเป็นขอบเขตอันชอบธรรมของการศึกษาทางสังคมวิทยา เขาชอบที่จะจำกัดงานส่วนใหญ่ของเขาไปในการศึกษาสิ่งที่เขาเรียกว่า "การกระทำต่อกันระหว่างหน่วยเล็กที่สุดของสังคม"³ มากกว่า เขาจำกัดความสนใจของเขาโดยส่วนใหญ่ให้อยู่ในแบบอย่างพื้นฐานของสหสัมพันธ์ระหว่างปัจเจกบุคคล ซึ่งเป็นรากฐานการรวมตัวเป็นสังคม (social formation) ที่กว้างกว่า (สิ่งที่ทุกวันนี้เรียกว่า "สังคมวิทยาจุลภาค") วิธีศึกษาที่เขาเสนอแนะปฏิบัติคือ การพุ่งความสนใจไปที่รูปแบบอันถาวรและมีจำนวนจำกัดซึ่งสหสัมพันธ์ เช่นนั้นอาจเกิดขึ้น

สังคมวิทยาเกี่ยวกับรูปแบบ (Formal Sociology)

สังคมวิทยาที่ซิมเมล เข้าใจไม่ได้สร้างยึดครองหัวข้อศึกษาของ

²Ibid., p.11.

³Ibid., p.10.

ของเศรษฐศาสตร์ จริยศาสตร์ จิตวิทยา หรือประวัติศาสตร์ แต่ควรสนใจในรูปแบบสหสัมพันธ์ที่เป็นรากฐานความประพฤติทางการเมือง เศรษฐกิจ ศาสนา และเพศสัมพันธ์ ในแง่มุมมองของซิมเมลปรากฏการณ์จำนวนมากของมนุษย์ซึ่งอาจดูแปลก อาจจะเข้าใจได้อย่างถูกต้อง โดยการอ้างอิงถึงแนวความคิดของรูปแบบอันเดียวกัน (same formal concept) ที่แก่นักศึกษาการสงครามและนักศึกษาการแต่งงานศึกษาสาระสำคัญที่แตกต่างกัน ซึ่งคุณภาพ แต่นักสังคมวิทยาสามารถมองเห็นรูปแบบการกระทำต่อกัน (interactive) ที่คล้ายคลึงกันโดยเนื้อหาในความขัดแย้งในสงครามและความขัดแย้งในการแต่งงาน ถึงแม้จะมีความคล้ายคลึงกันน้อยมากระหว่างพฤติกรรมที่แสดงออกในราชสำนักของพระเจ้าหลุยส์ที่สิบสี่ และพฤติกรรมที่แสดงออกในสำนักงานใหญ่ของบริษัทอเมริกัน แต่การศึกษารูปแบบของการอยู่ใต้อำนาจ (subordination) และการมีอำนาจเหนือกว่า (superordination) ในแต่ละแห่งจะช่วยเปิดเผยรูปแบบซึ่งเป็นพื้นฐานซึ่งคล้ายคลึงกันทั้งสองแห่ง ในระดับที่เป็นรูปธรรมและในรายละเอียด อาจจะดูเหมือนมีความเกี่ยวพันกันเพียงเล็กน้อยระหว่างขบวนการทางจิตวิเคราะห์ยุคแรกๆ ในเวียนนาและขบวนการคอมมิวนิสต์ในยุคแรก ๆ แต่การให้ความสนใจแก่รูปแบบเฉพาะของการกระทำต่อกันระหว่างสมาชิกของกลุ่มเหล่านี้เปิดเผยว่า ทั้งสองกลุ่มถูกกำหนดอย่างสำคัญโดยความจริงที่ว่ามันมีลักษณะของ โครงสร้างของนิกายความเชื่อ พวกที่อยู่ในนิกายความเชื่อมีลักษณะพิเศษในพฤติกรรมของเขาคือ มีความเชื่อว่าเขามีความรู้ที่เป็นความลับร่วมกับเพื่อนร่วมนิกาย และดังนั้นจึงถูกแยกออกจากโลกของคนธรรมดาทั่วไป สิ่งนี้นำไปสู่ความเกี่ยวพันอย่างผูกขาดและรุนแรงของบรรดาพวกที่อยู่ในนิกายความเชื่อซึ่งมีต่อกันและกัน และการถอนตัวออกจากกิจกรรม "ภายนอก" ที่ตามมา

การเน้นของซิมเมลในเรื่องการกระทำต่อกันทางสังคมว่าเป็นขอบเขตเฉพาะสำหรับการศึกษาสังคมวิทยา เป็นการตอบโต้แน่นอน

แน่ของเขาต่อพวกนักประวัติศาสตร์ และตัวแทนอื่น ๆ ของมนุษยศาสตร์
 ผู้ปฏิเสธว่า วิทยาศาสตร์สังคมไม่สามารถที่จะเข้าใจความแปลกใหม่
 ความเปลี่ยนแปลงไม่ได้ และควรมีลักษณะพิเศษของปรากฏการณ์
 ประวัติศาสตร์ ซิมเมลเห็นด้วยว่าเหตุการณ์ประวัติศาสตร์บางอันมี
 ลักษณะเด่นเฉพาะตัว คือ การฆาตกรรมซีซาร์ การขึ้นครองราชย์ของ
 เฮนรีที่ 8 การพ่ายแพ้ของนโปเลียนที่วอเตอร์ลู ทั้งหมดเป็นเหตุการณ์
 ซึ่งเกิดขึ้นในช่วงเวลาเฉพาะและมีความสำคัญที่จะไม่เกิดขึ้นอีก แต่
 ถ้าเราดูประวัติศาสตร์ผ่านเลนส์พิเศษของนักสังคมวิทยา เราไม่จำ
 เป็นต้องสนใจลักษณะเด่นเฉพาะของเหตุการณ์เหล่านี้ แต่ควรสนใจ
 ความเหมือนกันที่เป็นพื้นฐานมากกว่า นักสังคมวิทยาไม่ได้มีส่วนเพิ่มพูน
 ความรู้เกี่ยวกับการกระทำส่วนตัวของพระเจ้าจอห์น พระเจ้าหลุยส์
 หรือ พระเจ้าเฮนรีใด ๆ แต่เขาสามารถให้แสงสว่างเกี่ยวกับการ
 ที่พวกเขาทั้งหมดถูกจำกัดการกระทำโดยสถาบันของความเป็นกษัตริย์
 นักสังคมวิทยาสนใจพระเจ้าจอห์น ไม่ใช่ พระเจ้าจอห์น ในขั้นที่เป็น
 นามธรรมมากขึ้น เขาอาจจะไม่สนใจแม้กระทั่งสถาบันกษัตริย์ แต่สนใจ
 ใจกระบวนการของการขัดแย้งและความร่วมมือ ของการอยู่ใต้อำนาจ
 และการมีอำนาจเหนือ ของการรวมศูนย์อำนาจและการกระจายอำนาจ
 ซึ่งเป็นส่วนประกอบของโครงสร้างสถาบันที่กว้างกว่า โดยวิธีนี้
 ซิมเมลต้องการพัฒนาเรขาคณิตของชีวิตสังคม "นามธรรมทางเรขาคณิตศึกษาเฉพาะรูปแบบทางระยะ (spatial forms) ของร่างกาย
 ถึงแม้โดยเชิงประจักษ์ รูปแบบเหล่านี้จะมีลักษณะเป็นเพียงแต่รูปแบบ
 เนื้อหาทางวัตถุบางประการเท่านั้น เช่นเดียวกัน ถ้าสังคมถูกมองว่า
 เป็นความสัมพันธ์ระหว่างปัจเจกบุคคล การบรรยายรูปแบบของความ
 สัมพันธ์นี้จึงเป็นงานของวิทยาศาสตร์สังคมในแง่ที่ ชัยมวดและจำเป็นที่
 สุดของมัน"⁴

⁴Ibid., pp.21-22.

การยืนยันของซิมเมลใน เรื่องการถอดนามธรรมจากเนื้อหาที่เป็นรูปแบบ และการเอาใจจดจ่อต่อรูปแบบต่างๆของชีวิตทางสังคม ทำให้แนวทางการศึกษาของเขาถูกขนานนามว่าสังคมวิทยาเกี่ยวกับรูปแบบ (formal sociology) อย่างไรก็ตาม การแยกระหว่างรูปแบบและเนื้อหาสาระ (content) ของปรากฏการณ์สังคมของเขาก็ไม่ค่อยกระจ่างเท่าที่เรายากให้เป็น เขาให้คำจำกัดความแนวความคิดเหล่านี้หลายแบบ และคำอธิบายหัวข้อเฉพาะบางหัวข้อเปิดเผยให้เห็นความไม่คงเส้นคงวาบางประการอย่างเห็นได้ชัด อย่างไรก็ตาม สาระความคิดของเขาก็ชัดเจน สังคมวิทยาเกี่ยวกับรูปแบบ แยกรูปแบบออกจากเนื้อหาอันหลากหลายของสังคมกรรมของมนุษย์ มันพยายามแสดงให้เห็นว่าถึงแม้ผลประโยชน์ และ จุดมุ่งหมาย ซึ่งก่อให้เกิดการรวมกลุ่มกันโดยเฉพาะ (specific association) ระหว่างมนุษย์จะแตกต่างกัน เช่นไร แต่รูปแบบสังคมของการมีความสัมพันธ์กันเพื่อสนองตอบผลประโยชน์ และจุดมุ่งหมายเหล่านี้ก็เป็นอย่างเดียวกัน ตัวอย่างเช่น ทั้งสงครามและการทำกำไรต้องมีการจัดองค์การ (corporation) ในทางกลับกัน ผลประโยชน์และจุดมุ่งหมายอย่างเดียวกันอาจปรากฏให้เห็น เป็นรูปธรรมที่ชัดเจนในรูปแบบที่แตกต่างกัน ผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจอาจได้มาจากการแข่งขันเช่นเดียวกับจากการร่วมมือกันที่วางแผนไว้แล้ว และพลังความก้าวร้าวอาจแสดงออกได้ในหลายรูปแบบของความขัดแย้งตั้งแต่การวิวาทระหว่างกลุ่ม ถึงสงครามที่ถูกกฎหมาย

ในการวิเคราะห์รูปแบบ ลักษณะบางประการของปรากฏการณ์ที่เป็นรูปธรรมซึ่งไม่สามารถสังเกตได้อย่างชัดเจน นอกจากจะใช้วิธีการเช่นนี้ในการศึกษา จะถูกสกัดออกจากข้อเท็จจริง หลังจากสิ่งนี้ได้ถูกทำสำเร็จแล้ว จึงเป็นไปได้ที่จะเปรียบเทียบปรากฏการณ์ ซึ่งอาจดูแตกต่างกันโดยรากฐานในเนื้อหาที่เป็นรูปธรรม แต่คล้ายคลึงกันโดยสาระในการจัดการทางโครงสร้าง ตัวอย่างเช่น ความสัมพันธ์ระหว่าง

ผู้นำ—ผู้ตามอาจดูเหมือนว่าเหมือนกันในโครงสร้าง ทั้งในแก๊งยุวชนที่มีความ
ความประพฤติเบี่ยงเบน และในกลุ่มลูกเสือซึ่งเป็นกลุ่มปฏิบัติตามกฎ
เกณฑ์ ในจุดนี้ซิมเมลมักจะถูกเข้าใจผิด คือ เขาไม่ได้เสนอว่ารูปแบบ
มีความเป็นอยู่ที่ต่างหากและโดดเด่นแต่ว่ามันฝังอยู่ในเนื้อหาสาระ และ
ไม่สามารถเป็นจริงในตัวของมันเองได้ ทรรศนะของซิมเมลอยู่ไกลจาก
ทรรศนะแบบเพลโตเรื่องสสาร (essences) เขาเห็นว่าปรากฏการณ์
ที่เป็นรูปธรรม สามารถศึกษาได้จากหลายแง่มุม และการวิเคราะห์
รูปแบบอันมีจำนวนจำกัดซึ่งสามารถแยกได้จากจำนวนอันหลากหลาย
อย่างน่างงววยของเนื้อหาทางสังคมอาจสร้างเสริมความเข้าใจอย่าง
ลึกซึ้งในชีวิตสังคมซึ่งกลุ่มคนที่จำกัดตนเอง เฉพาะการบรรยายสิ่งที่เป็น
รูปธรรมไม่สามารถที่จะเข้าใจได้

คำศัพท์ รูปแบบ อาจจะไม่ใช้การเลือกคำที่ดีนัก เนื่องจากมัน
เป็นคำที่ถูกถ่วงอย่างหนักอึ้งจากปัจจัยของความหนักแน่นทางปรัชญา
อย่างมาก ซึ่งบางอันก็มีลักษณะที่ค่อนข้างน่าเคลือบแคลง มันอาจทำใ้
นักสังคมวิทยาสัมัยใหม่หลายคน ซึ่งมุ่งมันที่จะกำจัดปิศาจของอภิปรัชญา
ใดๆ ที่จะมาขัดขวางการสร้างสังคมวิทยาแบบวิทยาศาสตร์ให้วิ่งหนีไป
ถ้าซิมเมลใช้คำว่า โครงสร้างสังคม ซึ่งในแง่หนึ่งค่อนข้างใกล้เคียง
กับคำว่ารูปแบบที่เขาใช้อยู่ เขาอาจจะได้พบกับต่อต้านน้อยกว่านี้
ศัพท์สังคมวิทยาสัมัยใหม่ เช่น สถานภาพ บทบาท บรรทัดฐาน และ
ความคาดหวัง ในฐานะเป็นองค์ประกอบของโครงสร้างสังคม ใกล้เคียง
เคียงกันกับแนวความคิดของคำว่ารูปแบบที่ซิมเมลใช้

ยิ่งไปกว่านั้น การสร้างทฤษฎีสังคมวิทยาสัมัยใหม่ส่วนใหญ่ก็
ดำเนินไปจากความช่วยเหลือของแง่มุมที่ซิมเมลได้เสนอไว้ ตัวอย่าง
เช่น ในการทบทวนวิเคราะห์ข้อมูลบางประการจากเรื่อง *The American Soldier*⁵ อีกครั้ง ในการอธิบายความประพฤติของกองพัน

⁵Robert K. Merton and Alice S. Rossi, "Con-

"กรีน" และความสัมพันธ์ของพวกเขาเกี่ยวกับพันธประจําการ ในสภาพแวดล้อมทางโครงสร้างที่ต่างกัน เมอร์ตันและรอสซีใช้แนวทางนี้ในการอธิบายอย่างกว้าง ๆ ถึงสถานการณ์ทางสังคม ซึ่งผู้มาใหม่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมกับผู้อยู่เก่า จากการเก็บเอาสาระสำคัญจากเนื้อหาที่เป็นรูปธรรมของชีวิตในกองทัพ พวกเขาอธิบายแง่มุมบางประการของความประพัตติของผู้มาใหม่ (จากผู้อพยพถึงนักศึกษาวิทยาลัยน้องใหม่) ในแง่ของความสัมพันธ์ของพวกเขาเกี่ยวกับกลุ่มที่มีอยู่ก่อนแล้ว กล่าวได้ว่าความสัมพันธ์ของผู้มาใหม่-ผู้อยู่เก่า หรือผู้มาใหม่ในฐานะที่เป็นกลุ่มทางสังคมประเภทหนึ่ง (a social type) จะสามารถเข้าใจได้ในฐานะที่เป็นรูปแบบเฉพาะที่สามารถศึกษาให้เกิดประโยชน์ได้ การเก็บเอาสาระสำคัญออกมาจากสถานการณ์ทางสังคมที่เป็นรูปธรรมหลาย ๆ สถานการณ์ซึ่งกำลังถูกสังเกตอยู่ และการเก็บเอาสาระสำคัญออกจากเนื้อหาทางสังคมที่เป็นจริงเท่านั้นที่การสร้างทฤษฎีจะเป็นไปได้

สำหรับซิมเมล รูปแบบที่พบในความเป็นจริงในสังคมไม่เคยบริสุทธิ์ ปรากฏการณ์สังคมทุก ๆ อย่างมีองค์ประกอบทางรูปแบบอย่างมากมาย (a multiplicity of formal elements) การร่วมมือและการแข่งขัน การอยู่ใต้อำนาจและการใช้อำนาจบังคับ ความใกล้ชิดและความห่างเหิน ทั้งหมดอาจจะปฏิบัติการ (operative) อยู่ในความสัมพันธ์ของการแต่งงาน หรือของโครงสร้างตามระบบราชการ (bureaucratic) ยิ่งไปกว่านั้นในปรากฏการณ์ที่เป็นรูปธรรมการที่มีรูปแบบอันมากมายนำไปสู่การรบกวนซึ่งกันและกัน จนกระทั่งไม่มีอันใดสามารถที่จะเข้าใจได้ในรูปแบบที่บริสุทธิ์ ไม่มีความขัดแย้ง "บริสุทธิ์" ในชีวิตสังคม เช่นเดียวกับที่ไม่มีความร่วมมือ "บริสุทธิ์"

---

tribution to the Theory of Reference Group Behavior," in Merton, *Social Theory and Social Structure* (New York, The Free Press, 1957), pp. 225-80.

รูปแบบ "บริสุทธ์" เป็นแนวความคิด (construct) นั่นคือ ความสัมพันธ์เป็นแบบอย่างซึ่งไม่สามารถจะเป็นจริงสมบูรณ์ได้ รูปแบบของซิมเมลไม่ใช้การอธิบายกว้าง ๆ (generalizations) เกี่ยวกับแง่มุมของความเป็นจริง แต่มันมีแนวโน้มที่จะทำให้เกิดเด่นชัดขึ้นหรือทำให้เกิดเกินความจริง "เพื่อที่จะนำเอารูปร่างและความสัมพันธ์ ซึ่งเป็นรากฐานความเป็นจริงนั้นปรากฏให้เห็นออกมา แต่ที่ไม่ใช่เป็นความจริงแท้ในตัวของมันเอง"⁶ นักประวัติศาสตร์ศิลปะอาจจะพูดถึงสไตล์ "กอธิก" (gothic) หรือ "บาโรก" (baroque) ถึงแม้ว่าไม่มีงานสถาปัตยกรรมที่รู้จักกันขึ้นชื่อแสดงถึงองค์ประกอบทั้งหมดของสไตล์ใดอย่างบริสุทธ์ทั้งหมด ในทำนองเดียวกัน นักสังคมวิทยาอาจจะสร้างรูปแบบ "บริสุทธ์" ของความขัดแย้งถึงแม้ว่าไม่มีกระบวนการใดที่รู้จักกันที่มีลักษณะ เช่นนั้นเต็มตัว เช่นเดียวกับที่แบบในอุดมคติของเวเบอร์อาจใช้เป็นไม้วัดเพื่อช่วยในการคำนวณระยะห่างระหว่างปรากฏการณ์ที่เป็นรูปธรรมและแบบอย่างเฉพาะ (type) รูปแบบของซิมเมล (ยกตัวอย่างเช่นการผสมผสานกันของความใกล้และไกลอันมีลักษณะที่เป็นเอกลักษณ์ กำหนดความสัมพันธ์ของ "คนแปลกหน้า" จากโลกรอบๆตัว) อาจช่วยวัดอัตรา "ความเป็นคนแปลกหน้า" ซึ่งฝังอยู่ในเหตุการณ์เฉพาะทางประวัติศาสตร์ ตัวอย่างเช่น ยิวในเกตโต หรือพวกร่อนเร่พเนจร (pariah) กลุ่มอื่น ๆ

ประเภททางสังคม (Social Type)

ซิมเมลสร้างห้องแสดงภาพของประเภททางสังคม เพื่อเสริมกับบัญชีรายการเรื่องรูปแบบสังคมของเขา ควบคู่ไปกับเรื่อง "คนแปลก

---

⁶F. H. Tenbruck, "Formal Sociology," in Lewis A. Coser, ed., *Georg Simmel* (Englewood Cliffs, New Jersey, Prentice-Hall, 1965).

หน้า" เขาบรรยายรายละเอียดในเชิงปรากฏการณ์วิทยาของประเภทอันหลากหลาย เช่น "คนกลาง" "คนจน" "นักผจญภัย" "คนที่อยู่ตรงกลาง" และ "คนทรยศ" ซิมเมลมองประเภทสังคมที่เฉพาะแต่ละประเภทว่า ถูกหล่อจากปฏิภริยาที่ระบุได้ และความคาดหวังจากผู้อื่น "ประเภท" ได้กลายเป็นสิ่งที่คนเป็นโดยผ่านความสัมพันธ์ของเขากับบุคคลอื่น โดยกำหนดตำแหน่งให้แก่เขาและคาดหวังว่าเขาจะประพฤติในลักษณะที่กำหนดไว้ ลักษณะนิสัยของเขาถูกมองว่าเป็นลักษณะของโครงสร้างสังคม

ตัวอย่างเช่น "คนแปลกหน้า" ในคำศัพท์ของซิมเมล ไม่ใช่เป็นเพียงแต่ผู้เนจร "ซึ่งมาวันนี้และจากไปพรุ่งนี้" โดยไม่มีตำแหน่งเฉพาะในโครงสร้าง ในทางตรงกันข้าม เขาเป็น "คนซึ่งมาวันนี้และอยู่พรุ่งนี้... เขาถูกผูกติดภายในกลุ่มที่กินที่เฉพาะ... แต่ตำแหน่งของเขา... ถูกกำหนด... โดยข้อเท็จจริงที่ว่า เขาไม่ได้เป็นส่วนหนึ่งของมันตั้งแต่ตอนแรก" และเขาอาจจะจากไปอีก 7 คนแปลกหน้าเป็น "องค์ประกอบอันหนึ่งของตัวกลุ่มเอง" ในขณะที่ไม่ได้เป็นส่วนหนึ่งของมันอย่างเต็มที่ ดังนั้นเขาจึงได้รับบทบาทซึ่งสมาชิกคนอื่นของกลุ่มไม่สามารถจะเล่นได้ โดยคุณลักษณะของการมีส่วนร่วมบางส่วนในกิจกรรมกลุ่ม เขาจึงสามารถบรรลุความเป็นวัตถุวิสัย ซึ่งสมาชิกคนอื่นเข้าไปไม่ถึง "เขาไม่ได้ถูกผูกมัดโดยรากฐานกับส่วนผสมที่แปลกเด่นและแนวโน้มเฉพาะของกลุ่มและดังนั้นจึงติดต่อกับพวกเขาด้วยทัศนคติที่เป็นวัตถุวิสัย" ยิ่งไปกว่านั้น โดยที่อยู่ทั้งไกลและใกล้ในขณะเดียวกัน คนแปลกหน้ามักจะได้รับความไว้วางใจ ความลับซึ่งต้องปกปิดจากคนซึ่งสัมพันธ์ใกล้ชิดกันมากกว่าสามารถมอบให้แก่เขาได้ เนื่องจากถ้าอยู่กับเขามันไม่น่าจะมีผลอะไร ในทำนองเดียวกัน คนแปลกหน้าอาจจะเป็นผู้ตัดสินระ-

---

⁷"The Stranger" in *The Sociology of Georg Simmel*, pp. 402-08.

หว่างกลุ่มคนที่ขัดแย้งกันดีกว่าสมาชิกเต็มตัวของกลุ่ม เนื่องจากเขาไม่ได้ผูกพันกับคู่แข่งฝ่ายใด และเนื่องจากไม่ถูก "ผูกมัดด้วยข้อผูกมัดซึ่งอาจสร้างอคติในการมอง การเข้าใจ และการประเมินสถานการณ์ที่เป็นอยู่" เขาจึงเป็นตัวกลางในอุดมคติในจรรยาของสินค้า เช่นเดียวกับจรรยาของอารมณ์ เช่นเดียวกัน คนจน⁸ ในฐานะประเภททางสังคมประเภทหนึ่งเกิดขึ้นเฉพาะเมื่อสังคมตระหนักว่าความยากจนเป็นสถานภาพพิเศษ และมอบหมายบุคคลซึ่งต้องการความช่วยเหลือให้อยู่ในกลุ่มประเภทนั้น ในทฤษฎีของซิมเมล

ความจริงที่ว่าบางคนจน ไม่ได้หมายความว่า เขาอยู่ในกลุ่มทางสังคมเฉพาะของ "คนจน" ... เริ่มตั้งแต่วันที่ [คนจน] ได้รับการช่วยเหลือเท่านั้น ... ที่เขาได้กลายเป็นส่วนของกลุ่ม ซึ่งมีลักษณะของความจนกลุ่มนี้ไม่ได้คงเอกภาพเพราะการกระทำต่อกันระหว่างสมาชิกของกลุ่ม แต่โดยทัศนคติร่วมกันซึ่งสังคมโดยรวมมีต่อกลุ่ม... ความจนไม่สามารถถูกนิยามในตนเองว่าเป็นลักษณะทางปริมาณ แต่อาจถูกนิยามได้ในแง่ปฏิกริยาสังคมที่เป็นผลจากสถานการณ์เฉพาะเท่านั้น... ความจนเป็นปรากฏการณ์ทางสังคมวิทยาที่มีลักษณะเด่นไม่เหมือนใคร: บังเจกบุคคลจำนวนหนึ่ง ซึ่งจากโชคชะตาส่วนตัวแท้ ๆ ได้มีตำแหน่งทางอินทรีย์เฉพาะภายในส่วนรวม; แต่ฐานะนี้ไม่ได้ถูกกำหนดโดยโชคชะตาหรือสถานการณ์ดังกล่าว แต่โดยข้อเท็จจริงที่ว่าคนอื่น ๆ ... พยายามที่จะแก้ไขสถานการณ์นี้

---

⁸"The Poor" trans. by Claire Jacobson in *Social Problems*, XIII, 2 (Fall, 1965), pp. 118-39. ดูเปรียบเทียบกับ "The Sociology of Poverty" ของข้าพเจ้า ซึ่งอยู่ถัดมาด้วย

เมื่อคนจนยอมรับความช่วยเหลือ เขาจะเคลื่อนออกจากเงื่อนไขของสภาพภาพก่อนของเขา พวกเขาถูกเลือกให้อยู่ในระดับขั้นนั้น และเรื่องเดือดร้อนส่วนตัวของพวกเขาได้กลายเป็นประเด็นสาธารณะ คนจนจะถูกมอง ไม่ใช่จากสิ่งที่เขากระทำ ซึ่งเป็นหลักเกณฑ์ที่ใช้เป็นปกติในการจัดกลุ่มสังคม แต่โดยคุณลักษณะของสิ่งซึ่งกระทำต่อพวกเขา สังคมสร้างประเภททางสังคมของคนจน และกำหนดสถานภาพพิเศษแก่พวกเขาซึ่งสังเกตได้จากลักษณะสมบัติในแง่ลบ จากสิ่งที่เจ้าของสถานภาพไม่มี

ฐานะคนแปลกหน้าและคนจน เช่นเดียวกับประเภทอื่น ๆ ของซิมเมล ถูกกำหนดโดยคุณลักษณะของความสัมพันธ์ของการกระทำต่อกัน พวกเขาเป็นสิ่งที่สังคมสร้างขึ้นและต้องแสดงบทบาทที่ถูกกำหนด พวกเขาคล้ายกับตัวละครในนิยายวิชาการของแรนดอล จาร์เรล (Randall Jarrell) เรื่องหนึ่ง ผู้ซึ่ง "ไม่เคยเป็นสิ่งที่พวกปัญญาชนคิดว่าเป็นปัญญาชน แต่คนอื่น ๆ คิดว่าเขาเป็น และเขาต้องได้รับความทรมาณจากผลของความเข้าใจผิดของพวกเขา"⁹

วิภาษวิธีในสังคมวิทยาของซิมเมล

สังคมวิทยาของซิมเมลมักจะได้รับอิทธิพลจากวิธีการแบบวิภาษวิธี (dialectical method) โดยการนำเอาความเกี่ยวพันระหว่างกันอันมีพลวัตและความขัดแย้งระหว่างหน่วยสังคมที่เขาวิเคราะห์ออกมาแสดงตลอดผลงานของเขา เขาเน้นทั้งความเกี่ยวพันและความตึงเครียดระหว่างปัจเจกบุคคลและสังคม เขามองปัจเจกบุคคลว่าเป็นผลผลิตของสังคม เป็นตัวเกี่ยวโยงในกระบวนการทางสังคม แต่ "สาระส่วนรวม (total content) ของชีวิต ถึงแม้ว่าจะมีสาเหตุมาจาก

⁹Randall Jarrell, *Picture from an Institution* (New York, Alfred A. Knopf, 1954), p. 110.

เหตุการณ์ทางสังคมที่มีมาก่อนและการกระทำต่อกันทางสังคม แต่ก็ควร
 ถูกพิจารณาในขณะเดียวกันว่ามีแง่มุมของความเป็นเอกลักษณ์ ซึ่งมี
 แนวโน้มสู่ประสบการณ์ของปัจเจกบุคคล"¹⁰ ในความเห็นของซิมเมิล
 ปัจเจกบุคคลที่ได้รับการขัดเกลานิสัยสังคมมักจะอยู่ในความสัมพันธ์แบบ
 ทวิ (dual) กับสังคม: เขาถูกผนวกเข้าเป็นส่วนหนึ่งของมัน แต่
 กระนั้นก็ยังอยู่ตรงกันข้ามกับมัน ปัจเจกบุคคลอยู่ทั้งภายในและภายนอก
 สังคมในเวลาเดียวกัน เขาอยู่เพื่อสังคมเช่นเดียวกับเพื่อตนเอง
 "[มนุษย์ที่เป็นสังคม] ไม่ใช่เป็นสังคมส่วนหนึ่งและเป็นปัจเจกบุคคล
 ส่วนหนึ่ง แทนที่จะเป็นเช่นนั้น ความเป็นอยู่ของเขาถูกหล่อหลอมโดย
 ความเป็นเอกภาพจากรากฐาน ซึ่งไม่สามารถจะเกิดได้โดยวิธีใดมาก
 ไปกว่าโดยการสังเคราะห์ หรือการบรรจบกันของตัวกำหนดที่ขัดแย้ง
 กันทางตรรก 2 ตัว: มนุษย์เป็นทั้งตัวเชื่อมโยงทางสังคมและสิ่งมีชีวิต
 เพื่อตัวของเขาเอง เป็นทั้งผลผลิตของสังคมและชีวิตจากศูนย์กลางที่มี
 อำนาจในตัวเอง"¹¹ ปัจเจกบุคคลถูกกำหนดในเวลาเดียวกันกับที่เขา
 เป็นตัวกำหนด เขาถูกกระทำในเวลาเดียวกับที่เขาเป็นผู้กระทำ

การยืนยันเรื่องวิภาษวิธีอันครอบคลุมไปทั่ว ของความสัมพันธ์
 ระหว่างปัจเจกบุคคลและสังคมมีอิทธิพลต่อความคิดทางสังคมวิทยาทั้ง
 หดของซิมเมิล การถูกผนวกเข้าไปในเครือข่ายของความสัมพันธ์ทาง
 สังคม คือโชคชะตาอันหลีกเลี่ยงไม่ได้ของชีวิตมนุษย์ แต่มันก็เป็นสิ่งกีด
 ขวางการทำตัวตนให้กลายเป็นจริงด้วย สังคมอนุญาตและก็ยังคับ การ
 เกิดขึ้นของปัจเจกบุคคลและความเป็นอิสระในตัวเอง รูปแบบของชีวิต
 สังคมประทับรูปแบบของมันลงบนปัจเจกบุคคลแต่ละคน และทำให้เขา
 กลายเป็นมนุษย์ ในเวลาเดียวกันมันจงจำและทำให้บุคลิกภาพของ

¹⁰Georg Simmel, *Soziologie* (Leipzig, Duncker und Humblot, 1908), p. 40.

¹¹Ibid., p. 41.

มนุษย์ไร้ เซลา โดยการกดความเป็นอิสระของการแสดงออกโดยฉับพลันทันที เป็นเพียงภายในและโดยผ่านรูปแบบสถาบันเท่านั้นที่มนุษย์สามารถได้รับเสรีภาพ แต่เสรีภาพของเขาก็ถูกคุกคามอยู่ตลอดเวลาจากรูปแบบสถาบันเหล่านี้เอง

สำหรับซิมเมล สังคมกรรมมักจะเกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์และความผสมกลมกลืนและความขัดแย้ง การดึงดูดและการเลือกไล่ไล่ง ความรักและความเกลียด เขามองความสัมพันธ์ของมนุษย์ว่ามีลักษณะที่เป็นทั้งบวกและลบ เนื่องจากคนที่เกี่ยวข้องกันโดยความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิด มีแนวโน้มว่าจะแสดงความรู้สึกแก่กันและกันไม่เพียงแต่ด้านบวกเท่านั้นแต่ในด้านลบด้วย ตัวอย่างเช่น ความสัมพันธ์แบบชู้สาว "ปรากฏแก่เราว่าผสมเข้าด้วยกันด้วยความรักและนับถือ หรือไม่นับถือ... ด้วยความรักและการเรียกร้องที่จะมีอำนาจเหนือ หรือความต้องการพึงพิง... สิ่งที่ถูกสังเกตุการณ์ หรือผู้มีส่วนร่วมเองแบ่งออกเป็นแนวโน้มที่ผสมผสานกันสองแนว อาจมีเพียงแค่นี้เดียวในความเป็นจริง"¹²

ซิมเมลโต้เถียงว่า กลุ่มที่มีความผสมกลมกลืนกันโดยสมบูรณ์ไม่สามารถเกิดขึ้นในเชิงประจักษ์หรือความเป็นจริงได้ มันจะไม่สามารถมีส่วนร่วมในกระบวนการของชีวิตใด ๆ ได้ มันจะไม่มีความสามารถในการเปลี่ยนแปลงและการพัฒนา ยิ่งไปกว่านั้น ซิมเมลย้ำว่าเป็นการไร้เดียงสาที่จะมอบพลังซึ่งให้ผลเป็นความขัดแย้งว่าเป็นพลังในแง่ลบ และพลังที่ก่อให้เกิดความเป็นเอกฉันท์ว่าเป็นพลังในแง่บวก ยกตัวอย่างเช่น ถ้าปราศจาก "ระบบรักษาความปลอดภัย" ซึ่งอนุญาตให้สมาชิก "ปล่อยความขุ่นเคืองออกมาบ้าง" ความสัมพันธ์ทางสังคม

---

¹²George Simmel, *Conflict and the Web of Group Affiliations*, translated by Kurt H. Wolff and Reinhard Bendix (New York, The Free Press, 1956), pp. 22-23.

หลายอันคงไม่สามารถทานทนอยู่ได้ สังคมกรรมมักจะเป็นผลของการกระทำต่อกันทั้งสองรูปแบบ ทั้งสองสิ่งเป็นองค์ประกอบในแง่บวก เป็นตัวกำหนดโครงสร้างความสัมพันธ์ทั้งมวลและทำให้มันอยู่ในรูปแบบที่ทานทน

ซิมเมลได้แบ่งแยกอย่างชัดเจน ระหว่างลักษณะที่ปรากฏทางสังคม (social appearances) และความเป็นจริงทางสังคม (social realities) ถึงแม้ความสัมพันธ์แบบขัดแย้งกันอย่างหนึ่งจะถูกมองโดยผู้มีส่วนร่วมในความสัมพันธ์นั้น หรือผู้สังเกตการณ์ภายนอกว่าเป็นแง่ลบทั้งหมด แต่เมื่อวิเคราะห์ดูแล้ว จะเห็นว่ามันแสดงแง่มุมในเชิงบวกอย่างซ่อนเร้น (latent) การถอนตัวออกจากความสัมพันธ์เท่านั้นจึงจะถูกมองว่าเป็นแง่ลบโดยสิ้นเชิง ความสัมพันธ์แบบขัดแย้ง ถึงแม้จะเป็นความเจ็บปวดสำหรับผู้มีส่วนร่วมในความสัมพันธ์คนหนึ่งหรือมากกว่านั้น ก็ผูกมัดเขาเข้ากับโครงสร้างทางสังคมโดยผ่านการเกี่ยวพันซึ่งกันและกันถึงแม้จะเป็นในกรณีที่ไม่เห็นพ้องต้องกันก็ตาม ซิมเมลอธิบายว่า เป็นความจำเป็นที่จะต้องตระหนักว่าความขัดแย้งทางสังคมจำเป็นต้องเกี่ยวกับการกระทำโต้ตอบกัน และดังนั้นจึงมีรากฐานอยู่บนการโต้ตอบซึ่งกันและกันมากกว่าการบังคับจากฝ่ายเดียว ความขัดแย้งสามารถให้บริการในแง่ที่เป็นทางออกสำหรับทัศนคติและความรู้สึกในแง่ลบ ทำให้การมีความสัมพันธ์ต่อไปเป็นไปได้ มันยังสามารถนำไปสู่การทำให้ฐานะของคนกลุ่มหนึ่งหรือหลายกลุ่มที่อยู่ในความสัมพันธ์นั้น เข้มแข็งขึ้น ดังนั้น จึงเพิ่มความมีเกียรติและความนับถือตนเองของปัจเจกบุคคล เพราะว่าความขัดแย้งสามารถทำให้พันธะที่มีอยู่แล้ว เข้มแข็งขึ้นหรือสร้างพันธะใหม่ขึ้น สามารถมองว่าเป็นพลังในการสร้างสรรค์มากกว่าพลังในการทำลาย

ซิมเมลไม่เคยฝันถึงเอกภพสังคมที่ไม่มีความขัดแย้ง หรือสังคมนิ่งซึ่งการปะทะกัน และการแข่งขันกันระหว่างปัจเจกบุคคลและกลุ่มถูกสั่งห้ามโดยตลอดไป สำหรับเขา ความขัดแย้งเป็นสาระสำคัญของชีวิต

สังคม เป็นองค์ประกอบที่ไม่อาจหลีกได้ของการมีชีวิตทางสังคม สังคมที่ดีไม่ใช่สังคมที่ปราศจากการขัดแย้ง ในทางตรงกันข้าม มันถูก "เย็บเข้าด้วยกัน" โดยความขัดแย้งหลายรูปแบบที่มีอยู่ประปรายระหว่างส่วนประกอบต่าง ๆ¹³ สันติภาพและการทะเลาะวิวาท ความขัดแย้งและความเป็นระเบียบเป็นสิ่งซึ่งสัมพันธ์กัน ทั้งส่วนที่เป็นตัวประสานและส่วนที่เป็นตัวทำลาย ประเพณีเป็นส่วนประกอบของวิถีชีวิตประจำวันของชีวิตสังคม ดังนั้นจึงเป็นความผิดพลาดที่จะแบ่งแยกสังคมวิทยาแห่งความเป็นระเบียบออกจากสังคมวิทยาแห่งความไม่ระเบียบ หรือแยกรูปแบบของความผสมกลมกลืนออกจากความขัดแย้ง สิ่งเหล่านี้ไม่ใช่ความเป็นจริงที่แตกต่างกันแต่เป็นเพียงแง่มุมทางรูปแบบที่ต่างกันของความจริงอันเดียวกัน

โดยตลอดงานของเขา ซิมเมลพิจารณาการกระทำทางสังคมของปัจเจกบุคคลไม่ใช่ในตัวของมันเองแต่จากความสัมพันธ์กับการกระทำของปัจเจกบุคคลอื่น ๆ และกับโครงสร้างหรือกระบวนการ ในข้อเขียนที่มีชื่อเสียงของเขา เรื่อง "การมีอำนาจเหนือและการอยู่ใต้อำนาจ" เขาแสดงว่าการมีอำนาจเหนือไม่ได้ขึ้นอยู่กับการบังคับแต่เพียงฝ่ายเดียวจากเจตนาของผู้มีอำนาจเหนือที่มีต่อผู้อยู่ใต้อำนาจ แต่มันเกี่ยวพันกับการกระทำที่มีการโต้ตอบกัน สิ่งที่อยู่เหมือนเป็นการใช้อำนาจอย่างมีสิทธิ์ขาดโดยบางคน และการยอมจำนน โดยคนอื่น ๆ เป็นสิ่งที่ล่องลอย อำนาจ "ซ่อนเร้นการกระทำต่อกัน การโต้ตอบ... ซึ่งเปลี่ยนแปลงสภาพของการมีอำนาจเหนือ และการอยู่ใต้อำนาจแต่เพียงด้านเดียวให้เป็นรูปแบบทางสังคมวิทยา"¹⁴ ดังนั้นการกระทำของผู้มีอำนาจเหนือย่อมไม่สามารถจะเข้าใจได้ถ้าปราศจากการอ้างถึง

¹³ดูเปรียบเทียบกับ Lewis A. Coser, *The Functions of Social Conflict* (New York, The Free Press, 1956).

¹⁴*The Sociology of Georg Simmel*, p. 186.

ผู้ยิ่งใหญ่อำนาจ และในทางกลับกัน เช่นนั้น การกระทำของคน ๆ หนึ่งสามารถวิเคราะห์ได้โดยการอ้างอิงถึงการกระทำของคนอื่น ๆ เนื่องจาก การกระทำทั้งสองประการเป็นส่วนประกอบของระบบการกระทำต่อกัน ซึ่งควบคุมกันทั้งสอง ความพยายามที่จะวิเคราะห์การกระทำทางสังคม โดยปราศจากการอ้างอิงถึงสิ่งที่กล่าวมาแล้ว จะต้องถูกปฏิเสธโดยซิมเมล ว่าเป็นตัวอย่างของสิ่งที่เขาเรียกว่าความผิดพลาดของการแบ่งแยก

ยิ่งไปกว่านั้น เขาไม่ได้หยุดเรื่องนี้เพียงแค่แสดงว่า โดยทางตรงกันข้ามกับที่มันดูปรากฏในตอนแรก การมีอำนาจเหนือเป็นรูปแบบของสหสัมพันธ์อย่างหนึ่ง เขายังได้แสดงอย่างละเอียดถึงวิถีทางเฉพาะที่รูปแบบของโครงสร้างกลุ่มหลายประเภท มีความสัมพันธ์กับรูปแบบอันแตกต่างกันของการมีอำนาจเหนือและการอยู่ใต้อำนาจ ยกตัวอย่างเช่น แสดงความแตกต่างระหว่างการทำให้อยู่ในระดับที่เสมอกัน และการแบ่งระดับ เขาโต้แย้งว่าถ้าปัจเจกบุคคลจำนวนหนึ่งต่างก็อยู่ใต้อำนาจปัจเจกบุคคลหนึ่งเท่า ๆ กัน พวกเขาเองย่อมเท่าเทียมกัน ลักษณะระดับที่เสมอกัน เช่นนี้ หรือ "การทำให้เป็นประชาธิปไตยแบบลบบ" ตามคำศัพท์ของคาร์ล แมนไฮม์ สนับสนุนและได้รับการสนับสนุนจากผู้ปกครองเผด็จการ ผู้เผด็จการพยายามที่จะทำให้พลเมืองของเขาอยู่ในระดับที่เสมอกัน และในทางกลับกัน การทำให้อยู่ในระดับที่เสมอกันที่ได้รับการพัฒนาในระดับสูงย่อมนำไปสู่เผด็จการนิยมได้ง่าย ในอีกด้านหนึ่ง ลักษณะการแบ่งระดับในตอนกลางอย่างเข้มงวด ในบรรดาพลเมืองของผู้ปกครองมีแนวโน้มที่จะทำให้อิทธิพลของเขาเบาบางลง และทำให้อำนาจของเขาที่มีเหนือพวกเขาอ่อนแอลง ถึงแม้ผู้มีอำนาจในตอนกลางจะทำให้ความไม่เสมอภาคในบรรดาพลเมืองเพิ่มขึ้น มันก็ป้องกันปัจเจกบุคคลจากอำนาจโดยตรงของผู้ปกครอง ลักษณะการแบ่งระดับทางสังคมในรูปปิรามิด ไม่ว่าจะเกิดขึ้นภายใต้แผนการของผู้ปกครองหรือเกิดจากการยึดอำนาจบางส่วนของเขาจากผู้ใต้บังคับบัญชา ทำให้องค์ประกอบแต่ละอันของมันมีตำแหน่งทั้งที่ต่ำกว่าและสูงกว่าคนที่

อยู่ถัดไปในลำดับชั้น โดยวิธีนี้ แต่ละลำดับชั้น ยกเว้นลำดับชั้นสูงสุด และต่ำสุด ย่อมอยู่ใต้อำนาจหน้าที่ที่อยู่เหนือ และในเวลาเดียวกัน ก็มีอำนาจเหนือคนที่อยู่ข้างใต้ การต้องพึ่งพิงคนบางคนถูกทดแทนโดยการมีอำนาจหน้าที่เหนือคนอื่น ๆ

ความสำคัญของจำนวนต่อชีวิตทางสังคม

การเน้นของซิมเมล เรื่องตัวกำหนดทางโครงสร้างต่อการกระทำทางสังคมอาจเห็นได้ชัดที่สุดในบทความอันมีพลังของเขา เรื่อง "Quantitative Aspects of the Group"¹⁵ ในบทความนี้เขาเข้ามาใกล้ที่สุดในจุดมุ่งหมายของเขาที่จะเขียนไวยากรณ์ของชีวิตสังคมให้สำเร็จ โดยพิจารณาลักษณะที่เป็นนามธรรมมากที่สุดตัวหนึ่งของกลุ่ม คือจำนวนผู้มีส่วนร่วมของมัน เขาศึกษารูปแบบกระบวนการของกลุ่มและการจัดการทางโครงสร้าง ในแง่สิ่งเหล่านี้เกิดมาจากความสัมพันธ์ที่เป็นเชิงปริมาณล้วน ๆ

ความสัมพันธ์แบบกลุ่มที่มีสองคน (dyadic) แตกต่างในเชิงคุณภาพจากประเภทอื่นๆของกลุ่ม ในแง่ที่แต่ละคนผู้มีส่วนร่วมในความสัมพันธ์เผชิญหน้าซึ่งกันและกัน แต่ไม่ใช่กับส่วนรวม เนื่องจากกลุ่มประเภทนี้ขึ้นอยู่กับผู้มีส่วนร่วมเพียงสองคนเท่านั้น การถอนตัวของคนเดียวจะทำลายทั้งกลุ่ม "ในกลุ่มสองคน แต่ละคนในองค์ประกอบที่มีสองคนของมันเท่านั้นมีความสำคัญต่อการสิ้นสุดของมัน แม้จะไม่ใช่ตัวการของการอยู่รอดของมัน: เนื่องจากเพื่อจะอยู่รอด มันต้องการทั้งสอง แต่เพื่อการสิ้นสุดของมัน การขาดสมาชิกไปเพียงคนเดียวเท่านั้นทำให้มันสิ้นสุดลงแล้ว"¹⁶

ดังนั้น กลุ่มสองคนจึงไม่มีชีวิตที่เหนือความเป็นส่วนตัว (super-

¹⁵Ibid., pp. 87-177.

¹⁶Ibid., p. 124.

personal life) ซึ่งเป็นสิ่งที่สร้างลักษณะของการควบคุมบังคับในบรรดาสมาชิกในกลุ่มประเภทอื่นทั้งหมด แต่การขาดโครงสร้างแบบเหนือความเป็นส่วนตัว ทำให้มีการหมกมุ่นของสมาชิกในความสัมพันธ์แบบกลุ่มของเขา และการหึงหิงของสมาชิกแต่ละคนต่อส่วนรวมเห็นได้ชัด ในกลุ่มประเภทอื่นทั้งหมด หน้าที่และความรับผิดชอบอาจแบ่งกันไปได้ แต่ไม่ใช่ในกลุ่มสองคน ซึ่งสมาชิกแต่ละคนจะต้องรับผิดชอบต่อการกระทำใดๆ ร่วมกันโดยตรงและทันที เนื่องจากสมาชิกแต่ละคนในกลุ่มสองคนมีความสัมพันธ์กับปัจเจกบุคคลอีกเพียงคนเดียว ซึ่งประกอบกันกับเขาเป็นหนึ่งหน่วย ไม่ว่าใครในสองคนจึงไม่สามารถปฏิเสธความรับผิดชอบโดยโยนมันไปให้กลุ่ม ไม่ว่าใครก็ไม่สามารถถือว่ากลุ่มเป็นผู้รับผิดชอบในสิ่งที่เขาทำหรือไม่ได้กระทำ

เมื่อกลุ่มสองคนได้ถูกเปลี่ยนเป็นกลุ่มสามคน (triad) ความจริงที่ดู เหมือนไม่ค่อยสำคัญที่สมาชิกคนหนึ่งได้เพิ่มขึ้น จริง ๆ แล้ว ก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงเชิงคุณภาพอย่างสำคัญ ในกลุ่มสามคน เช่นเดียวกับการสมาคมทั้งหมดที่มีคนมากกว่าสองคน สมาชิกแต่ละคนต้องเผชิญกับความ เป็นไปได้ที่จะถูกเอาชนะโดยคนส่วนใหญ่

กลุ่มสามคนเป็นโครงสร้างที่เรียบง่ายที่สุดโดยที่กลุ่มโดยส่วนรวมสามารถมีอำนาจเหนือสมาชิกแต่ละคนของมันได้ มันสร้างกรอบทางสังคม ซึ่งอนุญาตให้มีการบังคับสมาชิกแต่ละคนเพื่อจุดประสงค์ส่วนรวม กลุ่มสองคนขึ้นอยู่กับมีการโต้ตอบกันทันที แต่กลุ่มสามคนสามารถบังคับเจตนารมณ์กดดันสมาชิกคนหนึ่ง โดยการสร้างแนวร่วมระหว่างอีกสองคน ดังนั้น กลุ่มสามคนจึงแสดงละครสังคมวิทยาในรูปแบบที่เรียบง่ายที่สุด ซึ่งมีอิทธิพลต่อชีวิตทางสังคมทั้งหมด: เป็นวิชาวิธีของอิสรภาพและการบังคับ ของการปกครองตนเองและการที่คนอื่นปกครอง

เมื่อสมาชิกคนที่สามเข้ามาร่วมในกลุ่มสองคน กระบวนการหลายอย่าง ที่เมื่อก่อนไม่สามารถเกิดขึ้นได้ เริ่มเป็นไปได้ ซิมเมลได้ยกตัวอย่างสามกระบวนการถึงแม้ว่าหลังจากนั้นกระบวนการอื่น ๆ จะ

ได้ถูกค้นพบเพิ่มเติม¹⁷ การที่สมาชิกคนที่สามต้องสวมบทบาทของคนกลางระหว่างสมาชิกอีกสองคนโดยการวางเฉยช่วยให้อารมณ์รุนแรงซึ่งจะแยกกลุ่มออกจากกันเบาบางลง ในอีกด้านหนึ่ง เขาอาจแสดงตนเป็น *tertius gaudens* (คนที่สามซึ่งคอยฉายประโยชน์) คอยหาโอกาสทำให้การไม่ตกลงกันระหว่างสมาชิกอีกสองคนเป็นประโยชน์แก่ตัวเขาเอง ประการสุดท้าย โดยกลยุทธ์แบ่งแยกและปกครอง เขาอาจตั้งใจสร้างความขัดแย้งระหว่างอีกสองคน เพื่อที่จะได้มีตำแหน่งที่เหนือกว่า หรือผลประโยชน์อื่น ๆ

การแสดงเค้าโครงอย่างสั้น ๆ ของกลยุทธ์ทั้งสามประเภทซึ่งเปิดแก่สมาชิกคนที่สามนี้ยังไม่หมดสิ้นในความคิดอันมากมายของซิมเมล ในการวิเคราะห์นี้ เขายกตัวอย่างหลายอย่างเปรียบเทียบความสัมพันธ์อันลึกซึ้งของมนุษย์อย่างจริงจัง เช่นการแข่งขันกันระหว่างชายสองคนเพื่อหญิงหนึ่งคน กับกิจกรรมขนาดใหญ่ เช่น การถ่วงดุลอำนาจในยุโรป และการสร้างแนวร่วมระหว่างพรรคการเมือง เขาเปรียบเทียบกลยุทธ์ของแม่ผัวซึ่งเผชิญหน้ากับคู่สมรสใหม่ กับวิถีทางที่โรมได้กระทำต่อเอเธนส์และสปาร์ตาหลังจากที่สยบกรีซแล้ว

โดยผลงานของผู้เชี่ยวชาญ โดยการแสดงอำนาจการวิเคราะห์ทางสังคมวิทยาอย่างโน้มน้าวมากวิธีหนึ่ง ซิมเมลได้เผยให้เห็นถึงความไม่มีประโยชน์ของวิธี *reductionism* แบบรวมยอดทางจิตวิทยา โดยแสดงว่าความจริงซึ่งดูเหมือนไม่ค่อยสำคัญที่มีสมาชิกคนที่สามเพิ่มเข้ามาในกลุ่มที่มีสองคนเปิดโอกาสความเป็นไปได้ของการกระทำและกระบวนการ ซึ่งมิฉะนั้นอาจไม่เกิดขึ้นว่าเป็นไปได้อย่างไร

---

¹⁷ดู Theodore Caplow, *Two Against One: Coalition in Triads*. (Englewood Cliffs, New Jersey, Prentice-Hall, 1969) โดยเฉพาะบทที่ 2 "In Praise of Georg Simmel"

เขาได้เปิดเผยคุณสมบัติใหม่ซึ่งเกิดจากรูปแบบการสมาคมระหว่างปัจเจกบุคคล ซึ่งเป็นคุณสมบัติที่ไม่อาจเกิดได้จากลักษณะของปัจเจกบุคคลที่เกี่ยวข้อง กลุ่มสามคนได้เปิดแนวทางใหม่ของการกระทำทางสังคมในขณะที่ในเวลาเดียวกันมันจำกัดโอกาสอื่นๆ เช่น การแสดงออกของความ เป็นปัจเจกบุคคล ซึ่งอาจหาได้ในกลุ่มสองคน

ซิมเมลไม่ได้จำกัดการวิเคราะห์ เรื่องจำนวนแค่เฉพาะในกลุ่มสองคนและกลุ่มสามคน ถึงแม้ว่ามันเป็นไปได้ที่จะแสดงว่า การเพิ่มสมาชิกใหม่แต่ละคนจะก่อให้เกิดแก่นแท้ทางสังคมวิทยาที่มีลักษณะพิเศษเขาก็แสดงว่ามีความแตกต่างอย่างสำคัญระหว่างกลุ่มขนาดเล็กและกลุ่มขนาดใหญ่

ในกลุ่มขนาดเล็ก สมาชิกมีโอกาที่จะมีการกระทำโดยตรงกับแต่ละคน แต่เมื่อกลุ่มมีขนาดโตกว่าขนาดจำกัด การกระทำต่อกันเช่นนั้นจะต้องผ่านการจัดการอย่างเป็นทางการ เพื่อที่จะเข้าใจความซับซ้อนที่เพิ่มมากขึ้นของความสัมพันธ์ระหว่างปัจเจกบุคคลจำนวนมาก กลุ่มจะต้องสร้างองค์การพิเศษที่จะช่วยวางรูปแบบสหสัมพันธ์ระหว่างสมาชิก ดังนั้น ไม่มีกลุ่มใหญ่ๆใดสามารถจะทำหน้าที่ได้โดยปราศจากการสร้างสำนักงาน ความแตกต่างของตำแหน่งสถานภาพ และการจัดมอบหมายงานและความรับผิดชอบ นี่คือเหตุผลว่าทำไมกลุ่มใหญ่ได้กลายเป็นสังคมของคนที่ไม่เสมอภาค เพื่อที่จะอ้างตนเองไว้ มันจำเป็นต้องแตกต่างกันทางโครงสร้าง แต่นี่หมายความว่ากลุ่มใหญ่ "ได้รับเอกภาพ ซึ่งแสดงออกในองค์กรของกลุ่มและแนวความคิดและอุดมคติทางการเมือง ด้วยราคาของระยะห่างระหว่างโครงสร้างเหล่านี้ทั้งหมดและปัจเจกบุคคลเท่านั้น"¹⁸

ยังกลุ่มเล็กลง การมีส่วนร่วมของสมาชิกยิ่งมากขึ้น เนื่องจาก

¹⁸The Sociology of Georg Simmel, op. cit., p. 96.

ปฏิสัมพันธ์ระหว่างคนจำนวนน้อยมีแนวโน้มที่จะรุนแรงกว่าปฏิสัมพันธ์ระหว่างคนจำนวนมาก เนื่องจากจำนวนความถี่ของการติดต่อกันที่มากกว่า ในทางกลับกัน ยิ่งกลุ่มใหญ่ขึ้น การมีส่วนร่วมของสมาชิกยิ่งอ่อนแอลง มีโอกาสสูงมากที่เขาจะมีส่วนร่วมด้วยเพียงแค่เสียงหนึ่งของผู้บุคลิกภาพของเขาแทนที่จะร่วมด้วยทั้งตัว กลุ่มใหญ่เรียกออกจากสมาชิกน้อยกว่า และยังสร้างโครงสร้าง "วัดภูวีสัย" ซึ่งเผชิญกับปัจเจกบุคคลด้วยอำนาจที่เหนือความเป็นส่วนตัว: "เนื่องจากเป็นจำนวนที่มากนี้เอง ทำให้องค์ประกอบที่เป็นปัจเจกบุคคลกลายเป็นอัมพาต และทำให้องค์ประกอบของมันอยู่ในระยะที่ห่างจากมันจนดูเหมือนว่ามันสามารถอยู่ได้ด้วยตัวของมันเอง โดยไม่ต้องอาศัยปัจเจกบุคคลซึ่งมันมักจะ เป็นปฏิปักษ์อยู่ด้วยบ่อย ๆ"¹⁹

ถึงแม้ว่าโดยผ่านการจัดการอย่างเป็นทางการกลุ่มใหญ่จะเผชิญกับปัจเจกบุคคลด้วยระยะห่างและอำนาจที่แปลกแยก มันก็ปลดปล่อยเขาจากการควบคุมและตรวจสอบอย่างใกล้ชิดเพราะว่ามันได้สร้างระยะที่ห่างขึ้นระหว่างสมาชิกของมัน ในกลุ่มสองคน ความฉับพลันทันทีของเรายังไม่ถูกทำลายจากการบุกรุกของข้อบังคับทางโครงสร้าง และคงจำได้ว่าในกลุ่มสามคน สมาชิกสองคนอาจควบคุมคนที่สามและบังคับเจตนาารมณ์ของพวกเขาต่อเขา อย่างไรก็ตามในกลุ่มขนาดเล็ก แนวร่วมและเสียงส่วนใหญ่ซึ่งควบคุมการกระทำของปัจเจกบุคคล ถูกจำกัดโดยความฉับพลันทันที (รีบด่วน) ของการมีส่วนร่วม ในกลุ่มขนาดใหญ่องค์กรซึ่งแตกต่างกันควบคุมปัจเจกบุคคลโดยอำนาจ "ภาวีสัย" ของมัน ถึงแม้มันจะยอมให้มีอิสรภาพจากกลุ่ม โดยการมีส่วนร่วมเพียงบางส่วน แทนที่จะมีส่วนร่วมทั้งหมด

การอภิปรายของซิมเมล เรื่องความแตกต่างระหว่างกลุ่มขนาดเล็กและใหญ่ระหว่างความเข้มข้นของการมีส่วนร่วมระหว่างปัจเจกบุคคล

¹⁹Ibid.

คลในกลุ่มประมุขและระยะทาง ความตื่นตัว และการมีแค่เศษเสี้ยวของปัจเจกบุคคลในกลุ่มใหญ่ แสดงถึงวิธีการศึกษาแบบวิภาษวิธีที่กว้างๆ ของเขา ในเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างอิสรภาพของปัจเจกบุคคลและโครงสร้างกลุ่ม การวิเคราะห์ทางสังคมวิทยาขนาดเล็กของเขาเป็นส่วนหนึ่งของทฤษฎีทางปรัชญาของเขา เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของประวัติศาสตร์ปัจจุบัน เช่นเดียวกับเตอร์คิม ซิมเมลสร้างทฤษฎีเกี่ยวกับประเภทและคุณสมบัติของความพยายามกว้าง ๆ ที่จะประเมินและตีราคาแนวโน้มหลัก ๆ ของพัฒนาการทางประวัติศาสตร์และเสริมสร้างการวิเคราะห์ในยุคของเขา

ทฤษฎีอันคลุมเครือของซิมเมลต่อวัฒนธรรมปัจจุบัน

อาจจะไม่มีอะไรที่จะเปิดเผยความคลุมเครืออย่างลึกซึ้งของซิมเมลต่อวัฒนธรรมและสังคมร่วมสมัยมากไปกว่าทฤษฎีของเขา เรื่องการเปลี่ยนแปลงของประวัติศาสตร์ปัจจุบัน ทฤษฎีนี้เป็นส่วนผสมของข้อเสนอที่ดูเหมือนขัดแย้งกันของความก้าวหน้านิยมแบบเสรี และการมองวัฒนธรรมในแง่ร้าย (cultural pessimism) เช่นที่เปิดเผยในงานเขียนของเฮอริเบิร์ท สเปนเซอร์ และสะท้อนอยู่ในอุดมคตินิยมแบบเยอรมันตั้งแต่สมัยซิลเลอร์ หรือนิทซ์เช่

แนวโน้มของประวัติศาสตร์ปัจจุบันปรากฏต่อซิมเมลเป็นเหมือนการปลดปล่อยอันก้าวหน้าของปัจเจกบุคคลจากพันธะข้อผูกพันแบบผูกขาด (exclusive attachment) และการหึงหิงเชิงส่วนตัว ถึงแม้จะมีอิทธิพลเหนือมนุษย์ที่เพิ่มมากขึ้นจากผลผลิตทางวัฒนธรรมที่เขาสร้างขึ้นเอง ซิมเมลโต้แย้งว่า ในสังคมก่อนปัจจุบัน มนุษย์มีชีวิตรอยู่ในแวดวงสังคมขนาดเล็กจำนวนจำกัด แวดวงเช่นนั้น ไม่ว่าจะเป็กลุ่มเครือญาติ สมาคมช่างฝีมือ เมืองหรือหมู่บ้าน แวดล้อมปัจเจกบุคคลไว้อย่างหนาแน่นและจับเขาไว้มั่นในอ้อมมือของมัน บุคลิกภาพส่วนรวมของปัจเจกบุคคลจมอยู่ในชีวิตกลุ่ม เช่นนี้ ดังนั้นรูปแบบการจัดองค์กรในยุค

กลางจึง "ครอบคลุมมนุษย์ทั้งตัว มันไม่เพียงแต่รับใช้จุดประสงค์ที่เป็นวัตถุวิสัยเท่านั้น แต่เป็นรูปแบบของการสร้างเอกภาพที่ครอบคลุมทั้งตัวของบุคคลที่มาร่วมกันในการแสวงหาจุดมุ่งหมายอันนั้น"²⁰ การสมาคมกันในสังคมก่อนปัจจุบันไม่ได้มีหน้าที่เฉพาะหรือจำกัดเพียงแค่วัตถุประสงค์ที่รวมกันอยู่อย่างกระจัดกระจาย มันผูกมัดปัจเจกบุคคลโดยผ่านการพึ่งพิงและความเชื่อสัตย์อันไม่แตกต่างกัน ยิ่งไปกว่านั้น การยอมอยู่ใต้อำนาจในสังคมก่อนปัจเจกบุคคลมักหมายถึงการมีอำนาจเหนือบุคลิกลักษณะทั้งหมดของผู้อยู่ใต้อำนาจ เจ้าที่ดินไม่เพียงแต่เป็นนายทางการเมืองของทาสติดที่ดิน เขาปกครองทั้งร่างของทาสผู้นั้น ทั้งทางเศรษฐกิจ การศาล และสังคม ดังนั้นการพึ่งพิงจึงโอบรอบไปหมดทุกด้าน

ในสังคมก่อนปัจจุบันเช่นนั้น ปัจเจกบุคคลถูกจัดการ เช่นที่มันเป็นไว้ให้อยู่ในวงกลมที่มีจุดศูนย์กลางเดียวกัน ที่ต่อเนื่องกัน คนหนึ่งอาจเป็นสมาชิกของสมาคมช่างฝีมือ ซึ่งก็เป็นส่วนหนึ่งของสหพันธ์ช่างฝีมือที่กว้างกว่า เสรีชนอาจจะเป็นส่วนหนึ่งของเมืองหนึ่งและเมืองนั้นอาจจะเป็นส่วนหนึ่งของสหพันธ์ของเมือง เช่น Hanse ปัจจุบันบุคคลไม่สามารถเข้าร่วมกับวงกลมทางสังคมที่ใหญ่กว่าโดยตรง แต่สามารถเข้าไปมีส่วนร่วมเกี่ยวข้อได้ โดยการเป็นสมาชิกของวงกลมที่เล็กกว่า เผ่าบุพกาลไม่ได้ประกอบไปด้วยสมาชิกที่เป็นปัจเจกบุคคลแต่เป็นโคตรตระกูล สายสกุล หรือการรวมกลุ่มแบบอื่น ๆ ซึ่งปัจเจกบุคคลเข้าร่วมโดยตรง

หลักการของการจัดองค์การในโลกปัจจุบันแตกต่างไปโดยพื้นฐาน ปัจเจกบุคคลหนึ่งเป็นสมาชิกของวงกลมที่จัดระเบียบไว้ดีแล้ว (well-defined) หลายกลุ่ม ซึ่งไม่มีอันใดเกี่ยวข้อหรือควบคุมบุคลิกลักษณะของเขาทั้งหมด "จำนวนแวดวงที่ต่างกันซึ่งปัจเจกบุคคลเคลื่อน

²⁰ *Soziologie*, p. 419.

ไป เป็นดัชนีตัวหนึ่งของพัฒนาการทางวัฒนธรรม²¹ การมีส่วนเกี่ยวข้องกับในครอบครัวของคนปัจจุบันแยกต่างหากจากกิจกรรมทางอาชีพและศาสนาของพวกเขา นี่หมายความว่าปัจเจกบุคคลแต่ละคนมีตำแหน่งเฉพาะในส่วนที่ร่วมกันของวงกลมหลายวง ยิ่งจำนวนการผสมผสานกันของการเป็นสมาชิกภาพมีมากขึ้นเท่าใด การที่ปัจเจกบุคคลแต่ละคนมีแนวโน้มที่จะมีตำแหน่งพิเศษที่ไม่เหมือนใครในแวดวงทางสังคมยิ่งมีมากขึ้นเท่านั้น ถึงแม้เขาจะร่วมเป็นสมาชิกปัจเจกบุคคลอื่น ๆ ในวงกลมวงหนึ่งหรือหลาย ๆ วง เป็นไปได้ยากที่เขาจะอยู่ในตำแหน่งที่เป็นส่วนร่วมของวงกลมเดียวกันกับคนอื่น ๆ

บุคลิกภาพของมนุษย์จะเปลี่ยนแปลงไป เมื่อสมาชิกภาพในวงกลมวงหนึ่ง หรือสองสามวงถูกแทนที่โดยตำแหน่งทางสังคมในส่วนร่วมของวงกลมจำนวนมาก ๆ บุคลิกภาพจะถูกแบ่งแยกเป็นหลาย ๆ ส่วน จากการที่เข้าไปมีส่วนร่วมในวงกลมมากมาย ยกตัวอย่างเช่น ในสังคมก่อนปัจจุบัน ท้องถิ่นหรือเครือญาติเป็นตัวกำหนดการนับถือศาสนา คนไม่สามารถอยู่ร่วมกับคนที่ไม่ได้มีความเชื่อทางศาสนา ร่วมกับเขา เนื่องจากชุมชนทางศาสนาตรงกันกับชุมชนที่เป็นอาณาเขต หรือเครือญาติในทางตรงกันข้าม ในโลกปัจจุบันความภักดีเหล่านี้แยกต่างหากจากกัน คนไม่จำเป็นต้องมีความเชื่อทางศาสนา เช่นเดียวกับเพื่อนบ้านของเขา ถึงแม้เขาจะถูกผูกพันกับเขาด้วยพันธะอย่างอื่น อย่างไรก็ตาม ไม่ได้หมายความว่า ศาสนาได้สูญเสียพลังของมัน มันเพียงแต่มีลักษณะเฉพาะเพิ่มมากขึ้นเท่านั้น ความสนใจทางศาสนาถูกทำให้แตกต่างจากความสนใจในทางอื่น และดังนั้นจึงถูกทำให้เป็นปัจเจกบุคคลมากขึ้น มันไม่จำเป็นต้องสอดคล้องกับเครือญาติหรือข้อผูกพันของถิ่นฐานของบุคคล

การเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องพันหลาย ๆ ด้านในวงกลมหลาย ๆ วง ก่อให้เกิดความตระหนักในตนเอง (self-consciousness) เพิ่ม

²¹Ibid., p. 411.

ขึ้น เมื่อปัจเจกบุคคลหนีจากการควบคุมของวงกลมขนาดเล็กซึ่งคุมขังบุคลิกภาพของเขาไว้ในแวดวงของมัน เขาได้ตระหนักถึงความรู้สึกของการปลดปล่อย การเข้าไปมีส่วนร่วม เกี่ยวพันกับกลุ่มเฉพาะเพียงแต่ส่วนเลี้ยว (segmentation) ทำให้เกิดความรู้สึกของความพิเศษเฉพาะไม่เหมือนใครและอิสรภาพ ส่วนร่วมของวงกลมทางสังคมเป็นเงื่อนไขล่วงหน้าของการเกิดขึ้นของปัจเจกชนนิยม ไม่เพียงแต่มนุษย์จะไม่เหมือนคนอื่นมากขึ้น เขายังมีโอกาสจะเคลื่อนไปในสภาพแวดล้อมทางสังคมที่แตกต่างกันโดยไม่ต้องใช้ความพยายามมากนัก

รูปแบบของการอยู่ใต้อำนาจและการมีอำนาจเหนือก็ได้มีลักษณะใหม่ในโลกปัจจุบันด้วย เป็นไปไม่ได้อีกแล้วที่ปัจเจกบุคคลจะถูกปกครองโดยคนอื่นอย่างทั้งหมด การปกครองอะไรก็ตามที่ยังคงมีอยู่จะมีหน้าที่เฉพาะและจำกัด ในเวลาและสถานที่ที่เฉพาะ เมื่อเปรียบเทียบกับเจ้าที่ดิน นายจ้างปัจจุบันไม่สามารถจะปกครองบุคลิกภาพทั้งหมดของคนงานในโรงงานของเขา อำนาจของเขามิใช่เหนือพวกเขาถูกจำกัดเฉพาะสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจที่เฉพาะและจำนวนชั่วโมงที่ระบุไว้ เมื่อคนงานหันประตูโรงงานออกไปเขาก็มี "อิสระ" ที่จะร่วมในความสัมพันธ์ทางสังคมประเภทอื่น และวงกลมทางสังคมวงอื่น ถึงแม้เขาจะมีฐานะด้อยในความสัมพันธ์เหล่านี้บางอัน เขาก็อาจมีฐานะที่เหนือกว่าในความสัมพันธ์อันอื่น ดังนั้น จึงชัดเจนกว่าของเขานในขอบเขตแห่งหนึ่งด้วยความเหนือกว่าในอีกแห่งหนึ่ง

คงเห็นได้ชัดว่า ในตอนแรก ซิมเมลาได้ย่นย่อทฤษฎีเสรีนิยมของรูปแบบทางประวัติศาสตร์ซึ่งจะพบได้ในนักคิดที่หลากหลาย เช่น สเปนเซอร์ และเดอร์ไคม์ ในทฤษฎีนี้ความหลากหลาย (differentiation) เกี่ยวพันกับการเปลี่ยนจากการเป็นหนึ่งเดียวมาสู่ความหลากหลาย จากความเหมือนกันมาเป็นการทำให้เป็นปัจเจกบุคคลจากการดูดซับภารกิจประจำวันที่คาดการณได้ของโลกเล็กแห่งประเพณี มาสู่การมีส่วนร่วมในโลกที่กว้างกว่าของการมีส่วนร่วม เกี่ยวพันในกิจกรรม

หลาย ๆ ด้าน และโอกาสที่เปิดกว้าง การเปลี่ยนแปลงในประวัติศาสตร์ตะวันตกได้เปลี่ยนจากสถานภาพมาสู่สัญญา จากการผูกแบบจักรกลมาสู่การผูกแบบชีวะ จากสังคมซึ่งธรรมนิยมประเพณีขาดความยึดหยุ่นจนจำกัดการเป็นปัจเจกบุคคล มาสู่สังคมซึ่งการมีส่วนร่วมและการติดต่อในกิจกรรมหลาย ๆ อย่างก่อให้เกิดลักษณะพิเศษเฉพาะที่ไม่เหมือนใครและการมีอำนาจปกครองตนเองของปัจเจกบุคคล

นี่เป็นเพียงแง่มุมหนึ่งในจำนวนสองแง่มุมที่ซิมเมลใช้ในการพิจารณาสถานการณ์ทางวัฒนธรรมในอดีตและปัจจุบัน อีกทรรศนะหนึ่งของเขาเป็นหัวข้อมาร์กซ์ และลักษณะการมองวัฒนธรรมในแง่ร้ายแบบเยอรมันมากกว่าทรรศนะที่มองโลกในแง่ดีของอังกฤษ และความคิดในความก้าวหน้าแบบฝรั่งเศส จากแง่มุมนี้ ซิมเมลเขียนถึงลักษณะทวิ (dualism) ซึ่งลบล้างไม่ได้ ซึ่งฝังอยู่ในความสัมพันธ์ระหว่างปัจเจกบุคคลและค่านิยมทางวัฒนธรรมที่เป็นวัตถุวิสัย ปัจเจกบุคคลจะมีวัฒนธรรมได้โดยการรับเอาค่านิยมทางวัฒนธรรมที่แวดล้อมเขาอยู่เท่านั้น แต่ค่านิยมเหล่านี้ข่มขู่ที่จะปิดล้อมและครอบงำปัจเจกบุคคล ถ้าจะระบุให้เฉพาะมากขึ้น การแบ่งงานกันทำ ในขณะที่มันเป็นจุดเริ่มต้นของชีวิตทางวัฒนธรรมที่มีความแตกต่างกัน ในวิถีทางของมัน ก็ครอบงำและทำให้ปัจเจกบุคคลกลายเป็นทาสของมันด้วย

จิตใจของมนุษย์ได้สร้างผลผลิตหลายอย่างซึ่งมีชีวิตอยู่โดยเป็นอิสระจากผู้สร้างมันเช่นเดียวกับ (เป็นอิสระจาก) คนซึ่งยอมรับหรือปฏิเสธมัน ปัจเจกบุคคลเผชิญหน้าอย่างถาวรกับโลกของวัตถุทางวัฒนธรรม จากศาสนาไปถึงศีลธรรม จากธรรมนิยมประเพณีถึงวิทยาศาสตร์ ซึ่งถึงแม้จะถูกรับเข้าไปภายใน ก็ยังคงเป็นอำนาจที่แปลกแยก มันมีรูปแบบที่ตายตัวและจับตัวกันและมีแนวโน้มที่จะปรากฏเป็นเหมือน "ความเป็นสิ่งอื่น" จากปัจเจกบุคคล ดังนั้น จึงมีความขัดแย้งอย่างถาวร "ระหว่างชีวิตที่เป็นอัตวิสัย ซึ่งไม่หยุดนิ่งแต่จำกัดและถูกผูกมัดโดยกาลเวลา และสาระของมันซึ่งเมื่อสร้างขึ้นแล้ว...

เป็นจริง โดยไม่มีกาลเวลา"²²

ปัจเจกบุคคลต้องการศิลปะและวิทยาศาสตร์และศาสนาและกฎหมาย เพื่อที่จะมีอำนาจปกครองตนเองและทำจุดมุ่งหมายของเขาให้เป็นจริง เขาจำเป็นต้องรับเอาค่านิยมทางวัฒนธรรมเหล่านี้เข้าไปภายใน ทำให้มันเป็นส่วนหนึ่งของตัวเขา ความเป็นเลิศของปัจเจกบุคคลจะสามารถได้มา โดยผ่านการดูรับเอาค่านิยมภายนอกเท่านั้น แต่ลักษณะบุชชาวัตถุซึ่งมาร์กซ์มองว่าเป็นลักษณะในอาณาจักรทางเศรษฐกิจในยุคของการผลิต เพื่อเป็นสินค้า เป็นเพียงกรณีพิเศษของโซดชะตา โดยทั่วไปของเนื้อหาทางวัฒนธรรมเท่านั้น เนื้อหาเหล่านี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุคที่วัฒนธรรมพัฒนามากขึ้น เกี่ยวพันกันในลักษณะขัดแย้งกัน ที่มีลักษณะพิเศษ: มันถูกสร้างขึ้นโดยมนุษย์และเพื่อมนุษย์ แต่มันได้มีรูปแบบที่เป็นวัตถุและค่า นิยามตามตรรกของพัฒนาการโดยตัวของมันเอง แปรแยกจากจุดกำเนิดของมันมากขึ้น เช่นเดียวกับจากจุดประสงค์ของมัน²³

ในย่อหน้าซึ่งอาจแสดงความสงสารมากกว่าความเข้าใจเชิงวิเคราะห์ ซิมเมลมองคนปัจจุบันว่าแวดล้อมไปด้วยโลกของวัตถุซึ่งควบคุมและปกครองความต้องการและความปรารถนาของเขา เทคโนโลยีสร้างผลิตผล "อันไม่จำเป็น" เพื่อสนองความต้องการ "ที่สร้างขึ้น" วิทยาศาสตร์สร้างความรู้ "อันไม่จำเป็น" หมายถึงความรู้ที่ไม่มีคุณค่าเฉพาะ แต่เป็นเพียงผลพลอยได้ของการขยายตัวด้วยตัวเองของกิจกรรมทางวิทยาศาสตร์

ในฐานะที่เป็นผลลัพธ์ของแนวโน้มเหล่านี้ คนปัจจุบันพบตนเอง

---

²²Georg Simmel, "Der Begriff und die Tragodie der Kultur," in *Philosophische Kultur* (Potsdam, Gustav Kiepenheuer Verlag, 1923), p. 236.

²³Ibid., p. 260.

อยู่ในสถานการณ์ที่เต็มไปด้วยปัญหาอย่างลึกซึ้ง เขาถูกแวดล้อมไปด้วยองค์ประกอบทางวัฒนธรรมจำนวนมาก ซึ่งถึงแม้จะไม่ได้ปราศจากความหมายสำหรับเขา ก็ไม่ได้มีความหมายอย่างแท้จริงเช่นกัน มันกดขี่ปัจเจกบุคคลเพราะเขาไม่สามารถจะรับมันได้เต็มที่ แต่เขาก็ไม่สามารถปฏิเสธมัน เพราะว่าอย่างน้อยมันก็เป็นส่วนหนึ่งของศักยภาพของขอบเขตของพัฒนาการทางวัฒนธรรมของเขาเอง²⁴ "วัตถุทางวัฒนธรรมได้เกี่ยวพันกันและกันมากขึ้นในโลกของตนเองซึ่งมีการติดต่อกับจิตที่เป็นอัตวิสัยและความปรารถนาและความรู้สึกของมันน้อยลง"²⁵ ซิมเมล เช่นเดียวกับมาร์กซ์ ยกตัวอย่างกระบวนการนี้โดยการอ้างถึงการแบ่งงานกันทำ เมื่อการแบ่งงานกันนี้ได้พัฒนาไปในขั้นสูงแล้ว "ความสมบูรณ์แบบของผลผลิต ได้มาด้วยราคาของการพัฒนาของผู้ผลิต การเพิ่มขึ้นของพลังงานทั้งทางจิตและกาย และความชำนาญซึ่งมีพร้อมกับกิจกรรมเพียงด้านเดียวไม่ได้เป็นประโยชน์แก่บุคลิกภาพโดยรวมเลยที่จริงแล้วมันมักจะนำไปสู่การท้อเหี่ยว เนื่องจากมันได้ดูดเอาพลังที่จำเป็นสำหรับการพัฒนาอย่างกลมกลืนของบุคลิกภาพโดยเต็มไปแล้ว"²⁶ การแบ่งงานกันทำแยกผู้สร้างจากสิ่งที่ถูกสร้างจนกระทั่งสิ่งหลังสามารถมีอำนาจในตัวของมันเองได้ กระบวนการการทำให้เป็นรูปธรรมของผลผลิตทางวัฒนธรรมนี้ ถูกเพิ่มมากขึ้นจาก ถึงแม้จะไม่ได้เกิดจากการแบ่งงานกันทำ ก่อให้เกิดความแปลกแยกเพิ่มมากขึ้นระหว่างบุคคลและผลผลิตของเขา ต่างไปจากนักศิลปะ ผู้ผลิตไม่สามารถพบตนเองในผลผลิตของเขาได้อีกต่อไป เขาได้สูญเสียตัวของเขาเองในมัน

จักรภพทางวัฒนธรรมถูกสร้างขึ้นโดยมนุษย์ แต่ปัจเจกบุคคลแต่

²⁴Ibid., p. 264.

²⁵Georg Simmel, *Philosophie des Geldes* (Leipzig, Duncker und Humblot, 1900), p. 492.

²⁶Ibid., p. 484.

ละคนมองมันราวกับเป็นโลกที่เขาไม่ได้สร้าง ดังนั้น ความก้าวหน้าในการพัฒนาของผลผลิตทางวัฒนธรรมที่เป็นวัตถุจึงนำไปสู่ความยากจนเพิ่มขึ้นของปัจเจกบุคคลที่เป็นผู้สร้าง ผู้ผลิตและผู้บริโภควัฒนธรรมที่เป็นวัตถุมิฉะนั้นมันจะมีความสามารถส่วนบุคคลที่ห่อเหี่ยวลง ถึงแม้ว่าเขาจะต้องพึ่งมันในการปลุกฝังนิสัยของตนเอง

ถึงแม้ว่าจะมอบตนเองในส่วนหนึ่งในระบบปรัชญาการมองชีวิตและเอกภพแบบทรศนะ เสรินิยมแบบก้าวหน้าของนักคิดฝรั่งเศสและอังกฤษซึ่งมีอิทธิพลต่อเขาอย่างลึกซึ้ง ซิมเมลก็ยังถูกผูกมัดอยู่ในทรศนะที่มองวัฒนธรรมในแง่ร้าย เขาผสมผสานความเชื่อในวิวัฒนาการอันไม่ยุ่งยากของความสมบูรณ์แบบของมนุษย์ของกองโดร์เซท์ กับความสงสารแบบอภิปรัชญาของซิลเลอร์หรือของนิทซ์ เช่อย่างค่อนข้างเป็นตัวของตัวเอง ถึงแม้จะไม่เด็ดเดี่ยวเต็มที่นัก เนื่องจากไม่สามารถที่จะยกเลิกทรศนะเกี่ยวกับเสรีนิยมแบบก้าวหน้าของปัจเจกบุคคลจากพันธะของประเพณีและการยอมจำนน ซิมเมลจึงพยากรณ์ด้วยความรู้สึกหมกหมองในความพินาศที่ใกล้เข้ามาของ "กรงขังของอนาคต" (ตามคำศัพท์ของแมกซ์ เวเบอร์) ซึ่งปัจเจกบุคคลจะถูกกำหนดอยู่ในหน้าที่ทางสังคมและซึ่งราคาของความสมบูรณ์แบบทางวัตถุของโลกคือ ความห่อเหี่ยวของวิญญาณของมนุษย์²⁷

---

²⁷ส่วนนี้เป็นงานในลักษณะเดียวกับหน้าที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนี้ในบทนำของข้าพเจ้า Lewis A. Coser, ed., *Georg Simmel* สำหรับการสำรวจปรัชญากว้าง ๆ ของซิมเมลที่ไม่ได้กล่าวถึงในที่นี้ ดู Rudolph H. Weingartner, *Experience and Culture* (Middletown, Connecticut, Wesleyan University Press, 1962).

ข้อสังเกต เรื่องปรัชญาเกี่ยวกับเงินตรา

หนังสือเรื่อง *The Philosophy of Money* เป็นงานคลาสสิกที่มักถูกละเลย ในขณะที่งานทางด้านสังคมวิทยาของเขาส่วนใหญ่ได้ถูกแปลเป็นภาษาอังกฤษ เรายังขาดการแปลของงานอันทรงพลังชิ้นนี้ เหตุผลที่เป็นไปได้ประการหนึ่งของการละเลยอันนี้คือ ชื่อเรื่อง ซึ่งอาจจะทำให้หลายคนคิดว่า นี่เป็นงานทางด้านอภิปรัชญาชิ้นหนึ่งของซิมเมล นักแปลงานของซิมเมลรุ่นแรก ๆ ในประเทศนี้คนหนึ่ง นิโคลัส สไปด์แมน มีทรรศนะเช่นที่ว่านี้²⁸ ถึงแม้ว่าหนังสือเล่มใหญ่เล่มนี้จะบรรจุไว้ด้วยความคิดแบบปรัชญาที่สำคัญ จริง ๆ แล้วมันเป็นงานเกี่ยวกับสังคมวิทยาด้านวัฒนธรรมและการวิเคราะห์ข้อบ่งชี้ทางสังคมที่กว้างกว่าของกิจกรรมทางเศรษฐกิจ

ซิมเมลเสนอว่า การแลกเปลี่ยนทางเศรษฐกิจจะสามารถเข้าใจได้ดีที่สุดในฐานะที่เป็นรูปแบบสหสัมพันธ์ทางสังคม เมื่อการแลกเปลี่ยนโดยใช้เงินตราเข้ามาแทนที่รูปแบบการแลกเปลี่ยนด้วยสิ่งของในยุคก่อน การเปลี่ยนแปลงที่สำคัญย่อมเกิดขึ้นในรูปแบบของสหสัมพันธ์ระหว่างผู้กระทำทางสังคม เงินตราสามารถถูกแบ่งและจัดการได้อย่างแม่นยำ และทำให้มีการวัดจำนวนที่เท่ากันได้อย่างเที่ยงตรง มันมีลักษณะไม่เป็นส่วนตัว ในลักษณะที่วัดดูในการแลกเปลี่ยนโดยตรง เช่นที่แกะสลักหรือเปลือกหอย ไม่สามารถเป็นได้ ดังนั้นมันจึงช่วยส่งเสริมการค้าขายอย่างมีเหตุผลในกิจกรรมของมนุษย์ และช่วยทำให้ลักษณะของการใช้เหตุผล ซึ่งเป็นลักษณะของสังคมปัจจุบันขยายออกไป เมื่อเงินได้กลายเป็นตัวเชื่อมโยงที่สำคัญระหว่างมนุษย์ มันจึงแทนที่ความผูกพันเป็นส่วนตัวซึ่งฝังอยู่ในความรู้สึกอันหลากหลาย ด้วยความสัมพันธ์ที่ไม่เป็นส่วนตัวซึ่งจำกัด เฉพาะจุดประสงค์ที่ระบุไว้ ผลที่ตามมาคือการ

²⁸Nicholas J. Spykman, *The Social Theory of Georg Simmel*, new ed. (New York, Atherton, 1966).

ค่านิยมแบบนามธรรมจึงเข้ามาถูกรานขอบเขตของชีวิตสังคม เช่น ความสัมพันธ์แบบเครือญาติหรืออาณาจักรของการประเมินคุณค่าทางสุนทรียะ ซึ่งแต่ก่อนเป็นขอบเขตของการประเมินเชิงคุณภาพมากกว่าเชิงปริมาณ

เนื่องจากเงินตราทำให้เป็นไปได้ที่จะจำกัดการแลกเปลี่ยนให้อยู่ในจุดประสงค์ที่ใกล้ตัว มันจึงช่วยเพิ่มอิสรภาพส่วนบุคคลและทำให้เกิดความแตกต่างทางสังคม เงินตราแทนที่การรวมกลุ่มกันแบบ "ธรรมชาติ" ด้วยสมาคมที่มารวมกันโดยสมัครใจ ซึ่งก่อตั้งขึ้นเพื่อจุดมุ่งหมายอันมีเหตุผลเฉพาะ ที่ใดก็ตามที่ความสัมพันธ์แบบเงินตราเจาะลึกเข้าไป มันทำให้พันธะซึ่งมีรากฐานอยู่บนความสัมพันธ์ของสายเลือดหรือเครือญาติหรือความจริงรักภักดีสลายไป เงินตราในโลกปัจจุบันเป็นมากกว่ามาตรฐานทางคุณค่าหรือตัวกลางการแลกเปลี่ยน เหนือจากหน้าที่ทางเศรษฐกิจของมัน มันเป็นสัญลักษณ์และทำให้วิฤตภาพปัจจุบันของความมีเหตุผล ของการคิดคำนวณ ของความไม่เป็นส่วนตัว เป็นรูปธรรม เงินตราปรับระดับความแตกต่างเชิงคุณภาพระหว่างสิ่งของ เช่นเดียวกับระหว่างบุคคล มันเป็นกลไกหลัก ซึ่งแผ่กว้างจากชุมชน (Gemeinschaft) มาสู่สังคม (Gesellschaft) ภายใต้การคุ้มครองของมัน จิตวิฤตภาพปัจจุบันของการคิดคำนวณและนามธรรมได้อยู่เหนือธรรมชาติในโลกเก่า ซึ่งให้ความสำคัญแก่ความรู้สึกและจินตนาการ

The Philosophy of Money หารายละเอียดเพิ่มเติมแก้หัวข้อต่าง ๆ ซึ่งซิมเมลได้อภิปรายไว้แล้วในงานอื่น ซึ่งบางอันได้กล่าวถึงไว้แล้วในหน้าต้นๆ อย่างไรก็ตามเนื่องจากงานชิ้นนี้ให้การศึกษาหัวข้อเหล่านี้ได้เต็มเม็ดเต็มหน่วยกว่างานเขียนอื่น ๆ ของเขา มันจึงขาดเสียไม่ได้ในการทำความเข้าใจการวิเคราะห์วัฒนธรรมของเขาและการวิพากษ์วิจารณ์วัฒนธรรมของเขา

ชีวประวัติ

เกออร์ก ซิมเมล เกิดเมื่อวันที่ 1 มีนาคม 1858 ในใจกลางเบอร์ลิน ในรอยต่อระหว่างไลป์ซิกแอร์สตราส (Leipzigerstrasse) และฟรีดริชสตราส (Friedrichstrasse) เป็นสถานที่เกิดที่ค่อนข้างแปลก เทียบเท่ากับ ไทมส์ สแควร์ ในนิวยอร์ก แต่มันดูเป็นสัญลักษณ์ที่เหมาะสมกับชายผู้ซึ่งตลอดชีวิตของเขาอยู่ในส่วนร่วมของความเคลื่อนไหว (movements) หลายอย่าง ซึ่งถูกกระทบอย่างรุนแรงจากกระแสช่วงตัด (cross-currents) ของจรรยาทางปัญญาและแนวทางทางศีลธรรมอันหลากหลาย ซิมเมลเป็นคนเมืองสมัยใหม่ ที่ปราศจากรากฐานในวัฒนธรรมประเพณีแบบชาวบ้าน หลังจากที่เขาอ่านหนังสือเล่มแรกของซิมเมล, เอฟ. ทอนนีส์ เขียนถึงเพื่อนคนหนึ่งว่า "หนังสือเล่มนี้เฉียบแหลมมากและมีรสชาติของ เมืองใหญ่"²⁹ เช่นเดียวกับ "คนแปลกหน้า" เขาพรรณนาในบทความอันยอดเยี่ยมชื่อเดียวกันว่า เขาอยู่ใกล้และไกลในขณะเดียวกัน แต่เป็นผู้ที่มีศักยภาพของนักพเนจร ถึงแม้ว่าเขาจะไม่(ได้)เดินทางต่อไป เขาไม่(ได้)เอาชนะอิสรภาพของการมาและไป" ถึงแม้จะเป็นนักทฤษฎีสำคัญที่เกิดขึ้นในปรัชญาและวิทยาศาสตร์สังคมเยอรมันในตอนเปลี่ยนศตวรรษ เขายังคงลักษณะไม่เหมือนใคร เป็นบุคคลที่เป็นกังวลใจและน่ามหัศจรรย์เมื่อเทียบกับเพื่อนร่วมสมัยของเขา ซึ่งมีรากฐานมันอยู่ในอินทรีย์ (สังคม)

ซิมเมลเป็นบุตรคนสุดท้ายในจำนวนเจ็ดคน บิดาของเขา นักธุรกิจชาวยิวผู้มั่งคั่ง ซึ่งได้เปลี่ยนมานับถือศาสนาคริสต์นิกาย ลูเธอรัน เสียชีวิต

---

²⁹Ferdinand Tonnies and Friedrich Paulsen, *Briefwechsel, 1876-1908* (Kiel, Ferdinand Hirt, 1961), p. 290.

ตั้งแต่ซิมเมลยังเป็นเด็ก เพื่อนของครอบครัวซึ่งเป็นเจ้าของโรงพิมพ์
ไนต์เพลง ได้รับแต่งตั้งให้เป็นผู้ปกครองของเด็กชาย ความสัมพันธ์
ของซิมเมลกับมารดาผู้ชอบแสดงอำนาจบาตรใหญ่ของเขาค่อนข้างห่าง
เหิน เขาดูเหมือนจะไม่มีรากฐานอยู่ในสภาพแวดล้อมทางครอบครัวที่
มั่นคง และความรู้สึกของการอยู่รอบนอกและความไม่มั่นคง เกิดขึ้นกับ
ซิมเมลผู้เยาว์ตั้งแต่ต้น ๆ

หลังจากจบการศึกษาจาก Gymnasium ซิมเมลศึกษาประวัติศาสตร์-
ศาสตร์และปรัชญาที่มหาวิทยาลัยเบอร์ลินกับคนสำคัญในวงวิชาการใน
ยุคนั้นบางคน นักประวัติศาสตร์ มอมม์เสน (Mommssen) ไทรชเค
(Treitschke) ไชเบล (Sybel) และดรอยเสน (Droysen) นัก
ปรัชญา ฮาร์มส์ (Harms) และเซลเลอร์ (Zeller) นักประวัติ-
ศาสตร์ศิลปะ เฮอร์มันน์ กริมม์ (Hermann Grimm) นักมานุษยวิทยา
ลาซารัส (Lazarus) และชไตน์ธัล (Steinthal) (ซึ่งเป็นผู้ก่อตั้ง
Voelkerpsychologie) และนักจิตวิทยา บาสเตียน (Bastian)
เมื่อถึงเวลาที่เขารับปริญญาเอกทางปรัชญาในปี 1881 (วิทยานิพนธ์
ของเขาชื่อ "The Nature of Matter According to Kant's
Physical Monadology") ซิมเมลก็คุ้นเคยกับความรู้อันกว้างขวาง
จากประวัติศาสตร์ถึงปรัชญา และจากจิตวิทยาถึงสังคมศาสตร์ ความ
กว้างขวางของรสนิยมและความสนใจเป็นลักษณะเด่นของอาชีพของเขา
ในภายหลัง

ถึงแม้จะผูกพันกับสภาพแวดล้อมทางปัญญาในเบอร์ลินทั้งในและ
นอกมหาวิทยาลัยอย่างลึกซึ้ง ซิมเมลก็ไม่ได้ทำตามอย่างนักวิชาการ
เยอรมันส่วนใหญ่ ซึ่งมักจะย้ายจากมหาวิทยาลัยหนึ่งไปยังอีกแห่งหนึ่ง
ทั้งในระยะที่ยังศึกษาอยู่และหลังจากนั้น แทนที่จะเป็นเช่นนั้น เขา
ตัดสินใจที่จะอยู่ที่มหาวิทยาลัยเบอร์ลิน ซึ่งเขาได้เป็นอาจารย์พิเศษ
(Privatdozent) (ผู้บรรยายที่ไม่ได้รับเงินเดือนแต่ขึ้นอยู่กับค่าลง
ทะเบียนของนักศึกษา) ในปี 1885 หลักสูตรของเขาครอบคลุมจาก

ตรรกวิทยาและประวัติศาสตร์ปรัชญาไปจนถึงจริยศาสตร์ จิตวิทยา-
สังคม และสังคมวิทยา เขาบรรยายเกี่ยวกับคานต์ โฮแบินโฮเออร์
ดาร์วินและนิตซ์เช่นในบรรดาหลาย ๆ คน ในระยะระหว่างปีการศึกษา
ในปีหนึ่ง ๆ เขามักจะสำรวจแนวโน้มใหม่ๆในสังคมวิทยา เช่นเดียวกับ
ในอภิปรัชญา เขาเป็นผู้บรรยายที่ได้รับความนิยมมาก และในไม่ช้าการ
บรรยายของเขาได้กลายเป็นเหตุการณ์ทางวิชาการชั้นนำ ไม่เพียงแต่
สำหรับนักศึกษาแต่สำหรับผู้เฝ้าทางวัฒนธรรมในเบอร์ลินด้วย อย่างไรก็ตาม
ก็ตามถึงแม้เขาจะสร้างความมหัศจรรย์อย่างมาก อาชีพทางวิชาการ
ของเขาค่อนข้างจะโชคไม่ดี อาจจะกล่าวได้ว่าเป็นเรื่องเศร้า

คนนอกทางวิชาการ

ซิมเมลเป็น Privatdozent ถึงสิบห้าปี ในปี 1901 เมื่อเขา
อายุสี่สิบสาม ผู้มีอำนาจหน้าที่ในวงวิชาการในที่สุดได้ตกลงให้ตำแหน่ง
ศาสตราจารย์นอกประจำการ (Ausserordentlicher Professor) ซึ่งเป็นตำแหน่งเกียรติยศเท่านั้น ซึ่งไม่ได้อนุญาตเขาให้มี
ส่วนในกิจกรรมของวงวิชาการ และไม่ได้ถอนรอยประทับตราของการ
เป็นคนนอก ซิมเมลในตอนนั้นเป็นคนที่มีความสำคัญ ชื่อเสียงของเขา
ข้ามไปยังประเทศในยุโรปอื่น ๆ เช่นเดียวกับในสหรัฐอเมริกา เขา
เป็นผู้ประพันธ์หนังสือหกเล่ม และบทความมากกว่าเจ็ดสิบเรื่อง ใน
จำนวนเหล่านี้หลายเรื่องได้แปลเป็นภาษาอังกฤษ ฝรั่งเศส อิตาลี
โปแลนด์ และรัสเซีย แต่เมื่อใดก็ตามที่ซิมเมลพยายามที่จะแสวงการ
เลื่อนตำแหน่งทางวิชาการ เขามักถูกละเลย เมื่อใดก็ตามที่ตำแหน่ง
อาวุโสได้ว่างลงที่มหาวิทยาลัยเยอรมันแห่งใด ซิมเมลจะเข้าแข่งขัน
เพื่อชิงตำแหน่ง ถึงแม้ใบสมัครของเขาจะได้รับการสนับสนุนจากการ
รับรองของนักวิชาการชั้นนำ เช่น แมกซ์ เวเบอร์ และอีกหลาย ๆ
คน แต่ก็ไม่ประสบความสำเร็จ

การต่อต้านยิวซึ่งบิดเบือนชีวิตทางวิชาการในเยอรมนีก่อนสง-

ครามเป็นส่วนหนึ่งของการกระทำอันไม่ตีที่ซิมเมลได้รับจากผู้มีอำนาจทางวิชาการ แต่มันไม่ใช่สาเหตุเพียงประการเดียว ความรู้และความสนใจที่กว้างขวางของซิมเมลตลอดจนการปฏิเสธที่จะถูกจำกัดให้อยู่ในขอบเขตวิชาการอันใดอันหนึ่งที่มีอยู่ ครอบงำผู้ที่ตั้งมั่นอยู่ในวงวิชาการแล้วหลายคน ความเป็นตัวของเขาเอง ปัญหาอันเปลี่ยนแปลงปรกาศของเขา และความสามารถของเขาในการเปลี่ยนจากหัวข้อหนึ่งไปยังอีกหัวข้อหนึ่งโดยไม่ต้องใช้ความพยายามมากนัก เป็นการสบประมาทผู้ร่วมงานและผู้มีอาวุโสซึ่งรู้สึกว่าการใช้ความพยายามอย่างต่อเนื่องในปัญหาเฉพาะเหมาะสมกับงานทางวิชาการ พวกเขาถามว่าเราจะจัดการอย่างไรกับชายซึ่งเสนอหลักสูตรอันลึกซึ้งเกี่ยวกับทฤษฎีการรับรู้ของคานต์ ในภาคการศึกษาหนึ่ง และในภาคการศึกษากัดไป ตีพิมพ์บทความเกี่ยวกับสังคมวิทยาของกลั่น สังคมวิทยาของอาหาร หรือสังคมวิทยาของการเกี่ยวพาราสิและแพชั่น

ถึงแม้ซิมเมลจะได้รับการปฏิเสธทั้งหมดจากเพื่อนร่วมวงวิชาการ อย่างไรก็ตาม เป็นการผิดพลาดที่จะมองเขาว่าเป็นคนนอกที่ขมขื่น เขามีส่วนอย่างกระตือรือร้นในชีวิตทางวงวิชาการ และวัฒนธรรมในเมืองหลวง เขาไปเยี่ยมชालองที่อยู่ในสมัยนิยมบ่อย ๆ และมีส่วนร่วมในกลุ่มวัฒนธรรมหลายกลุ่ม เขาไปร่วมการประชุมของนักปรัชญาและนักสังคมวิทยา และเป็นผู้ร่วมก่อตั้งสมาคมสังคมวิทยาเยอรมันร่วมกับเวเบอร์ และทอนนีส์ เขามีเพื่อนหลายคนในโลกศิลปะและหนังสือ กวีชั้นนำสองคนของเยอรมนี เรเนอร์ มาเรีย ริลเก้ (Rainer Maria Rilke) และ สเตฟาน จอร์จ (Stefan George) เป็นเพื่อนสนิทของเขา เขาได้รับประโยชน์จากการให้และรับในการสนทนากับศิลปินและนักวิจารณ์ศิลปะ นักหนังสือพิมพ์และนักเขียนชั้นนำ เนื่องจากเป็นคนที่มีรู้จักดี ซิมเมลจึงอยู่ในส่วนร่วมของวงวิชาการหลายวง เสนอตนเองต่อผู้ฟังหลายประเภทและได้รับประโยชน์ของอิสรภาพจากข้อบังคับซึ่งเกิดจากตำแหน่งที่อยู่ตรงกลางเช่นนั้น

ความรู้สึกค่อนข้างสบายใจของเขาอาจจะมีมากขึ้น จากข้อเท็จจริงที่ว่า เขาเป็นอิสระจากความกังวลทางการเงิน ผู้ปกครองของเขาได้ทิ้งมรดกจำนวนมากไว้ให้เขา ทำให้เขาไม่ต้องวิตกกังวลใจด้านการเงิน เช่นเดียวกับพวกอาจารย์พิเศษ และศาสตราจารย์นอกประจำการในมหาวิทยาลัยเยอรมันในยุคก่อนสงคราม ในช่วงปีที่อยู่ในเบอร์ลิน ซิมเมลและภรรยาของเขา เกออร์กทรูด ซึ่งเขาสมรสด้วยในปี 1890 มีชีวิตแบบบัวร์จัวส์อันค่อนข้างสุขสบายและค่อนข้างมั่นคง ภรรยาของเขา ซึ่งเป็นนักปราชญ์ด้วยคุณสมบัติของตนเอง ได้ตีพิมพ์บทความ ภายใต้นามปากกา มารี-หลุยส์ เองเกินดอร์ฟ (Marie-Luise Enckendorf) ในหัวข้ออันหลากหลาย เช่น ปรัชญาของศาสนา และเพศศาสตร์ หล่อนทำบ้านของเธอให้เป็นเวทีสำหรับการชุมนุมของผู้มีวัฒนธรรมอันเป็นที่ซึ่งการสมาคม (sociability) ที่ ซิมเมลเขียนถึงอย่างเข้าอกเข้าใจมีฉากอันสมบูรณ์แบบ

ถึงแม้ซิมเมลจะต้องทรมาณจากการถูกปฏิเสธ จากกรรมการสรรหาทางวิชาการ เขาก็ได้รับความสุขจากการสนับสนุนและมิตรภาพจากนักวิชาการที่มีชื่อเสียงหลายคน แมกซ์ เวเบอร์ ไฮน์ริช คิคเกิร์ต เอ็ดมัน ฮัสเซล และ อดอล์ฟ วอน ฮาร์นัค พยายามซ้ำแล้วซ้ำอีกที่จะสร้างการยอมรับทางวิชาการที่เขาสมควรได้รับให้แก่เขา ซิมเมลยอมรู้สึกปลื้มปิติอย่างไม่ต้องสงสัยที่นักวิชาการผู้มีชื่อเสียงที่เขานับถือเหล่านั้นเห็นความสำคัญของเขา

ผู้มีความรู้ความสามารถพิเศษบนเวที

ถึงแม้ว่ามีมิตรสหายและผู้อาวุโสกว่าหลายคน โดยเฉพาะอย่างยิ่งพวกที่อยู่บนชั้นรองารู้สึกถูกข่มขู่และไม่สบายใจจากความเฉลียวฉลาดอย่างไม่มีกฎเกณฑ์ของซิมเมล นักศึกษาและผู้ฟังที่ไม่ใช่ นักวิชาการกลุ่มที่กว้างกว่าซึ่งเขาดึงดูดมาด้วยการบรรยายของเขาต่างก็หลงเสน่ห์เขา ซิมเมลค่อนข้างจะเป็นนักแสดง คนที่อยู่ร่วมสมัยกับเขาหลายคนซึ่งให้

บันทึกเกี่ยวกับการบรรยายของเขาเห็นว่า สำหรับพวกเขา ดูเหมือนว่าซิมเมลกำลังคิดอย่างสร้างสรรค์ในขณะที่กำลังบรรยาย เขาเป็นผู้เชี่ยวชาญพิเศษบนเวที แสดงท่าทางและวาดมือไม้ไปในอากาศ หยุดชะงักลงอย่างกะทันหัน และปล่อยกระแสความคิดอันนำพิศวงงงววย หลังจากนั้น สิ่งที่นักวิจารณ์ผู้ยิ่งใหญ่ชาวเยอรมัน วอลเตอร์ เบนจามิน กล่าวเกี่ยวกับมาร์เซล เพราส์ท์ คือ "ความเข้าใจอย่างลึกซึ้งที่ถูกต้องที่สุดและน่าเชื่อถือที่สุด [ของเขา] ผูกติดเป้าหมายของมันไว้แน่น เช่นเดียวกับแมลงที่ผูกติดอยู่บนใบไม้" อาจจะใช้ได้ดีเช่นกันสำหรับซิมเมล³⁰ เอมิล ลุดวิก พรรณาเกี่ยวกับเขาไว้ได้ดี ถึงแม้จะมีลักษณะอื่น ๆ เล็กน้อย เมื่อเขาเขียนว่า "ซิมเมลทำการตรวจสอบ เมื่อเขาบรรยาย เช่นเดียวกับทันตแพทย์ชั้นดี ด้วยการค่อย ๆ แหย่ (ซึ่งเขาทำตนเองให้แหลมคม) เขาเจาะลึกเข้าไปในโพรงของวัตถุ ด้วยความตั้งใจอย่างแน่วแน่ เขาจับประสาทรากฟันและค่อยๆดึงมันออกอย่างช้าๆ บัดนี้พวกเรา นักศึกษาสามารถมองอยู่รอบโต๊ะ เพื่อที่จะดูเจ้าสิ่งแบบบาง อันนี้มันตัวอยู่รอบ ๆ เครื่องแหย่"³¹ จอร์จ ซานตาเยานา ซึ่งขณะนั้นยังคงฝึกฝนความสิ้นกระชับรวรัดแบบนิวอิงแลนด์ ชอบวิธีการแสดงออกที่หิวหวาน้อยกว่านั้น แต่เขาได้เขียนถึง วิลเลียม เจมส์ ว่าเขาได้ "ค้นพบอาจารย์พิเศษคนหนึ่ง คือ ดร.ซิมเมล คำบรรยายของเขา

³⁰Walter Benjamin, *Illuminations* (New York, Schocken Books, 1969), p. 208.

³¹อ้างใน Rudolph H. Weingartner, *Experience and Culture*, p. 7, จาก Kurt Gassen and Micheael Landmann, eds., *Buch des Dankes an Georg Simmel* (Berlin, Duncker und Humblot, 1958). งานชิ้นนี้เป็นแหล่งหลักฐานสำคัญของผลกระทบของซิมเมลต่อผู้ฟัง.

ทำให้ผมสนใจอย่างมาก"³² ไม่ต้องสงสัยเลยว่า เขาปรารถนาที่จะแสดง
ความประทับใจเท่า ๆ กับที่ประสบโดยลุดวิกในลักษณะที่เรียกว่า

เมื่อคิดว่าซิมเมลประสบความสำเร็จอย่างมหาศาลในฐานะผู้
บรรยาย คงจะต้องเป็นสิ่งที่ขมขื่นมากที่สุดสำหรับเขา เมื่อในที่สุดเขา
บรรลุถึงจุดมุ่งหมายทางวิชาการของเขา คือตำแหน่งศาสตราจารย์
โดยเต็ม ที่มหาวิทยาลัยสตราสเบิร์ก เขาไม่มีโอกาสใด ๆ เลยที่จะ
บรรยายให้นักศึกษา³³ เขามาถึงสตราสเบิร์ก ซึ่งเป็นมหาวิทยาลัย
ต่างจังหวัดที่อยู่ตรงชายแดนระหว่างเยอรมนีและฝรั่งเศส ในปี 1914
เพียงก่อนที่กิจกรรมปกติในมหาวิทยาลัยทั้งหมดจะถูกระงับโดยสงคราม
ที่ระเบิดขึ้น ห้องบรรยายส่วนใหญ่ถูกเปลี่ยนให้เป็นโรงพยาบาลทหาร
บุคคลซึ่งมีความรู้สึกไวกับความไม่ลงรอยกันของ โชคชะตามนุษย์ เช่นซิม-
เมล คงไม่สามารถที่จะไม่ยั้งเหาะการเล่นตลกทาง โชคชะตาในขั้นสุด
ท้ายเช่นนี้ได้ ความพยายามครั้งสุดท้ายของเขาที่จะดำรงตำแหน่งที่
ไฮเดลเบิร์ก เนื่องจากมรณกรรมของ วิลเฮล์ม วินเดนแบนด์ และ
เอมิล ลาสค์ ได้ทำให้มีตำแหน่งว่างสองตำแหน่งในปี 1915 ไม่ประสบ
ผลสำเร็จเช่นเดียวกับความพยายามในครั้งก่อนๆ ในไม่ช้าก่อนสงคราม
ยุติ ในวันที่ 28 กันยายน 1918 ซิมเมลเสียชีวิตด้วยโรคมะเร็งในตับ

³²อ้างใน Weingartner, op. cit., p. 4.

³³อายุโดยเฉลี่ยสำหรับการเลื่อนตำแหน่งศาสตราจารย์โดย
เต็มคือสี่สิบ และซิมเมลมีอายุได้ห้าสิบหกปีแล้วในเวลานั้น ดู Chris-
tian R. Ferber, *Die Entwicklung des Lehrerkorpers der
deutschen Universitäten* (Göttingen, Vandenhoeck und
Ruprecht, 1956), p. 132.

อาชีพการเขียนของซิมเมล

ในทางตรงกันข้ามกับนักสังคมวิทยาทั้งหมดที่กล่าวถึงมาแล้ว ความสนใจของซิมเมลในกิจกรรมขณะนั้นและในประเด็นทางสังคมและการเมืองมีน้อยมาก เป็นบางครั้ง เขาอาจแสดงข้อคิดเห็นเป็นบทความในหนังสือพิมพ์เกี่ยวกับปัญหาประจำวัน เช่น การสาธารณสุขสังคมฐานะของสตรี หรือความวิปริตในอาชญากรรม แต่ความสนใจในหัวข้อเช่นนั้น เห็นได้ชัดว่าไม่ค่อยสำคัญนักสำหรับเขา อย่างไรก็ตาม มีข้อยกเว้นหนึ่งประการ เมื่อสงครามระเบิดขึ้น ซิมเมลทุ่มเทตนเองลงไปในกาารโฆษณาชวนเชื่อสงครามด้วยความรู้สึกอันรุนแรง "ข้าพเจ้ารักประเทศเยอรมนี" เขาเขียน "และดังนั้นจึงต้องการให้มันมีชีวิตอยู่ ข้าพเจ้าไม่สนใจข้ออ้างเพื่อสร้างความชอบธรรมใดๆ เพื่อแสดงเจตนาธรรมอันนี้ ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของวัฒนธรรม จริยธรรม ประวัติศาสตร์ หรือสิ่งใดก็ตามที่พระเจ้าเท่านั้นที่รู้"³⁴ งานเขียนบางชิ้นในช่วงสงครามของซิมเมลค่อนข้างเจ็บปวดที่จะอ่าน เป็นการระบายออกของความรักชาติอย่างเลยเถิด ซึ่งแปลกไปจากจุดยืนอันวางเฉยของเขาในช่วงก่อน มันเป็นการแสดงออกถึงความพยายามอย่างรุนแรงของชายซึ่งมองตนเองอยู่เสมอว่าเป็น "คนแปลกหน้า" ในแผ่นดินที่จะเข้ามาพร้อมกับชุมชนที่รักชาติ เพื่อนผู้อ่อนวัยกว่าเขา เอิร์นส์ท์ บลิออค กล่าวแก่เขาว่า "คุณหลีกเลี่ยงที่จะตัดสินใจมาตลอดชีวิตของคุณ (Tertium datur) บัดนี้คุณพบความเป็นจริง (the absolute) ในสนามเพลาะ"³⁵ ตลอดอาชีพของเขา ซิมเมลสามารถรักษาระยะห่างที่ทำให้เขาสามารถมองเหตุการณ์ด้วยความมีเหตุผลอย่างเยือกเย็น ใน

³⁴ อ้างใน *The Sociology of Georg Simmel*, p. xxi.

³⁵ อ้างใน Gassen and Landmann, eds., op. cit., p. 13.

ปีท้าย ๆ ของชีวิตเขาจมอยู่ในความบรารณาที่จะมีความใกล้ชิดและเข้าร่วมในชุมชน บางทีอาจจะเป็นความล้มเหลวทางประสาท

ซิมเมลเป็นนักเขียนที่มีผลงานมากที่สุด บทความมากกว่าสองร้อยชิ้นของเขาตีพิมพ์ในวารสาร หนังสือพิมพ์ และแม็กกาซีนหลายประเภทตลอดชีวิตของเขา และอีกหลายชิ้นถูกตีพิมพ์หลังจากที่เขาเสียชีวิตไปแล้ว เขาเขียนงานสำคัญ ๆ สิบห้าเล่มในเรื่องเกี่ยวกับปรัชญา จริยศาสตร์ สังคมวิทยา และข้อวิจารณ์วัฒนธรรม และหนังสือที่สำคัญน้อยกว่านี้อีกห้าหกเล่มหลังจากวิทยานิพนธ์ของเขา หนังสือเล่มแรกของเขาชื่อ *On Social Differentiation* (1890) เป็นเรื่องเกี่ยวกับปัญหาทางสังคมวิทยา แต่ในช่วงหลายปีหลังจากนั้น เขาได้ตีพิมพ์ส่วนใหญ่ในเรื่องเกี่ยวกับจริยศาสตร์และปรัชญาประวัติศาสตร์ และกลับสู่สังคมวิทยาอีกครั้งในช่วงบั้นปลาย งานเขียนหลักในยุคนั้น ๆ ของเขาสองเรื่อง คือ *The Problems of the Philosophy of History* และ *Introduction to the Science of Ethics* อีก 2 เล่ม ตีพิมพ์ในปี 1892-93 ตามมาในปี 1900 ด้วยงานอันมีอิทธิพล คือ *The Philosophy of Money* ซึ่งเป็นหนังสือที่อยู่ระหว่างปรัชญาและสังคมวิทยา หลังจากหนังสือเล่มเล็ก ๆ อีกหลายเล่มเกี่ยวกับศาสนา คานต์และเกอเต้ และนิทซ์เช่และโซเปนไฮเออร์ ซิมเมลได้เขียนงานหลักทางสังคมวิทยา *Sociology: Investigations on the Forms of Sociation* ในปี 1908 เนื้อหาส่วนใหญ่ได้เคยตีพิมพ์มาก่อนแล้วในรูปบทความในวารสาร หลังจากนั้นเขาหันออกจากปัญหาทางด้านสังคมวิทยาเกือบทศวรรษ แต่เขากลับมาเขียนเกี่ยวกับมันอีกในหนังสือเล่มเล็ก ๆ ตีพิมพ์ในปี 1917 เรื่อง *Fundamental Questions of Sociology* หนังสือเล่มอื่นๆ ในช่วงสุดท้ายของชีวิตของเขาการวิจารณ์วัฒนธรรม (*Philosophische Kulture*, 1911) การวิจารณ์หนังสือและศิลปะ (*Goethe*, 1913 และ *Rembrandt*, 1916) และประวัติศาสตร์ปรัชญา (*Hauptprobleme der Philosophie*, 1910)

สิ่งตีพิมพ์ชิ้นสุดท้ายของเขา *Lebensanschauung* (1918) บรรยายถึงปรัชญาอันทรงพลังซึ่งเขาได้ขยายความในตอนที่ท้ายของชีวิตของเขา

เนื่องจากเขาไม่สามารถพัฒนาระบบปรัชญาหรือสังคมวิทยาที่สอดคล้องกันได้ จึงไม่น่าสงสัยเลยว่าซิมเมลไม่ประสบความสำเร็จในการสร้าง "สำนัก" หรือมีสานุศิษย์น้อยมาก ด้วยความฉลาดหลักแหลมและความตระหนักในตนเองอันเป็นนิสัย เขาได้เขียนลงในสมุดบันทึกก่อนมรณกรรมของเขาเพียงเล็กน้อยว่า "ฉันรู้ว่าฉันจะตายโดยปราศจากทายาททางความคิด และมันก็เป็นอย่างที่ควรจะเป็น มรดกของฉัน เช่นที่มันเป็น คล้ายกับเงินตรา ที่จะแจกจ่ายไปยังทายาทหลายคน แต่ละคนจะเปลี่ยนส่วนของเขาเองให้เป็นประโยชน์ใช้สอยให้สอดคล้องกับลักษณะของเขา ประโยชน์ซึ่งจะไม่แสดงให้เห็นถึงการเป็นหนี้ต่อมรดกอันนี้"³⁶ นี่คือนี่สิ่งที่เกิดขึ้นจริงๆ อิทธิพลของซิมเมลต่อพัฒนาการต่อไปของทั้งปรัชญาและสังคมวิทยา ไม่ว่าจะมีการยอมรับหรือไม่ได้แพร่กระจายแต่มีผลลึกซึ้ง ถึงแม้ในระหว่างช่วงเวลาซึ่งชื่อเสียงของเขาดูเหมือนจะถูกทำให้มัวหมองลง โรเบิร์ต เค. เมอร์ตัน ครั้งหนึ่งได้กล่าวถึงเขาว่า "บุคคลที่มีความคิดอันมีอิทธิพลนับไม่ถ้วน"³⁷ และออร์ธีกา อี. กาสเสิร์ท เปรียบเทียบเขาว่าราวกับกระรอกนักปราชญ์กระโดดจากลูกหนึ่งตลูกหนึ่ง ไปยังอีกลูกหนึ่ง โดยที่ไม่ได้สนใจจะแตะลูกใดลูกหนึ่งมากไป โดยความสนใจส่วนใหญ่อยู่ที่การทำแบบฝึกหัดอันยอดเยี่ยมของเขาในขณะที่กระโดดจากกิ่งหนึ่งไปยังอีกกิ่งหนึ่ง โดยมีความสุขในความสว่างงามของการกระโดดราวกับนักกายกรรม ซิมเมลดึงดูดผู้ฟังที่เต็มไปด้วยความประทับใจรุ่มแล้วรุ่มเล่า แต่ไม่มีใครเรียกเขาว่าเป็นศาสดา

³⁶อ้างใน Coser, *Georg Simmel*, p. 24.

³⁷Merton, *op. cit.*, p. 404.

ในบรรดาคนอเมริกันที่เป็นสานุศิษย์ของเขาได้แก่ โรเบิร์ต พาร์ก ใครก็ตามที่อ่านงานของพาร์กไม่สามารถมองข้ามอิทธิพลอันลึกซึ้งของซิมเมิลไปได้ คนในทวีปยุโรปซึ่งได้รับแรงจูงใจสำคัญจากคำบรรยายของเขา มีคนซึ่งมีลักษณะแตกต่างกัน เช่น นักปรัชญามาร์ก-ซิสต์ เกออร์ก ลูคัคส์ (Georg Lukacs) และ เอิร์นส์ บล็อก (Ernst Bloch) นักปรัชญาและนักศาสนาอัตถิภาวะนิยม มาร์ติน บิวเบอร์ (Martin Buber) นักปรัชญาสังคมวิทยา แมกซ์ เชลเลอร์ (Max Scheler) และนักประวัติศาสตร์สังคม เบร์นฮาร์ด โกรธูเซิน (Bernhard Grothuisen) นักสังคมวิทยาเยอรมัน เช่น คาร์ล แมนไฮม์ อัลเฟรด เวียร์คานต์ ฮันส์ เพรเยอร์ และ ลีโอโปลด์ วอน ไวส์ ก็ได้รับอิทธิพลจากงานของซิมเมิล ฮีโอดอร์ อดอร์โน, แมกซ์ ฮอร์ไคเมอร์ และตัวแทนจากสำนักแฟรงเฟิร์ตในกลุ่มสังคมวิทยานิโอมาร์กซิสต์ เป็นหนี้ต่อเขาอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในบทวิจารณ์วัฒนธรรมมวลชนของพวกเขา นักปรัชญาเยอรมันสมัยใหม่ตั้งแต่ นิโคไล ฮาร์ทแมนน์ ถึง มาร์ติน ไฮเด็กเกอร์ ก็เป็นหนี้ต่อเขาด้วย ไม่เป็นการกล่าวเกินความจริง ถ้าจะกล่าวว่า ปัญญาชนเยอรมันตั้งแต่ 1890 จนถึงสงครามโลกครั้งที่ 1 และหลังจากนั้น ยากที่จะหนีข้อเสนอมันมีพลังของความสละสลวยทางภาษาและความสามารถในเชิงวิภาษวิธีของซิมเมิลได้เลย³⁸

---

³⁸ เนื่องจากไม่มีชีวประวัติเต็มของซิมเมิล บทนี้จึงเป็นการรวบรวมแหล่งข้อมูลหลายแหล่งเข้าด้วยกัน นอกจากหนังสือที่กล่าวถึงแล้ว โปรดดู "บทนำ" ของ Kurt H. Wolff ใน *The Sociology of Georg Simmel*; Michael Landmann's "Einleitung" to Georg Simmel, *Das Individuelle Gesetz* (Frankfurt, Suhrkamp, 1968); บทความหลาย ๆ บทใน Kurt H. Wolff, ed., *Georg Simmel, 1858-1918* (Columbus, Ohio, Ohio,

บริบททางวิชาการ

ในการสืบอิทธิพลทั้งหมดที่มีส่วนช่วยในการขัดเกลาปัญญาอันกว้างขวางของ เกออร์ก ซิมเมล คงจะต้องเป็นการเขียนประวัติ-ศาสตร์ความคิดตะวันตก เนื่องจากไม่มีลัทธิหรือชุดทางความคิดใดที่จะรอดจากความสนใจของซิมเมลในจุดใดจุดหนึ่งของอาชีพของเขา นักคิดที่มีความแตกต่างกันมาก เช่น ฮัสเซล และมาร์กซ์, แมกซ์ เวเบอร์ และโซเพนไฮเออร์ ต่างก็ทิ้งร่องรอยของพวกเขาไว้ในงานของซิมเมล อย่างไรก็ตาม อิทธิพลเหล่านี้ยากที่จะระบุลงไป เนื่องจากซิมเมล อาจจะเพราะความโก้เก๋ รังเกียจเชิงอรรถ ซึ่งแสดงให้เห็นในจุดเล็ก ๆ อีกข้อหนึ่งของการออกห่างจากนิสัยของวงวิชาการของเขา ยิ่งไปกว่านั้น ดังที่เขาอธิบายใน *Introduction to Philosophy* ของเขา เขามองว่าระบบปรัชญาเป็นเพียงภาพสะท้อนของ "ทัศนคติส่วนบุคคล" ของผู้สร้างมัน และให้ความสนใจในระบบน้อยกว่าทัศนคติ แต่ถึงแม้ค่อนข้างเสี่ยงต่อการวางเป็นแบบแผน เราอาจกล่าวได้ว่าความคิดของซิมเมลพัฒนาไปในสามขั้นที่แตกต่างกัน ถึงแม้จะคาบเกี่ยวกันบ้าง เขาเริ่มอาชีพของเขาภายใต้อิทธิพลแนวความคิดแบบลัทธิตระหนักแน่ (positivistic) แบบอังกฤษและฝรั่งเศส และวิวัฒนาการนิยมของ คาร์วินและสเปนเซอร์ ในช่วงกลางของเขา เมื่อเขาเขียนงาน

State University Press, 1959) ส่วนที่เป็นชีวประวัติ ใน Nicholas Spykman, *The Social Theory of Georg Simmel* (Chicago, University of Chicago Press, 1925); "Einleitung" ใน Michael Landmann, ed., *Georg Simmel--Bruecke und Tor* (Stuttgart, Kochler, 1957); Michael Landmann, "Bausteine zur Biographie" ใน *Buch des Dankes*.

สำคัญทางสังคมวิทยา เขาหันไปยังคานต์ และพวกนีโอคานต์ ในช่วงสองสามปีสุดท้ายของชีวิต เขาพยายามที่จะสร้างปรัชญาทฤษฎีว่าด้วยพลังแห่งชีวิตอย่างกว้าง ๆ โดยขึ้นส่วนในการก่อสร้างที่ได้มาจาก อังรีแบร์กซอง (Henri Bergson) เช่นเดียวกับจากนิตซ์เช่

ตามอย่างก้าวของคาร์วินและสเปนเซอร์

งานของซิมเมลในทศวรรษ 1890 โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่อง *On Social Differentiation* และ *Introduction to the Science of Ethics* อิทธิพลทั้งของสเปนเซอร์และคาร์วินมีปรากฏอยู่อย่างไม่มีผิดพลาด แนวความคิดเรื่องความหลากหลาย (differentiation) ถึงแม้จะพบในนักคิดคนอื่น ๆ แต่ก็เป็นไปได้มากที่สุดว่าจะได้มาจากแนวความคิดเรื่องวิวัฒนาการของสเปนเซอร์ ซิมเมลโต้แย้งว่า ความหลากหลายมีข้อเปรียบเทียบในวิวัฒนาการของการประหยัดพลังงานในความสัมพันธ์ระหว่างส่วนที่เป็นอินทรีย์ (organism) กับสิ่งแวดล้อม³⁹

ซิมเมลไม่ได้ยอมรับทฤษฎีวิวัฒนาการทั้งหมด เขายังคงสงสัยในความพยายามที่แพร่หลายในขณะนั้นที่จะใช้ทฤษฎีของคาร์วิน มาสนับสนุนข้ออ้างทางการเมืองที่เฉพาะ ไม่ว่าจะเป็นฝ่ายซ้ายหรือขวา แม้ในงานเขียนแรก ๆ ของเขา เขาเห็นว่าแนวความคิดเรื่องการต่อสู้เพื่อมีชีวิตรอดไม่ควรนำไปใช้ในความหมายว่า ปัจเจกบุคคลและชนิด (species) ต้องอยู่ในสงครามอันไม่หยุดยั้ง เพื่อการมีอำนาจปกครองอย่างใดก็ตามในงานเขียนชิ้นแรก ๆ เหล่านี้ เราพบวิธีการใช้เหตุผลแบบสเปนเซอร์หรือคาร์วินในการวิเคราะห์เหตุการณ์ประจำวัน ยกตัวอย่างเช่น ซิมเมลเสนอว่า การแต่งงานเพื่อเงินนำไปสู่การผสมกัน

³⁹Georg Simmel, *Ueber Sociale Differenzierung*

(Leipzig, Duncker und Humblot, 1890), Chapter 6.

ทางพันธุศาสตร์ ซึ่ง "ชีววิทยาได้ยอมรับว่าเป็นสาเหตุของการเสื่อมโทรมทางเชื้อชาติโดยตรงและอย่างน่าเป็นอันตรายน"⁴⁰ ในยุคต้นนี้ ซิมเมลยืนยันว่า การกระทำที่เป็นอาชญากรรมเป็นกรรมพันธุ์ และเขาประท้วงแม้กระทั่งการรักษาคนอ่อนแอ ซึ่งจะถ่ายทอดลักษณะที่ด้อยกว่าไปยังชนรุ่นต่อไปเอาไว้⁴¹

ถึงแม้จะไม่เคยเป็นผู้เชื่อในลัทธิแบบบริสุทธิ์ของความก้าวหน้าแบบวิวัฒนาการ ในยุคต้นนี้ ซิมเมลเข้ามาใกล้มากกับความเชื่อแบบสเปนเซอร์ ในพัฒนาการอันก้าวหน้าของมนุษยชาติจากการหมกมุ่นอยู่ในกลุ่มในยุคบุพกาล มายังความเจริญเติบโตของปัจเจกบุคคลที่มีอำนาจในตนเองในสังคมปัจจุบัน แนวความคิดเหล่านี้ถูกเสนอในเยอรมนีโดยอดีตอาจารย์ของซิมเมล อดอล์ฟ บาสเตียน ในความเห็นของเขา กลุ่มประมุขทุกกลุ่มผ่านขั้นตอนของจิตสำนึกทางกลุ่ม และพัฒนาการเดียวกันอย่างเป็นอิสระและโดยอัตโนมัติ ระบบวิวัฒนาการแบบนี้ หรือ "ระบบการก้าวขานกัน" ของพัฒนาการได้กลายเป็นลัทธิทางชาติพันธุ์ที่ครอบคลุมในเยอรมนี ในครั้งหลังของศตวรรษที่สิบเก้า โดยเฉพาะอย่างยิ่งภายใต้อิทธิพลของคนที่ทำให้มันแพร่หลายคนหนึ่ง คือ จูเลียส ลิบเบิร์ด ซิมเมลจึงมีความเชื่อบางส่วนในทรรศนะที่มองโลกในแง่ดีและปลอดประโลมในความสมบูรณ์แบบของอนาคต ในช่วงนี้ เขาเปรียบเทียบความดิบทางศีลธรรม ความโหดร้าย และความปรารถนาในทางทำลายของคนบุพกาลกับแนวโน้มเช่นเดียวกันในบรรดาเด็กเล็ก ๆ โดยแสดง

⁴⁰ *Philosophie des Geldes*, p. 420.

⁴¹ ดูเปรียบเทียบกับ Paul Honigsheim, "The Time and Thought of the Young Simmel" ใน Kurt H. Wolff, ed., *Georg Simmel*, pp. 167-74. Georg Simmel, *Einführung in die Moralwissenschaft*, (Berlin, Wilhelm Hertz, 1892) I, pp. 116-18.

ความเชื่อว่า เช่นเดียวกับที่เด็ก ๆ สามารถเอาชนะสันดานอันโหดร้าย
ในกระบวนการของการเจริญเติบโต มนุษยชาติก็จะค่อย ๆ โผล่พ้นจาก
ความไม่เป็นระเบียบแบบทารก เช่นนี้ เช่นกัน⁴²

อิทธิพลของคานต์

ในแง่ที่กว้างกว่า ซิมเมลอาจได้รับวิธีการทางสังคมวิทยาใน
การพุ่งจุดสนใจของการวิเคราะห์ไปยังการกระทำต่อกัน ความสัมพันธ์
ในเชิงหน้าที่ และการพึ่งพิงซึ่งกันและกัน จากการอ่านคาร์ลวินและ
สเปนเซอร์ เช่นเดียวกับการอ่านจากสาธุศิษย์ และผู้เผยแพร่งานของ
พวกเขาที่เป็นเยอรมัน อย่างไรก็ตาม แนวความคิดแบบคาร์ลวินหรือ
แบบสเปนเซอร์ได้ถูกกดยไปอยู่เบื้องหลังของซิมเมล ในช่วงที่เติบโต
มากขึ้น เมื่อเขาได้ตกอยู่ใต้อิทธิพลคำสอนของคานต์เพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งทฤษฎีเกี่ยวกับความรู้ของคานต์ หัวข้อชี้แนะจากปรัชญา
ของความรู้อันเต็มไปด้วยการวิพากษ์วิจารณ์ของคานต์ คงจำได้ว่าเป็น
แนวความคิดที่ว่า อาณาจักรของธรรมชาติ โลกที่มีเหตุผลถูกจัดระเบียบ
โดยความเข้าใจของมนุษย์ โดยสอดคล้องกับหลักการที่ถูกสมมุติขึ้นบาง
ประการของความรู้ โดยการปฏิเสธลัทธิประจักษ์นิยมของฮูม คานต์ได้
แย้งว่า มนุษย์จะไม่สามารถมีความรู้อันฉับพลันทันทีของสรรพสิ่ง โดยตัว
ของเขาเอง แต่เป็นความรู้ซึ่งถูกถ่ายทอดผ่านกลุ่มพื้นฐานทางความคิด
เช่น เวลาและสถานที่

เมื่อซิมเมลเริ่มพิจารณาถึงลักษณะของความรู้ทางประวัติศาสตร์
โดยเฉพาะอย่างยิ่งใน *Problems of the Philosophy of History*

---

⁴²ดูเปรียบเทียบกับ Paul Honigsheim, "A Note on Georg Simmel's Anthropological Interests," ใน Wolff, ed., *Georg Simmel*, pp. 175-79. Georg Simmel, *Einführung in die Moralwissenschaft*, I, pp. 379-80.

เขาได้ละทิ้งลัทธิประจักษ์นิยมใด ๆ ก็ตามที่ไม่วิวาทษ์วิจารณ์ ที่เขาเสนอในตอนแรก และโดยเห็นพ้องต้องกันกับคานต์ เขายืนยันว่าประสบการณ์ที่เป็นรูปธรรมอย่างเดียวกับที่คลุมเครือและเข้าใจได้ยาก ถ้าเรากามตนเองว่า ความรู้เกิดขึ้นได้อย่างไรภายในขอบเขตของประสบการณ์ที่กำหนด เราพบว่าจิตใจได้สร้างความรู้ที่ขึ้นขึ้นมาโดยผ่านกิจกรรมของมันเอง⁴³ ความรู้จะสามารถถูกนำมาใช้ได้ก็ต่อเมื่อมันได้ถูกกลั่นกรองผ่านเครื่องมือที่เป็นการจัดประเภท ดังนั้นความรู้ทางประวัติศาสตร์สำหรับซิมเมล เช่นเดียวกับความรู้เกี่ยวกับธรรมชาติของคานต์ เป็นผลผลิตของการเลือกสรร การจัดกลุ่ม และการคิดในเชิงสร้างสรรค์ มันไม่เคยมีอยู่เอง มันต้องถูกสร้างขึ้น ดังนั้นประวัติศาสตร์จึงไม่สามารถจำกัดตัวเองให้อยู่เพียงแค่การรวบรวมข้อเท็จจริง มันไม่ใช่เป็นเพียงจำนวนรวมกันอย่างเรียบง่ายของทุกสิ่ง ที่ได้เกิดขึ้นในช่วงเวลาเฉพาะช่วงใดช่วงหนึ่ง แต่เกี่ยวพันกับการมอง (เป้าหมาย) ของความรู้ในแง่ของปัญหาและการจัดกลุ่มของจิตใจของผู้ที่กำลังศึกษา⁴⁴

วิธีการศึกษาแบบคานต์ ซึ่งใช้การได้ดีสำหรับซิมเมลในความพยายามที่จะสร้างปรัชญาของประวัติศาสตร์ ก็ปรากฏเห็นชัดเจนในงานเขียนทางสังคมวิทยาของเขาด้วยการแยกจากกันอย่างชัดเจนระหว่างรูปแบบและเนื้อหา ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญในสังคมวิทยาของเขา เห็นได้ชัดว่ามีลักษณะแบบคานต์ในต้นกำเนิด เช่นเดียวกับการยืนยันของเขาว่า "นามธรรมอย่างเดียวกับเท่านั้นที่ผลิตวิทยาศาสตร์ออกมาจากความสับสน

⁴³ดูเปรียบเทียบกับ Maurice Mandelbaum, "Simmel" ใน *The Problem of Historical Knowledge* (New York, Harper Torchbooks, 1967).

⁴⁴ดูเพ็งอ้าง, และ Ernst Troeltsch, "Simmel" ใน *Der Historismus und seine Probleme* (Tuebingen) J.C.B. Mohr, 1922), pp. 572-96.

ของเอกภาพของความเป็นจริง"⁴⁵ เมื่อซิมเมิลถามตนเองในบทความที่มีชื่อเสียงของเขาว่า "สังคมเกิดขึ้นได้อย่างไร?"⁴⁶ เขาใช้ประโยคของคานต์ที่ว่า "ธรรมชาติเกิดขึ้นมาได้อย่างไร?" เป็นจุดเริ่มต้นไม่ได้หมายความว่าซิมเมิลเพียงแต่ประยุกต์หลักการของคานต์ในขอบเขตของสังคมวิทยาในลักษณะเดียวกับพวกนีโอคานต์บางคน เขาตระหนักว่าการศึกษาทางสังคมวิทยาเผชิญปัญหาที่วิทยาศาสตร์ธรรมชาติซึ่งเป็นขอบเขตที่คานต์สนใจ ไม่จำเป็นต้องเผชิญ ยกตัวอย่างเช่น เขาโต้แย้งว่า ธรรมชาติในความเห็นของคานต์เกิดขึ้นโดยผ่านจิตที่ทำการสังเกต ซึ่งสังเคราะห์ชิ้นส่วนซึ่งกระจัดกระจายและไม่มีโครงสร้างของโลกเข้าด้วยกัน ในขณะที่ปัจเจกบุคคลที่เป็นองค์ประกอบของสังคมได้รับแนวความคิดเรื่องความเกี่ยวพันกันในสังคมโดยทันที⁴⁷ อย่างไรก็ดี ก็ยังเป็นความจริงที่ว่าความพยายามของซิมเมิลที่จะสร้างเรขาคณิตของชีวิตสังคม ซึ่งเป็นสังคมวิทยารูปแบบอย่างบริสุทธิ์ เกิดขึ้นได้จากจิตใจที่มีความรู้ในปรัชญาของคานต์อย่างลึกซึ้งเท่านั้น เช่นเดียวกับที่คานต์ได้สอนว่าประสบการณ์ทั้งหมดของธรรมชาติถูกหล่อหลอมโดยประเภทของรูปแบบที่ถูกสมมติขึ้น บัดนี้ ซิมเมิลพยายามที่จะแสดงว่าเนื้อหาที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาของชีวิตสังคมจะถูกศึกษาอย่างได้ผลโดยผ่านการวิเคราะห์รูปแบบสังคมที่คงทนหรือกลุ่มประเภทซึ่งเนื้อหาอันหลากหลายกว้างขวางได้ตกผลึก และจับตัวกันอยู่เท่านั้น

ช่วงสุดท้าย: ปรัชญาทฤษฎีว่าด้วยพลังแห่งชีวิต

ความแตกต่างระหว่างรูปแบบและเนื้อหายังคงเป็นสิ่งที่สำคัญสำหรับซิมเมิลตลอดช่วงสุดท้ายของชีวิตของเขา ในขณะที่ยังอยู่ในช่วง

⁴⁵Wolff, ed., *Georg Simmel*, p. 316.

⁴⁶Ibid., p. 337 ff.

⁴⁷Ibid., p. 336.

ที่เป็นพวกคานต์ ความสนใจในการวิเคราะห์ของเขาได้ถูกพุ่งไปส่วนใหญ่ที่รูปแบบที่ค่อนข้างคงทน ซึ่งโน้มถ่วงและจัดการจุดประสงค์และพลังงานของปัจเจกบุคคลในสังคม แต่บัดนี้เขาได้หันเห ภายใต้อิทธิพลของแบร์กซองและนิทซ์เซ่ ไปชื่นชมกระแสของพลังชีวิตซึ่งเกิดขึ้นใหม่ อยู่เสมอ ซึ่งเขาเสนอว่าเป็นรากฐานการจัดรูปแบบใด ๆ ก็ตาม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในหนังสือเล่มสุดท้ายของเขา *Lebensanschauung* ซึ่งเขาเขียนภายใต้เงาของมรณกรรม ซิมเมลหมกมุ่นอยู่ในลักษณะของการบรรยายอารมณ์สรรเสริญชีวิตและกระแสอันต่อเนื่องของพลังชีวิต เป็นความเชื่อของเขาว่าชีวิตในที่สุดจะไหลท่วมฝั่งที่เป็นรูปแบบเพื่อสร้าง "ชีวิตที่มากขึ้นและสิ่งที่มีมากกว่าชีวิต"

การสรุปคร่าวๆถึงขั้นตอนสามขั้นในความคิดของซิมเมลไม่ควรยึดถืออย่างเคร่งครัดนัก ช่วงเหล่านี้คาบเกี่ยวกัน บรรทัดแรกของ *Soziologie* ของเขา ซึ่งบางทีอาจจะเป็นงานที่มีลักษณะแบบคานต์มากที่สุดของเขา เริ่มต้นประโยคแบบเบคอน-สเปนเซอร์ว่า "ความรู้เกี่ยวกับความเป็นอาวุธเพื่อใช้ในการต่อสู้เพื่อดำรงชีวิตอยู่มากเท่ากับการต่อสู้กับธรรมชาติเช่นเดียวกับต่อมนุษย์อื่น"⁴⁸ ประโยคแบบทฤษฎีว่าด้วยพลังแห่งชีวิตบางอัน อาจจะได้ตั้งแต่ในงานเขียนก่อน *Lebensanschauung* พอสมควร แต่ พอล โยฮันง์ไฮม์ กล่าวถูกต้องเมื่อเขาเขียนว่า ซิมเมลเริ่มต้นใน "วัฒนธรรมเบอร์ลินแบบไม่เป็นการ" ของลัทธิตระหนักแน่ (positivism) และระบบวิวัฒนาการนิยมและ "จบลงใกล้เคียงกับขบวนการที่ต่อต้านเหตุผลและเป็นมิตรภาพกับ (กวีผู้ต่อต้านเหตุผล) สเตฟาน จอร์จ ซึ่งเป็นผู้เขาคูทิศหนังสือเล่มท้าย ๆ เล่มหนึ่งให้"⁴⁹ เงื่อนงำของพัฒนาการนี้ได้จากการทำความเข้าใจสภาพแวดล้อมทางสังคมซึ่งซิมเมลเคลื่อนไปเรื่อย ๆ

⁴⁸ *Ibid.*, p. 310.

⁴⁹ *Ibid.*, p. 169.

บริบททางสังคม

เหตุการณ์ทั่วไป

ซิมเมลโตขึ้นในช่วงปีต้น ๆ ของอาณาจักรไรช์ของเยอรมนีอันมีเอกภาพซึ่งบิสมาร์ค "นายกรัฐมนตรีเหล็ก" ภายใต้อิทธิพลของเคอร์ฟวร์ทที่ 1 ได้สร้างขึ้นหลังจากสงครามที่มีชัยชนะต่อฝรั่งเศสในปี 1870 หลังจากนั้น อาณาจักรไรช์และนครหลวงของมันได้พัฒนาขึ้นอย่างรวดเร็ว เบอร์ลินซึ่งเป็นเขตชนบทอันเงียบเชียบจนถึงขณะนั้นได้กลายเป็นนครใหญ่ในทันที เบอร์ลินเคยมีประชากรเพียงแค่ 400,000 คน ในปี 1848 ในปี 1914 ประชากรเพิ่มเป็นสี่ล้านคน นครใหญ่อื่น ๆ ของเยอรมนี คือ ฮัมบูร์ก โคโลญ มิวนิค ไลป์ซิก และแฟรงเฟิร์ต ก็พัฒนาอย่างรวดเร็ว ในขณะที่สิ้นในห้าของประชากรเยอรมันยังคงอยู่ในเขตชนบทในปี 1830 สัดส่วนนี้ลดลงเหลือหนึ่งในห้าในปี 1895

การพัฒนาทางเศรษฐกิจดำเนินไปด้วยจังหวะอันรวดเร็วยิ่งกว่าการพัฒนาของเมือง จากปี 1871 ถึง 1874 มีบริษัทใหม่ไม่น้อยกว่า 857 บริษัท ซึ่งมีเงินทุนมากกว่าสี่พันล้านมาร์ค ได้ปรากฏขึ้นในวงธุรกิจระบบการธนาคารที่ขยายจากส่วนกลางก็เกิดขึ้นในเวลาเดียวกัน ผู้นำธนาคารในเบอร์ลิน ซึ่งซ่อนตนเองอยู่ในประสาทหินอ่อนใหม่เอี่ยมของพวกเขา ได้เริ่มมีอิทธิพลเหนือบริษัทใหม่ ๆ ซึ่งกำลังผุดขึ้นทั่วเยอรมนี อุตสาหกรรมของเยอรมนีค่อนข้างจะเกิดขึ้นช้า เมื่อเปรียบเทียบกับของอังกฤษหรือฝรั่งเศส แต่บัดนี้มันชดเชยการเกิดขึ้นช้าของมันโดยการพัฒนาอย่างรวดเร็วมหาศาล การผลิตอุตสาหกรรมเยอรมันเอาชนะฝรั่งเศสได้ในทศวรรษเจ็ดสิบ และเทียบเท่ากับบันทึกการผลิตของอังกฤษในปี 1900 ก่อนเกิดสงครามโลกครั้งที่ 1 เยอรมนีล้ำหลังกว่าสหรัฐอเมริกาเท่านั้น ในปี 1875 เยอรมนีผลิตถ่านหินได้ 34 ล้านตัน ยี่สิบปีหลังจากนั้น การผลิตเพิ่มขึ้นเป็น 75 ล้านตัน และเพิ่มขึ้นสองเท่าเป็น 150 ล้านตัน ในปี 1910 เยอรมนีกำลังกลายเป็นประเทศอุตสาหกรรมหนักในช่วงเวลานั้น ๆ

ถึงแม้ช่วงยี่สิบห้าปีหลังของศตวรรษที่สิบเก้าจะเห็นชัยชนะของการเกิดขึ้นของทุนนิยมเยอรมัน แต่มีการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญน้อยมากในแวดวงการเมือง คนรุ่นใหม่ในด้านการเงินและอุตสาหกรรมเข้ามาอยู่ในฉากเศรษฐกิจโดยก้าวอย่างมั่นใจ เต็มไปด้วยการสนองความต้องการของตนเอง ทะเยอทะยาน และเจตนาที่รุนแรง คนเหล่านี้จึงรู้สึกว่าการประเทศเยอรมนีใหม่เป็นของพวกเขา รู้สึกว่าพวกเขาซึ่งเป็นผู้สร้างรากฐานทางเศรษฐกิจควรจะได้รับกำหนัดถือว่าเป็นแกนกลางของระบบใหม่ แต่ถึงพวกเขาจะมีอำนาจใหม่ในตลาด พวกผู้นำทางการเงิน อุตสาหกรรม และการค้าเหล่านี้ไม่ใช่พลังสำคัญในขอบเขตของการเมือง กองทัพ นโยบายต่างประเทศ และราชการพลเรือนระดับสูงยังคงอยู่ในการควบคุมของพวกเขาขุนนางเจ้าของที่ดิน พวกขุนนางเล็ก ๆ บ้านนอกในเอลเบียนตะวันออก และพวกผู้นำเก่าซึ่งเคยดำเนินกิจกรรมของปรัสเซียเก่ามาเป็นประเพณี รัฐสภามีอิทธิพลแต่เพียงจำกัดถึงแม้ชนชั้นนายทุนใหม่จะมีผู้แทนอย่างพอเพียง ในที่ทำงานของนายกรัฐมนตรีนครและจักรพรรดิ คนซึ่งวางนโยบายและตัดสินใจต่าง ๆ มาจากช่วงชั้นที่เป็นเจ้าของที่ดินและเศรษฐกิจ เยอรมันมีระบบเศรษฐกิจทุนนิยมซึ่งถูกจัดการโดยระบบการเมืองซึ่งเป็นกึ่งศักดินา พวกนายทุนยอมรับการคุ้มครองทางการเมืองตราบเท่าที่พวกเขาถูกลบปล่อยให้มีอิสระที่จะขยายเศรษฐกิจและเก็บเกี่ยวผลกำไรโดยไม่ถูกรบกวน พรรคการเมืองเล็ก ๆ ของคนชั้นกลางได้สร้างสันติภาพกับบิสมาร์ค และพวกซึ่งครั้งหนึ่งเคยเป็นเสรีนิยมประชาธิปไตยอย่างรุนแรงก็ได้กลายเป็นชาตินิยมเสรีผู้สนับสนุนสถานภาพที่เป็นอยู่ มีเพียงแต่พวกสังคมนิยมประชาธิปไตยและพรรคศูนย์กลางคาทอลิกที่กำลังโตขึ้นอย่างรวดเร็วเท่านั้นที่คัดค้านการผนวกเข้าอยู่ในระบบของบิสมาร์ค เช่นเดียวกับพวกเสรีนิยมที่หลงเหลืออยู่

ชนชั้นกรรมกรใหม่ ซึ่งเกิดจากการเกิดขึ้นของอุตสาหกรรม เป็นสมาชิกพรรคสังคมนิยมประชาธิปไตยมากมาย ถึงแม้จะมีการลง

โทษจากรัฐบาลและความพยายามที่จะทำให้มันผิดกฎหมายอย่างสิ้นเชิง บิสมาร์คพยายามจะซื้อคนงานและทำให้พวกเขา เชื่องลงด้วยมาตรการทางสวัสดิการและความมั่นคงทางสังคมที่ก้าวหน้าหลายประการ อย่างไรก็ตาม พวกเขายังคงเป็นปฏิปักษ์โดยรากฐานกับระบบการเมืองที่เกิดขึ้น เขาจากสิทธิของพลเมือง หรือจำกัดอำนาจทางการเมืองของพวกเขา เช่นที่เป็นในปรัสเซีย ซึ่งระบบคะแนนเสียงของชนชั้นกลางมีน้ำหนักมากกว่าของกรรมกร เนื่องจากพวกชนชั้นกลางที่เป็นเสรีนิยมค่อนข้างจะอ่อนแอ พรรคการเมืองของชนชั้นกรรมกรจึงรับภาระสำคัญในการต่อสู้เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อเรียกร้องแบบประชาธิปไตยซึ่งประสบความสำเร็จในฝรั่งเศสหรือในอังกฤษนานแล้วในฐานะเป็นส่วนหนึ่งของแผนการของพรรคการเมืองของชนชั้นกลางที่มั่นคงแล้ว

การผสมผสานกันอย่างแปลกประหลาดของความทันสมัยในกิจการทางเศรษฐกิจและความล้าหลังในเรื่องทางสังคมและการเมืองในเยอรมนี มีผลกระทบทางการเมืองที่สำคัญ เช่นที่รอล์ฟ ดาร์เรนดอร์ฟได้เขียนไว้ว่า

รัฐบาลที่มาจากผู้แทนราษฎรเป็นเครื่องมืออันขาดเสียไม่ได้สำหรับการอ้างอำนาจของพวกนายทุน การมีตัวแทนที่เท่าเทียมกันเท่านั้นที่จะหวังได้ว่าเสียงของพวกเขาก็จะมีคนฟัง... แต่พวกนายทุนในเยอรมนีไม่ได้คิดนั้นที่จะอ้างอำนาจทางการเมือง แทนที่จะทำเช่นนั้น พวกเขาขอให้รัฐบาลแบบเผด็จการมีชีวิตอยู่ในกระบวนการที่เป็นอุตสาหกรรม: เป็นรัฐที่ตั้งอยู่บนข้อสมมุติที่ว่าปัจเจกบุคคลบางคน มีความสามารถพิเศษในการมองการณ์ไกลซึ่งโน้มนำโดย "ผลประโยชน์ที่เข้าใจกันดีอยู่แล้ว" ของพลเมืองของเขา ถูกมอบหมายให้ตัดสินใจในทาง

การเมืองทั้งหมด"⁵⁰

หลังจากที่ไกเซอร์องค์ใหม่ วิลเฮล์มที่ 2 ได้ไล่บิสมาร์คผู้มีอายุ ออกไปในปี 1890 แล้ว พระองค์ยังคงดำเนินตามนโยบายที่ว่าไป แต่ไม่มีความเจ็บแสบและละเอียดซึ่งเป็นลักษณะการปกครองของบิสมาร์ค ไกเซอร์ได้ดำเนินนโยบายการขยายตัวไปต่างแดนและแผนการสร้างยุทธโยธบกรณ์ ซึ่งทำให้เยอรมนีเป็นประเทศที่น่าเกรงขามต่อประเทศจักรวรรดินิยมเก่าประเทศอื่น ซึ่งในที่สุดนำไปสู่การสร้างพันธมิตรระหว่างกันเพื่อต่อต้านผู้มาใหม่ผู้กระหายอำนาจ ผู้พยายามจะอ้างดินแดนที่กว้างกว่าภายใต้พระอาทิตย์

ชีวิตของปัญญาชนในช่วงนี้รุ่งเรือง นักวิชาการเยอรมันมีความเป็นเลิศไม่มีใครเทียม ในด้านกวีนิพนธ์ มีคนสำคัญเช่น เดทเลฟ วอน ลิลเลียนโครน (Detlev von Liliencron) ริชาร์ด เดห์เมล (Richard Dehmel) และในรุ่นหลังมี โรเนอร์ มาเรีย ริลเก้ (Rainer Maria Rilke) และสเตฟาน จอร์จ (Stefan George) ซึ่งนำไปสู่ยุคเรอแนสซองซ์ของการกวี แนวความคิดแบบธรรมชาตินิยม (naturalism) โดยเฉพาะอย่างยิ่งในบทละครของเกอร์ฮาร์ท ไฮบท์มานน์ (Gerhart Hauptmann) เสนอภาพเหมือนอันเต็มไปด้วยลักษณะวิพากษ์วิจารณ์ยุคสมัย และกล่าวโทษการสนองความต้องการตนเองในปริมาณมากของพวกชนชั้นกลางบนความทุกข์ยากของพวกกรรมมาชีพ ภาพเขียนแบบอิมเพรสชันนิสต์ ถึงแม้จะหึ่งหึ่งรูปแบบของปารีส ก็ยังคงมีคนเด่น ๆ เช่น แมกซ์ ลิบเบอร์มานน์ แต่ "จิตใจและรัฐ"

---

⁵⁰Ralf Dahrendorf, "The New Germanies--Restoration, Revolution, Reconstruction," *Encounter*, XXII, 4 (April, 1964), p. 50.

โกโล มานน์ กล่าว "มีชีวิตอยู่อย่างแบ่งแยกจากกันและกัน"⁵¹ สิ่งนี้เป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดในการทำความเข้าใจยุคนี้ โลกของปัญญาชนไม่มีสมรรถภาพทางการเมือง ถึงแม้จะรุ่งเรืองมากที่สุดเท่าที่เคยเป็นมาตั้งแต่ยุคคลาสสิก ในความแตกต่างที่ตรงกันข้ามกับฝรั่งเศสในสาธารณรัฐที่สาม ศิลปินและปัญญาชนเยอรมันไม่สนใจบทบาทของเขาในฐานะประชาชนหรือสิ่งที่เป็นการเมืองและถอนตัวเข้าไปอยู่ในการศึกษาของเขาเท่านั้น โดยทั่ว ๆ ไป พวกเขายังคงพอใจที่จะยังคงเป็นพลเมืองที่บ่นมากกว่านักกิจกรรมทางการเมือง เช่นในยุคนั้นๆ ของประวัติศาสตร์เยอรมัน

ในบรรดาพวกปัญญาชน ศาสตราจารย์ในมหาวิทยาลัยเป็นตำแหน่งที่มีเกียรติ ในสังคมที่เป็นเสรีนิยม เช่นในฝรั่งเศสหรืออังกฤษ ปัญญาชนซึ่งไม่ได้อยู่ในวงวิชาการได้มีส่วนร่วมอย่างกระตือรือร้นตั้งแต่ในศตวรรษที่สิบแปดในตลาดความคิด และได้มีบทบาทสำคัญในฐานะนักวิเคราะห์ที่วิพากษ์วิจารณ์ ผู้ประกาศทางอุดมคติ และตัวเหลือบที่เกาะติดกับคนที่มีอำนาจ พวกเขาได้กลายเป็นผู้นำอันขาดเสียไม่ได้ของชนชั้นกลางในเรื่องเกี่ยวกับเสรีนิยม เช่นเดียวกับเรื่องในด้านศีลธรรมและการเมือง แต่ในเยอรมนีไม่เป็นเช่นนั้น ซึ่งเป็นการเน้นความล้มเหลวทางการเมืองและสังคมของประเทศนั้น พวกชนชั้นกลางซึ่งอยู่เฉย ๆ ไม่สนใจที่จะแสดงความคิดเห็นอย่างเสรี แต่มีความยำเกรงในความรู้เฉพาะทางของศาสตราจารย์ในมหาวิทยาลัย ซึ่งมีวินัยและเป็นระบบ

---

⁵¹Golo Mann, *Deutsche Geschichte des 19 und 20 Jahrhunderts* (Frankfort, S. Fischer, 1958), p. 548
ข้าพเจ้าได้ใช้งานอันละเอียดลออของทนายทนายประวัติศาสตร์ของ Thomas Mann ตลอดทั้งหัวข้อนี้โปรดดู Arthur Rosenberg, *The Birth of the German Republic* (New York, Oxford University Press, 1931) ด้วย.

ศาสตราจารย์เยอร์มันยังคงมีตำแหน่งสูงทางสังคมและมีฐานะการเงินที่ได้สัดส่วนกัน พวกที่อยู่ท้าย ๆ ในลำดับชั้นของมหาวิทยาลัย พวกอาจารย์พิเศษมักอยู่ใกล้ เคียงกับระดับความยากจน แต่ผู้ที่มีตำแหน่งประจำไม่มีข้อกังวลใจทางด้านการเงิน "ความเป็นอยู่ของพวกเขาคือการทำงานหนักและมีความสุข เช่นการดื่มเบียร์และไวน์ การพักผ่อนในเทือกเขาอัลไพน์และการท่องเที่ยวในอิตาลี มีรากฐานที่มั่นคงในชีวิตซึ่งเมื่อมองย้อนหลังกลับไปเต็มไปด้วยทั้งความกระฉับกระเฉง และผลงาน"⁵²

โดยที่ซ่อนตนเองอย่างปลอดภัย ในตำแหน่งอันทรงเกียรติ ศาสตราจารย์เยอร์มันมีแนวโน้มที่จะพึงพอใจกับสิ่งที่ เป็นอยู่ และพยายามหลีกเลี่ยงที่จะเกี่ยวข้องกับความคิดในเชิงวิพากษ์วิจารณ์การเมือง พวกเขาบางคนโดยเฉพาะอย่างยิ่ง "พวกนักสังคมนิยมที่นั่งบนเก้าอี้" ภายใต้อำนาจของโซโมลเลอร์ และพวก Verein fuer Sozialpolitik ของเขา ประกาศความจงรักภักดีต่ออาณาจักรไรช์ แต่เรียกร้องให้รัฐบาลเข้ามามีส่วนร่วมอย่างกระตือรือร้นมากขึ้นในกิจกรรมทางสังคม และเริ่มแผนการปฏิรูปเพื่อจำกัดความไม่เป็นธรรมทางสังคม อย่างไรก็ตาม ศาสตราจารย์ส่วนใหญ่พยายามหลีกเลี่ยงแม้กระทั่งกิจกรรมเชิงวิพากษ์วิจารณ์จำกัด เช่นนั้น นักประวัติศาสตร์ เช่น ไทโรชเค สรรเสริญรัฐปรัสเซียและพรรณนาความรุ่งเรืองของปิตุภูมิ คนอื่น ๆ ทุ่มเทศตนเองให้กับรายละเอียดเล็กๆ น้อยๆ ทางวิชาการ ดังเช่นที่ โกล์มานน์ ได้เขียนไว้ "ในการรับใช้สิ่งที่ เป็นจริง และสวยงาม ในการค้นคว้าอย่างละเอียดถึงจุดเริ่มต้นของประวัติศาสตร์ของมนุษย์ หรือเข้าไปภายในชอกโพรงอันลึกลับของจิตใญ่มนุษย์ สิ่งเหล่านี้ดูเหมือนจะมีความสำคัญอย่างมากมายมหาศาลกว่าวิกฤตการณ์

⁵²H. Stuart Hughes, *Consciousness and Society* (New York, Vintage Books, 1961), p. 45.

ทางการเมืองในโมร็อกโก หรือการเลือกตั้งในอาณาจักรไรซ์"⁵³ เมื่อพวกเขายังเติร์กซึ่งมีความโน้มเอียงในระบบสังคมประชาธิปไตยแสดงให้เห็นว่า พวกเขาอาจจะรบกวนความเจียบสงบที่เต็มไปด้วยความพึงพอใจในวงวิชาการ เขาก็จะถูกย้ายไปยังมหาวิทยาลัยในชนบท เช่นนักสังคมวิทยา เวอร์เนอร์ ซอมบาร์ท หรือไม่ได้รับตำแหน่งใด ๆ เลย เช่นที่เกิดกับสหายของเขา โรเบิร์ต มิเชลล์ เนื่องจากพวกเขายึดเหมือนจะเป็นกลุ่มที่มีศักยภาพในการก่อวินาศกรรมในวงวิชาการ พวกเขาจึงมักได้รับการยอมรับสู่ตำแหน่งศาสตราจารย์ด้วยความไม่ค่อยเต็มใจ หลังจากที่ได้ใช้เวลาช่วงปีที่มีการผลิตทางวิชาการมากที่สุดในตำแหน่งทางวิชาการรอบนอกในขณะที่ความจงรักภักดีของพวกเขา กำลังถูกพิสูจน์"⁵⁴ ถึงแม้มหาวิทยาลัยจะไม่ได้เป็นองค์กรปิด แต่ก็ถูกห่อหุ้มอยู่ในเยื่อหุ้มซึ่งคล้ายกับชุมชนที่อนุญาตให้มีช่องทางเข้าสู่ระบบศาสตราจารย์ที่อยู่ภายใต้เฉพาะ สำหรับพวกที่สามารถแสดงได้ว่าเขาจะช่วยค้ำจุนระบบไกเซอร์ และมาตรฐานอนุรักษนิยมเท่านั้น

พวกศาสตราจารย์มีอิทธิพลในชีวิตปัญญาชน แต่ในนครใหญ่ ๆ

---

⁵³Mann, op. cit., p. 550. Fritz K. Ringer's *The Decline of the German Mandarins* (Cambridge, Massachusetts, Harvard University Press, 1969). เป็นการศึกษาทบทวนทางการเมือง และสังคมของนักวิชาการที่จะขาดเสียไม่ได้

⁵⁴ในปี 1909-10 เกือบ 12 เปอร์เซ็นต์ของอาจารย์ แต่มีเพียงแค่ 3 เปอร์เซ็นต์ที่มีตำแหน่งศาสตราจารย์โดยเต็มในมหาวิทยาลัยเยอรมันเป็นนิเวศ ดู Ringer, op. cit., p. 136 ดู Arthur Mitzman, "Sociology and Disenchantment in Imperial Germany" วิทยานิพนธ์ปริญญาเอก (Brandeis University, 1963).

ทั้งหมดและโดยเฉพาะในเบอร์ลิน ก็มีกลุ่มปัญญาชนที่ไม่ผูกพันกับผู้ใด เด็บโตขึ้น ซึ่งคล่องแคล่วว่องไวมากกว่า มีชีวิตชีวามากกว่า และไม่มีสัมมาคารวะมากกว่าพวกเดียวกันในมหาวิทยาลัย แต่ก็ยังคงวางเฉยกับการยุ่งเกี่ยวทางการเมืองและสังคม ในภาวะเช่นนี้พวกนักหนังสือพิมพ์ นักเขียนบทละคร นักเขียน และศิลปินที่ไม่แยแสต่ออะไรที่เต็มไปด้วยลักษณะที่วิพากษ์วิจารณ์อยู่ในวงกลมซึ่งซ้อนกันส่วนหนึ่ง แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันด้วยความกล้าหาญมากกว่าที่เคยเกิดขึ้นในวงวิชาการ ยกตัวอย่างเช่น ใน "วัฒนธรรมทวนกระแส" อันไม่เป็นทางการในเบอร์ลิน เราอาจพบพวกที่ยึดมั่นในลัทธิวัตถุนิยม และสังคมนิยมแบบดาร์วินนิสต์ ซึ่งยังไม่เป็นที่ยอมรับในมหาวิทยาลัยที่เป็นทางการ เช่นเดียวกับนักโฆษณาชวนเชื่อในนิยายและละครแบบเรียลลิสติกของโซลา, อิบเสน, สไตน์เบิร์ก หรือบอร์นสัน แต่ในวัฒนธรรมทวนกระแสนี้ เช่นกัน ก็มีปฏิกริยาซึ่งต่อต้านการใช้เหตุผลและบ่อยครั้งเป็นลักษณะของการทำให้เป็นสุนทรียะต่อต้านสิ่งที่ถูกมองว่าเป็นวัตถุดิบแบบโง่งมของยุคสมัย ณ ที่นี้การโจมตีความเสื่อมโทรมของพวกนายทุนของนิทซ์เช่ และในภายหลัง การสรรเสริญผู้นำทางปัญญาชนของ สเตฟาน จอร์ช ได้พบกับผู้ฟังและสานุศิษย์ที่เต็มอกเต็มใจ⁵⁵

โดยส่วนรวม วัฒนธรรมทวนกระแสนี้มีความกระตือรือร้นทางการเมืองมากกว่าวัฒนธรรมของมหาวิทยาลัย ยกตัวอย่างเช่น ความคิดแบบสังคมนิยม ได้รับความเห็นอกเห็นใจจากผู้ฟังหลายคนในบรรดาสมาชิก อย่างไรก็ตาม มันเกือบจะอยู่ห่างไกลจากการมีอิทธิพลทางการเมืองใดๆ สมาชิกบางคนอาจเสนอเรื่องราวที่ไม่ค่อยได้รับความนิยมหลายประเภท ตั้งแต่ลัทธิสตรีนิยม (feminism) และการปลด-

⁵⁵ดู Honigsheim, อ้างแล้วเกี่ยวกับสเตฟาน จอร์ช และตัวแทนของ "วัฒนธรรมต่อต้าน" คนอื่น ๆ ดู Peter Gay, *Weimar Culture* (New York, Harper & Row, 1968).

ปล่อยทางเพศ ไปจนถึงการปฏิรูปมนุษยชาติของกฎหมายอาชญากรรม แต่โดยทั่วไปพวกเขา รู้สึกไร้อำนาจที่จะเปลี่ยนแปลงกระแสทางการเมือง และไม่ได้เต็มใจที่จะเป็นผู้มีส่วนร่วมที่กระตือรือร้นในกระบวนการทางการเมือง โดยส่วนใหญ่พวกเขา มักจะถอยไปอยู่ข้าง ๆ ร่วมกับผู้มีตำแหน่งผู้นำทางการเมืองหรือถอยไปอยู่ในสุนทรียนิยม ในขณะที่พวกเขา ศาสตราจารย์เป็นพวกปฏิบัติตามสังคมที่ห่างเหิน พวกปัญญาชนที่ไม่ได้ผูกมัดกับอะไรก็มีแนวโน้มที่จะเป็นนักวิจารณ์สังคมและวัฒนธรรมที่ห่างเหินมากเท่า ๆ กัน

ดังที่จะเห็น เกออร์ก ซิมเมล มีส่วนร่วมทั้งในวัฒนธรรมมหาวิทยาลัยและวัฒนธรรมทวนกระแสในเบอร์ลิน เนื่องจากเป็นคนนอกของทั้งสองแห่ง ในตำแหน่งทางสังคมที่อันตรายนี้ เขาจึงสามารถรักษาระยะห่างทางปัญญา ซึ่งทำให้เขาสามารถในความชำนาญในการวิเคราะห์ของเขา โดยไม่ถูกกระทบกระเทือนจากความเคร่งครัดของสถาบัน

ผู้ฟังสองกลุ่มของซิมเมล

ซิมเมลเกือบจะไม่ได้เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับเรื่องราวต่างๆ ของแต่ละวัน จากลักษณะนี้ เขาแตกต่างอย่างมากจากเดอร์โค้มผู้ซึ่งพยายามอย่างเต็มความสามารถตลอดชีวิตของเขาในการวางงานพื้นฐานสำหรับการศึกษาสังคมแบบวัตถุวิสัย เดอร์โค้มแยกตนเองออกจากการหมกมุ่นทางแนวความคิดและความกระตือรือร้นทางการเมือง แต่ในขณะที่เดียวกันก็เป็นนักศีลธรรมทางการเมืองที่จริงจัง ความสัมพันธ์ที่มีลักษณะตรงกันข้ามระหว่างการแยกตัวออก และการเข้าไปเกี่ยวข้องกับปรากฏอยู่ในงานและชีวิตของเดอร์โค้ม ในทางตรงกันข้าม ซิมเมลดูเหมือนไม่เคยรู้สึกเพลิดเพลินจากการเข้าร่วมในชีวิตทางสังคมและการเมืองยกเว้นในช่วงสงคราม ลักษณะทางภววิสัยของเขา--ความคุ่นเคยอย่างดียิ่งของเขาต่อปัญหาความห่างเหิน เกิดจากความเป็นจริงที่ว่าเขามีชีวิต

ทั้งหมดอยู่ห่างจากจุดร่วมของวงสังคมต่างๆ ไม่เคยมีส่วนในสิ่งใดอย่างเต็มที่และอยู่ส่วนรอบนอกของทุก ๆ สิ่งตลอดไป

แม้ว่าซิมเมลมีแนวโน้มที่จะประกอบอาชีพทางด้านวิชาการตั้งแต่วัยยังเป็นนักศึกษาอยู่ แต่เขาสรางความสัมพันธ์ไม่เพียงกับเพื่อนๆ นักวิชาการและผู้ที่อยู่เหนือกว่า เขาได้สร้างความสัมพันธ์กับสมาชิกของกลุ่มวัฒนธรรมทวนกระแสของเบอร์ลินที่ไม่ได้อยู่ในวงวิชาการด้วย ในช่วงต้นมากๆ ซิมเมลดูเหมือนจะเบี่ยงกับมาตรฐานที่เคร่งครัดของความ เป็นนักวิชาการและวิถีชีวิตที่ดำรงอยู่ในมหาวิทยาลัยเบอร์ลิน ซึ่งในขณะนั้นมีชื่อเรียกอย่างเล่น ๆ ว่า "กองทัพที่หนึ่งของการเรียนรู้" (First Guards Regiment of Learning)⁵⁶ เขามีความประทับใจกับโลกของวรรณคดีวิจารณ์ การนัดชุมนุมที่ค่อนข้างปล่อยตัวตามสบาย และการถกเถียงที่เป็นไปอย่างอิสระ มีการให้และรับอย่างมีชีวิตชีวาซึ่งดำรงอยู่ในแวดวงที่ไม่ใช่นักวิชาการ แต่ในขณะเดียวกัน เขาก็ต้องการเป็นมากกว่านักเขียนบทความผู้เป็นที่นิยมของเบอร์ลินคนที่เล่าเกร็ดชีวิต และบุคคลที่เด่นในวงสังคม เขาต้องการเป็นที่ยอมรับในโลกของนักวิชาการด้วย ความพยายามที่จะทำตัวให้ได้ตามมาตรฐานของผู้ชม 2 กลุ่มที่มีความแตกต่างกันได้ช่วยอธิบายถึงรูปแบบที่แตกต่างกันของซิมเมลได้ในบางส่วน โดยทั่วไปได้มีการคาดคิดว่าลักษณะของรูปแบบนี้สามารถอธิบายได้จากลักษณะส่วนตัวของเขา แม้ว่าบางส่วนอาจจะเป็น เช่นว่านี้ แต่การมองที่สำคัญลึกลงไปอาจทำให้เห็นว่สิ่งแรกที่น่าจะอธิบายได้คือ ปัญหาทางจิตวิทยา ถ้าเราพิจารณาถึงบทบาททางสังคมที่ซิมเมลเล่นในโครงสร้างของวงวิชาการ ในวัฒนธรรมทวนกระแสของเบอร์ลินและในชุมชนปัญญาชนทั่ว ๆ ไป

⁵⁶Friedrich Meinecke, *Strassburg/Freiburg/Berlin 1901-1919: Erinnerungen* (Stuttgart, Koehler, 1946), p. 145.

ผู้ที่อยู่ในยุคสมัยเดียวกับซิมเมลมักตั้งข้อสังเกตอยู่บ่อย ๆ ถึงลักษณะพิเศษของรูปแบบของเขา ซึ่งทำให้งานของเขาแตกต่างจากงานของนักสังคมวิทยาที่สำคัญคนอื่น ๆ อย่างเด่นชัด พวกเขาเน้นถึงความสุภาพที่ละเอียดอ่อน และความปรารถนาที่ชวนเคลิบเคลิ้มของการเขียนของเขา แต่ก็ได้กล่าวถึงการขาดซึ่งการอธิบายที่เป็นระบบและวิธีการที่เกือบจะเป็นความไร้ระเบียบของการศึกษา

เมื่อไม่นานมานี้ เครท เอช. วูล์ฟ ตั้งข้อสังเกตว่า "ซิมเมลมักดูเหมือนกับว่าในระหว่างการเขียน เขาจะท่วมท้นไปด้วยความคิดซึ่งได้จากการหลั่งไหลออกมาของความคิด และดูเหมือนว่าเขารวมความคิดเหล่านั้นเข้าด้วยกันโดยไม่ได้ขัดจังหวะตนเอง เก็บใจความสำคัญและทำให้กลมกลืนเพียงเท่าที่การไหลของความคิดที่รวดเร็วจะเอื้ออำนวย"⁵⁷

ลักษณะพิเศษของรูปแบบของซิมเมลเหล่านี้สามารถอธิบายได้ในบางส่วนของอาชีพทางวิชาการที่มีลักษณะพิเศษ คงจำได้ว่าซิมเมลได้รับการปฏิบัติไม่ค่อยดีนักจากมหาวิทยาลัยเบอร์ลิน และวงการวิชาการของเยอรมันทั่ว ๆ ไป แม้ว่าเมื่อเขาได้รับการพิจารณาว่าเป็นหนึ่งในปัญญาชนชั้นนำในสมัยของเขา เขาก็ยังไม่ได้รับการยอมรับจากวงการวิชาการ เขาได้เป็นอาจารย์พิเศษ และต่อมาได้เป็นศาสตราจารย์นอกประจำการ แต่ก็ยังไม่ได้รับสถานภาพเต็มขั้นภายในมหาวิทยาลัย และไม่เคยได้รับโอกาสเข้าไปร่วมในการตัดสินใจด้านวิชาการในฐานะสมาชิกธรรมดาของคณะ เขาดำรงอยู่ในสถานภาพสำรองและขอบนอก

ดังที่เรากล่าวสั้น ๆ ไว้แล้วว่า ลัทธิต่อต้านยิว (anti-Semitism) และความอิจฉาริษยาทางวิชาการเป็นส่วนที่ทำให้เกิดการ

⁵⁷ *The Sociology of Georg Simmel*, p. xix.

ปฏิเสธซิมเมลอย่างเห็นได้ชัด⁵⁸ นักประวัติศาสตร์ชั้นนำ ไดทริช เชเฟอร์ (Dietrich Schaefer) เมื่อถูกขอให้ประเมินคุณสมบัติของซิมเมลเพื่อดำรงตำแหน่งทางวิชาการที่ไฮเดลเบิร์ก เชเฟอร์ได้เสนอความคิดเห็นไปยังกระทรวงวัฒนธรรมของรัฐบาลว่า "เขาเป็น...ชาวยิวเต็มตัว ในท่าทางที่แสดงออกในความกล้า และในวิธีการคิด... เขาทำให้คำพูดของเขามีรสชาติโดยการพูดที่ฉลาด และผู้ชมผู้ฟังของเขาก็จะประกอบด้วยสภาพสตรีเป็นส่วนใหญ่... ส่วนที่เหลือ [ที่ปรากฏในการอภิปรายของเขา] จะเป็นพวกชาวเอเชียเสียส่วนมากอย่างไม่ต้องสงสัย"⁵⁹ นอกจากเจตนาร้ายที่ต่อต้านชาวยิวแล้ว ในการกล่าวนี้ เชเฟอร์ได้ดึงความสนใจไปสู่ข้อผิดพลาดที่นำมาอ้าง 2 ประการ คือความสำเร็จของซิมเมลในการดึงดูดคนฟังที่อยู่นอกวงวิชาการ และมาจากชนชั้นล่างมาฟังการบรรยาย และ "ความฉลาด" ของเขา

เพื่อนร่วมงานหลาย ๆ คนของซิมเมลรู้สึกที่ซิมเมลฉลาดมากเกินไป และการวิพากษ์วิจารณ์อย่างมากจากคนในคณะเป็นการกระทำที่ "ทำลาย" มากกว่า "สร้างสรรค์" จดหมายและชีวประวัติของวงวิชาการเยอรมันในยุคสมัยนั้นจะประกอบด้วยข้อสังเกตที่ไม่ดีซ้ำแล้วซ้ำอีกเกี่ยวกับความฉลาด ความไร้ซึ่งรากฐาน ความขาดซึ่งหลักการของปัญญาชนที่สร้างสรรค์ของซิมเมล ยกตัวอย่างเช่น ฟรีดริช ไมเน็ค เขียนอย่างรู้สึกตนเหนือกว่าใน *Erinnerungen* ของเขาว่า ซิมเมลได้มาเยี่ยมเยียนเขาและตั้งข้อสังเกต 2-3 อย่างที่ "น่าสนใจ"

⁵⁸ดูจาก Marianne Weber, *Max Weber, Ein Lebensbild* (Tuebingen, J.C.B. Mohr, 1962), p. 361. นอกจากนี้ดูจดหมายของซิมเมลที่มีถึงเวเบอร์ใน *Buch des Dankes*, p. 127 ff.

⁵⁹ดูเนื้อหาทั้งหมดได้จาก *The American Journal of Sociology*, LXIII, 6 (May, 1958), pp. 641-42.

และเมื่อได้รับการเสนอเก้าอี้ให้หนึ่ง แทนที่ซิมเมลจะนั่ง กลับไปพูดถึง "ปรัชญาของ เก้าอี้และของการเสนอเก้าอี้ให้หนึ่ง" ⁶⁰

อาจมีการโต้แย้งว่า สถานภาพทางวิชาการที่เป็นรองของ ซิมเมลเป็นผลจากรูปแบบของงานที่มีลักษณะพิเศษของเขา และแม้ว่า สามารถแสดงให้เห็นได้ว่ารูปแบบของซิมเมลในงานเขียนตอนต้นๆ มัก จะได้รับความไม่พึงพอใจจากผู้ที่มีสถานภาพเหนือเขาในงานอาชีพ แต่ก็ยังต้องถามต่อไปว่าทำไมเขาจึงยังยืนยันที่จะตีพิมพ์งาน ซึ่งมีรูปแบบ คล้ายคลึงกับงานช่วงต้น ๆ ของเขา ทำไมเขาไม่พยายามที่จะปฏิบัติ ตามความคาดหวังของสมาชิกรวมการวิชาการรุ่นอาวุโส ทำไมเขายัง ดำรงอย่างหนักแน่นไว้ซึ่งลักษณะต่าง ๆ ที่คาดหวังไว้ว่าจะถูกปฏิเสธ

การดำรงอยู่ตามความคาดหวังของเพื่อนร่วมงานและผู้บังคับ-บัญชาในคณะ--หรืออีกนัยหนึ่งคือ เล่นไปตามกฎของเกมวงวิชาการ เป็นความกดดันที่เกิดขึ้นเป็นธรรมชาติของผู้ยืนในตำแหน่งอ่อนอาวุโส กฎ เหล่านี้เรียกร่อง นอกจากสิ่งต่าง ๆ มากมาย ก็คือ วินัยของปัญญาชน การสังเกตมาตรฐานที่แน่นอนของความเป็นนักวิชาการ การเคารพต่อ ขอบเขตของสาขาวิชาเฉพาะต่าง ๆ และความสนใจต่อผลงานต่าง ๆ ของนักวิชาการรุ่นอาวุโส⁶¹ ผู้ใดซึ่งพยายามทำงานที่สร้างสรรค์ล้วนๆ มักจะถูกพิจารณาว่า "เป็นคนนอกที่เชื่อถือไม่ได้" และจะทำให้เกิดความไม่ไว้วางใจ ดังที่เพลสเนอร์เสนอ "เฉพาะผู้ซึ่งสามารถพัฒนา

⁶⁰Meinecke, op. cit., pp. 102-03.

⁶¹ดู Helmuth Plessner, "Zur Soziologie der modernen Forschung," ใน Max Scheler, ed., *Versuche zu einer Soziologie des Wissens* (Munich, Duncker und Humblot, 1924), pp. 407-25; Logan Wilson, *The Academic Man* (New York, Oxford University Press, 1942).

งานใหม่จากงานเก่าจึงจะอยู่ได้ในกรอบความคิดของความ เป็นนักวิชาการ"⁶² ผู้อ่านงานของซิมเมลคงจะตระหนักได้ดีว่างานของเขายากที่จะเป็นไปตามบรรทัดฐานเหล่านี้ เพราะฉะนั้นจึงไม่เป็นที่น่าประหลาดใจเลยที่ซิมเมลต้องปะทะกับฝ่ายตรงข้ามที่มีอำนาจในหมู่ผู้ร่วมบทบาทตัวแทนจากวงวิชาการในช่วงแรก ๆ ของงานอาชีพ

แต่ถ้าซิมเมลไม่ได้ปฏิบัติตามความคาดหวังเหล่านี้ แม้ว่าจะ เป็นสิ่งที่ต้องการเพื่อการยอมรับในวงวิชาการ ก็น่าจะค้นคว้าต่อไปว่า ในโครงสร้างทางวิชาการเอง ไม่ได้เสนอโอกาสให้เขามีพฤติกรรมแบบอื่น ๆ หรือไม่ ความคิดรวบยอดของคำว่า ชุดบทบาท (role-set) ซึ่งเสนอโดย โรเบิร์ต เค. เมอร์ตัน อาจจะใช้ได้ดีในที่นี้ เมอร์ตัน เสนอว่า สถานภาพทางสังคมเกี่ยวพันไม่เพียงกับบทบาทที่สัมพันธ์ด้วยเพียงบทบาทเดียว แต่เกี่ยวพันกับบทบาทที่สัมพันธ์ด้วยเป็นชุด เมอร์ตัน ก่อให้เกิดความสนใจในความจริงที่ว่า ผู้ร่วมบทบาท (role-partners) ซึ่งอยู่ในตำแหน่งที่แตกต่างกันในโครงสร้างทางสังคม มีแนวโน้มที่จะมีความคาดหวังที่แตกต่างกันต่อพฤติกรรมของบุคคลที่มีสถานภาพเฉพาะหนึ่งๆ⁶³ ความคิดนี้อาจใช้ได้กับตำแหน่งอาจารย์มหาวิทยาลัยในสมัยของซิมเมล สำหรับผู้ที่ยอมรับ ตำแหน่งนี้อาจกำหนดชุดของบทบาทที่แตกต่างกันจากบทบาทนักวิชาการอื่นๆ อย่างเห็นได้ชัด อาจารย์ในมหาวิทยาลัยเยอรมันถูกคาดหวังให้อุทิศตนให้กับวิชาการที่พัฒนาอย่างไม่หยุดยั้ง ดังนั้นอาจารย์ต้องเสนอผลงานต่อเพื่อนร่วมงาน และต้องบรรยายต่อนักศึกษาด้วย หลาย ๆ คนชอบที่จะทำงานสอนให้น้อยที่สุดหรือจำกัดงานสอนให้เพียงเป็นการสัมมนาเล็ก ๆ กับนักศึกษาที่คัดเลือก

⁶²Plessner, op. cit., p. 422.

⁶³Merton, op. cit., pp. 369 ff. เมอร์ตันจำกัดความ คำว่า ชุดบทบาท ไว้ว่า "เป็นองค์ประกอบของความสัมพันธ์ของบทบาทที่บุคคลมีด้วยความถูกต้องจากการครอบครองสถานภาพทางสังคมหนึ่งๆ"

แล้ว คนอื่น ๆ รวมทั้งซิมเมลด้วยได้ให้ความสำคัญที่เดียวต่องานสอน
 อย่างไม่ก็ตาม เพื่อนร่วมงานทางวิชาการและผู้บังคับบัญชารู้สึกทั้งชอบ
 และไม่ชอบต่อคนในคณะที่ใช้เวลาที่พวกเขาคิดว่ามากเกินไปในงานสอน
 สิ่งทีโลแกน วิลสัน กล่าวเกี่ยวกับวงการวิชาการอเมริกันซึ่งงานสอน
 มีความสำคัญมากกว่าและเป็นการกระทำที่ให้คุณค่าสูงกว่ามหาวิทยาลัย
 ในเยอรมนีไว้ว่า "การสรรเสริญที่สำคัญที่มีต่ออาจารย์มาจากเบื้อง
 ล่าง ซึ่งแหล่งที่มาไม่สำคัญเท่ากับวิถีทางที่จะยกสถานภาพของคนหนึ่ง
 การยกย่องจากเพื่อน ๆ มักจะเป็นประเภทที่คัดค้านผู้ที่ให้ความสนใจต่อ
 งานสอนมากเกินไป และพูดสับประมาทอาจารย์ที่สอนจนเป็นที่รู้จักว่า
 เป็นเพียงนักแสดง"⁶⁴ ทั้งหมดนี้เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นในมหาวิทยาลัยที่เยอรมนี
 มากกว่า

ขณะที่อาจารย์ผู้ได้รับความนิยมาาจทำให้เพื่อนร่วมงานไม่พึง
 พอใจ แต่เขาอาจได้รับการยอมรับจากผู้ร่วมบทบาทอื่น ๆ—ผู้ฟังการ
 บรรยายทั่วไปหรือผู้ชมของเขา⁶⁵ ผลก็คือ เขาดำรงอยู่ตามความ
 คาดหวังที่แตกต่างจากของผู้ที่เป็นเพื่อน ๆ และผู้บังคับบัญชา ซึ่งเป็น
 การเสนอพื้นฐานโครงสร้างหลักสำหรับชุดของบทบาทที่มั่นคงซึ่งอาจถูก
 กระทบกระเเทือนในหมู่อาจารย์มหาวิทยาลัยที่มีความสามารถพอที่จะเป็น
 ที่นิยมได้ ผู้ชมไม่จำเป็นต้องตัดสินคำบรรยายโดยดูจากการรวบรวมหลัก
 ฐานที่เป็นระบบ หรือหลักการที่เขาใช้ในการทำงานวิจัยที่ยากลำบาก
 แต่คนฟังจะตัดสินจากความปราดเปรื่องในการบรรยาย ความแปลกใหม่
 ของแนวความคิดของเขา และความสามารถที่จะดึงดูดใจคนฟัง

เอกสารทั้งหมดในสมัยนั้นเห็นพ้องต้องกันว่า ซิมเมลทำตาม

⁶⁴Wilson, op. cit., p. 192.

⁶⁵ดูจาก Florian Znaniecki, *The Social Role of the Man of Knowledge* (New York, Columbia University Press, 1940).

ความคาดหวังนั้นได้อย่างยอดเยี่ยมที่สุด เขาได้พิจารณาว่า ถ้าไม่ใช่ผู้บรรยายที่ปราดเปรื่องที่สุดก็เป็นหนึ่งในบรรดาผู้บรรยายเหล่านั้นในสมัยของเขา เขาดึงดูดความสนใจจากนักศึกษาในแขนงวิชาต่างๆ ผู้เยี่ยมเยียนต่างชาติ ปัญญาชนอิสระจากโลกของหนังสือ หนังสือพิมพ์ และศิลปะ และจากคนจำนวนมากพอสมควรที่เป็นสมาชิกของ "สังคม" ที่ค้นหาถึงสิ่งเร้าทางสติปัญญา ไม่เป็นการพูดเกินความจริงเลยถ้าจะกล่าวว่า การบรรยายจำนวนมากของซิมเมลเป็นเรื่องเกี่ยวกับเหตุการณ์ที่ดึงดูดความสนใจของสาธารณชน ดังเช่นที่ปรากฏตามหน้าหนังสือพิมพ์^{๑๑}

รูปแบบการเสนอของเขาดูเหมือนทำให้ผู้ชมติดใจ บุคคลหนึ่งที่อยู่ในสมัยของซิมเมลเขียนว่า

ผู้ฟังสามารถสังเกตเห็นได้ว่ากระบวนการทางความคิดครอบครองทั้งตัวคนได้อย่างไร คนรูปร่างชูบมอมที่อยู่บนเวทีการบรรยาย ได้กลายเป็นสื่อของกระบวนการทางปัญญา อย่างไรก็ตาม ความกระตือรือร้นที่แสดงออกไม่เพียงทางคำพูดเท่านั้น แต่แสดงออกทางอากัปกิริยา การเคลื่อนไหว และการแสดงด้วย เมื่อซิมเมลต้องการถ่ายทอดส่วนสำคัญของความคิดไปยังผู้ฟัง เขาไม่เพียงแต่เสนอมันอย่างมีระบบ แต่พูดได้ว่าเขาจับมันขึ้นมาด้วยมือของเขา นิ้วของเขาจะแบและกำ ร่างกาย

---

^{๑๑}ดูตัวอย่างเช่น Emil Ludwig, "Simmel auf dem Katheder," *Die Schaubuehne*, X (April, 1914), pp. 411-13; Theodor Tagger, "Georg Simmel," *Die Zukunft*, LXXXIX (October, 1914), pp. 36-41; Paul Fechter, *Menschen und Zeiten* (Gutersloh, Berdelsmann, 1948), pp. 52-56.

ทั้งหมดจะหม่นและสิ้นสะท้านภายใต้มือที่ยกขึ้น... ความเคร่ง
เครียดในการพูดของเขาชี้ให้เห็นถึงความตึงเครียดทางความ
คิดอย่างสูง เขาพูดอย่างนามธรรม แต่นามธรรมนี้เกิดจาก
ความสนใจที่มีชีวิตว่า ดังนั้นมันจึงกลายเป็นชีวิตในผู้ฟัง⁶⁷

ผู้สังเกตการณ์ในยุคของเขาอีกผู้หนึ่งเขียนในทำนองเดียวกันว่า

เขา "คิดตั้ง ๆ" บางคนกล่าวถึงเขาเช่นนั้น และสา-
มารถเพิ่มเติมต่อไปว่า เขาคิดอย่างมองเห็น คนจินตนาการ
เห็นได้ว่าความคิดเกิดขึ้นกับเขาได้อย่างไร...คนสามารถเห็น
ว่าสมองเขาทำงานอย่างไร เขาเชื่อมความคิดต่างๆเข้าด้วย
กันเช่น ช่างไม้เข้าไม้ต่าง ๆ ได้อย่างไร...คนฟังได้ถูกนำไป
สู่การมีส่วนร่วมในการสร้างความคิด คนไม่ได้ฟัง เขาได้ร่วม
ในกระบวนการทางความคิด⁶⁸

จากสิ่งเหล่านี้เราไม่ได้มีหลักฐานที่จะคาดเดาหรือว่า ความ
เจ็บปวดและความลึ้มเหลว ซึ่งซิมเมลอาจจะรู้สึกเนื่องจากขาดซึ่งการ
ยอมรับภายในวงวิชาการ ทำให้ซิมเมลยึดถือการยอมรับของผู้ฟังการ
บรรยายของเขามากขึ้นเรื่อย ๆ ดังนั้นเขาจึงดำรงไว้ซึ่งรูปแบบการ
เขียนรวมทั้งรูปแบบการอภิปราย ลักษณะต่างๆที่นำมาซึ่งเสียงปรบมือ
ยอมรับ เป็นสิ่งที่น่าสนใจที่จะบันทึกถึงความสัมพันธ์นี้ว่า แม้คนในยุค
สมัยเขาเชื่อว่า ผู้ชมของซิมเมลได้รับความประทับใจในแง่ที่ว่า เขากำลัง
"คิดตั้ง ๆ" ขณะที่เขาบรรยาย และพวกเขา ผู้ฟัง คิดว่าพวกเขากำลัง
ช่วยซิมเมล แต่ในความเป็นจริง การบรรยายบางครั้งของเขาได้เสนอ

⁶⁷Fechter, op. cit., pp. 52-56.

⁶⁸Tagger, op. cit.

แล้วหลายครั้ง โดยไม่มีการเปลี่ยนแปลงเนื้อหาส่วนใหญ่⁶⁹ ดูเหมือนกับว่าซิมเมลสนใจต่อปฏิกิริยาของผู้ฟังในเวลานั้นมาก เหมือนเซอร์ซิลล์ในเวลาต่อมา ซิมเมลตั้งใจให้ความประทับใจต่อผู้ชมของเขาว่าเขากำลังต่อสู้กับความคิดของเขา แม้ว่าเขาได้คิดออกมานานแล้วก็ตาม

ไม่เพียงการบรรยายของซิมเมล แต่รวมทั้งงานเขียนมากมายของเขาก็มีลักษณะที่ผู้ฟังการบรรยายชอบ ความปราดเปรื่องที่ไม่มีทางเทียบได้ของบทความบางชิ้นของเขาสัมพันธ์กับความปราดเปรื่องของการอภิปรายอย่างเห็นได้ชัด ในความเป็นจริง บทความหลายชิ้นของเขา ถ้าไม่ใช่ส่วนใหญ่ ได้เสนอครั้งแรกในรูปแบบของการบรรยาย

บทความตีพิมพ์ต่าง ๆ ของซิมเมล จะเสนอต่อผู้ชมที่ไม่ใช่ นักวิชาการมากกว่า โดยเฉพาะเสนอต่อสมาชิกวัฒนธรรมทวนกระแสของเบอร์ลิน บรรณานุกรมซึ่งรวบรวมโดยโรเซนทาล (Rosenthal) และโอเบอร์แลนเดอร์ (Oberlaender)⁷⁰ แสดงว่าบทความของซิมเมลได้รับการตีพิมพ์ในช่วงชีวิตของเขามีจำนวน 180 ชิ้น ที่ตีพิมพ์ในวารสารต่างๆ หนังสือพิมพ์และนิตยสาร มีเพียง 64 ชิ้นที่ตีพิมพ์ในนิตยสารทางวิชาการ และ 116 ชิ้นปรากฏในสิ่งตีพิมพ์ที่ไม่ใช่ทางวิชาการ แต่มีจุดมุ่งหมายเพื่อสาธารณชนในวงกว้าง เช่น หนังสือพิมพ์เสรีนิยม นิตยสารทางศิลปะ และหนังสือรายเดือนเกี่ยวกับวรรณกรรม⁷¹

สิ่งนี้บอกถึงผู้อ่านงานของเขาซึ่งเป็นคนทั่ว ๆ ไป แต่ไม่ได้ให้

⁶⁹Fechter, op. cit.

⁷⁰Erich Rosenthal and Kurt Oberlaender, "Books, Papers, and Essays by Georg Simmel," *American Journal of Sociology*, XL (November, 1945), pp. 238-47.

⁷¹บรรณานุกรมเพิ่มเติมของ Kurt Wolff มีรายชื่อบทความ 20 ชิ้นเพิ่มเติมในวารสารที่ไม่ใช่ทางวิชาการ และมีเพียง 2 ชิ้นเพิ่มเติมในวารสารทางวิชาการ, หน้า 54-55 (liv-lv).

หลักฐานที่เพียงพอต่อข้ออ้างที่ว่า การถูกปฏิเสธจากวงวิชาการผลักดันให้เขาต้องไปหาการยอมรับจากที่อื่น แนวโน้มไปในทางไม่ใช่วิชาการของเขา ในที่สุด อาจเป็นเครื่องชี้ถึงความสนใจรองของเขาในทางวิชาการ

พัฒนาการของซิมเมลเป็นส่วนของกระบวนการทางสังคมซึ่งเขาเสนอตนเองต่อกลุ่มคน 2 กลุ่ม เพื่อนร่วมงานนักวิชาการกลุ่มหนึ่ง และผู้ฟังที่กระตือรือร้นและไม่มีคามสนใจเฉพาะด้านอีกกลุ่มหนึ่ง ความสำเร็จของเขาในกลุ่มที่ 2 ทำให้เขาได้รับการต่อต้านจากเพื่อนร่วมงานมากขึ้นไปอีก และนำเขาไปสู่การแสวงหาความสำเร็จต่อไปจากกลุ่มผู้ชมที่ไม่ใช่ นักวิชาการ สิ่งเหล่านี้แสดงให้เห็นได้จากพัฒนาการต่อไปนี้ของซิมเมลตามระยะเวลาที่ผ่านมา เนื่องจากบทความตีพิมพ์ของเขา ได้มีการเก็บรวบรวม การเปรียบเทียบผลงานตีพิมพ์ต่างๆ ในวารสารและหนังสือพิมพ์ต่าง ๆ โดยดูจากเวลาที่ปรากฏออกมา จะช่วยแสดงถึงลำดับแนวโน้มความสนใจต่อคนทั้งสองกลุ่มของเขา⁷²

ขณะที่ซิมเมลยังเป็นอาจารย์พิเศษ ความหวังที่จะได้รับการยอมรับในวงวิชาการต้องมีสูงกว่าในระยะหลัง ๆ ซึ่งการยอมรับไม่ได้มีขึ้น การเปรียบเทียบระหว่างงานเขียนตามระยะเวลาที่ได้รับการตีพิมพ์ก่อนการเปลี่ยนของศตวรรษ (ระยะเวลาที่เขา มีสถานภาพเป็นอาจารย์พิเศษ) และงานเขียนที่ตีพิมพ์หลังจากนั้น แสดงให้เห็นว่าในระยะแรก ๆ ครั้งหนึ่งของงานเขียนของเขาปรากฏในวารสารทาง

---

⁷² เป็นไปได้ที่จะแสดงว่า สิ่งที่เป็นจริงเกี่ยวกับบทความตีพิมพ์ของซิมเมลในสิ่งตีพิมพ์ต่าง ๆ เกิดขึ้นกับหนังสือของเขาเช่นกัน แต่การแสดงนั้นต้องเกี่ยวพันกับการวิเคราะห์ที่สลับซับซ้อนระดับหนึ่ง ซึ่งไม่สามารถทำได้ในเวลา นี้ แต่เพียงการดูบรรณานุกรมอย่างคร่าว ๆ ก็แสดงให้เห็นว่า งานที่เป็นระบบและเป็นวิชาการของซิมเมลตีพิมพ์ส่วนใหญ่นักในช่วงแรก ๆ ของงานอาชีพเขา

วิชาการ ซึ่งตรงกันข้ามกับงานเขียนที่มีเพียงเล็กน้อยในช่วงมากกว่า 25 ปีในระยะหลัง

ระยะเวลาของการตีพิมพ์บทความของซิมเมล
แบ่งตามประเภทของวารสาร

ประเภทของ วารสาร	ก่อน ค.ศ. 1900		หลัง ค.ศ. 1900		จำนวน ทั้งหมด
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	
วิชาการ	31	50	33	28	64
ไม่ใช่วิชาการ	<u>31</u>	<u>50</u>	<u>85</u>	<u>72</u>	<u>116</u>
ทั้งหมด	62	100	118	100	180

ตอนเริ่มงานอาชีพ ซิมเมลดูเหมือนจะสัมพันธ์ติดต่อกับผู้ชมที่เป็นทั้งนักวิชาการและที่ไม่ใช่ ต่อมาเขามีแนวโน้มที่จะตีพิมพ์บทความในสิ่งตีพิมพ์ที่ไม่ใช่ทางวิชาการมากขึ้นเรื่อย ๆ แม้ว่าไม่สามารถพิสูจน์ได้ แต่มีสิ่งต่างๆ ชี้ว่า ผู้ฟังการบรรยายของเขาประกอบด้วยคนประเภทเดียวกัน และบ่อยๆ ที่บางที่เป็นคนกลุ่มเดียวกัน คนซึ่งเขาต้องการเสนอความคิดเห็นผ่านทางบทความที่เขาเขียนลงในวารสารที่ไม่ใช่วิชาการ ในช่วงปีหลัง ๆ ขณะที่เขาไม่เป็นที่สนใจในวงวิชาการ เขาก็ไม่พยายามที่จะทำตามความคาดหวังของวงการนั้น เพราะฉะนั้นผู้ชมที่ไม่ได้เป็นนักวิชาการจึงปรากฏมากขึ้นเรื่อย ๆ สำหรับเขา

แน่นอน อาจจะเป็นไปได้ว่าขณะที่ซิมเมลได้กลายเป็นที่รู้จักและได้รับการยกย่องจากบุคคลทั่ว ๆ ไปมากกว่าจากคนในวงวิชาการ ผู้พิมพ์จากวารสารหรือนิตยสารทั่ว ๆ ไปจึงพยายามให้เขาเขียนเรื่องมาลงในหนังสือของตน กล่าวสั้น ๆ คือ อาจจะเป็นกรณีที่ว่า ไม่เพียงแต่เป็นการริเริ่มของซิมเมลที่จะหาผู้ชมประเภทอื่นๆ แต่เป็นความสน

ใจที่มีมากขึ้นต่อสิ่งที่ซิมเมลเสนอของกลุ่มตัวแทนผู้ชม สิ่งนี้สามารถอธิบายได้ว่าเป็นกระบวนการกระทำต่อกันและกัน ระหว่างซิมเมลกับผู้ชมธรรมดาทั่ว ๆ ไป โดยมีผู้พิมพ์เป็นเสมือนตัวกลาง

อย่างน้อยก็เป็นไปได้ที่ภาพพจน์ต่อตนเอง (self-image) ของซิมเมลต้องถูกหลอมค่อนข้างมากจากผู้ชมที่ให้รางวัลเขา และผลผลิตทางปัญญาของเขาก็ได้รับอิทธิพลจากความต้องการที่ปรากฏอย่างโดดเด่นของผู้ร่วมบทบาทที่ไม่ใช่ นักวิชาการ ความกดดันจากผู้ร่วมบทบาทเหล่านี้ที่มีต่อชุดบทบาทของซิมเมลนำไปสู่การดัดแปลงที่เหมาะสมของคำจำกัดความเกี่ยวกับตนเอง (self-definitions) และพฤติกรรมบทบาทที่เหมาะสม สถานภาพสำรองในวงวิชาการของเขาทำให้เขาต้องหาผู้ชมที่สนับสนุนจากบริเวณนอกวงวิชาการ และความพยายามที่จะทำตัวให้ได้ตามความคาดหวังเหล่านั้นซึ่งเขาได้กระตุ้นให้เกิดขึ้น ทำให้เขาเข้าไปเกี่ยวพันกับกระบวนการแปลกแยกจากความต้องการของวงวิชาการมากขึ้น ดังเช่นในกรณีของ *คนแปลกหน้า (The Stranger)* ซึ่งเขาเขียนถึงอย่างเข้าใจและอย่างซาบซึ้ง⁷³ ความสัมพันธ์ของเขาด่องวิชาการมีทั้งความใกล้ชิดและความห่างไกล เขาติดอยู่กับวงวิชาการอย่างอินทรีย์ แต่เขาเป็นสมาชิกแบบอินทรีย์ของกลุ่ม เขาสามารถดำรงไว้ซึ่งบทบาทขอบนอกวงวิชาการที่ยากลำบากนั้นได้ เพราะเขาได้รับการสนับสนุนและการเสริมกำลังใจจากกลุ่มผู้ฟังที่ไม่ใช่ นักวิชาการ เป็นสิ่งที่น่าสนใจที่จะบันทึกว่า ซิมเมลไม่มีผู้ติดตามทางความคิดในวงวิชาการ แม้ว่าเขาจะมีอิทธิพลอยู่บ้าง ในขณะที่เขามีผู้ติดตามมากมายในหมู่ปัญญาชนทางวรรณกรรม

ซิมเมล บุคคลขอบนอก ชายแปลกหน้า ไม่ได้เสนอระบบที่มีระเบียบ ที่ประณีตเต็มไปด้วยความมานะบากบั่นต่อเพื่อนในวงวิชาการ แต่ได้ เสนออนุกรมของการมองที่ลึกเข้าไปอย่างไม่เป็นระเบียบ ยินยอม

⁷³ *The Sociology of Georg Simmel*, pp. 402-08.

ถึงอำนาจที่นำทิ้งของการรับรู้ ซิมเมลยังได้แสวงหาความคิดริเริ่ม ซึ่งบางส่วนเกิดจากการที่เขามีภาพพจน์ต่อตนเองว่าเป็นนักวิชาการ - แนนอน วงการวิชาการไม่ได้ให้คุณค่าต่องานประจำล้วน ๆ แต่ต้องการให้สมาชิกในวงการมีผลงานที่ริเริ่ม⁷⁴ อย่างไรก็ตาม ผลงานที่ว่านี้จะสำเร็จได้ต้องผ่านวิธีการที่ยอมรับทางวิชาการ ภายในกฎของวงการวิชาการ ซิมเมลปฏิบัติตามจุดมุ่งหมายของวงการวิชาการ แต่ปฏิเสธบรรทัดฐานของแนวทางและวิธีการที่จะบรรลุซึ่งจุดมุ่งหมายเหล่านั้น⁷⁵ นวัตกรรมของเขาบางส่วนสามารถอธิบายได้จากความกดดันที่ขัดแย้งกันจากโครงสร้างทางสังคมของวงการวิชาการ โครงสร้างนั้นนำเขาไปผูกพันกับพฤติกรรมนอกกรอบ และในขณะเดียวกันก็นำไปสู่พัฒนาการและการสร้างสรรค์ความคิดริเริ่ม⁷⁶

จากการถูกจูงใจให้ปฏิบัติตามความต้องการของผู้ฟังการบรรยายที่ไม่ใช่ นักวิชาการส่วนใหญ่ แม้ว่าเขารารถนากการยอมรับจากเพื่อนในวงการวิชาการ เช่น แมกซ์ เวเบอร์, ริคเคิร์ท หรือ ฮุสเซิร์ล

---

⁷⁴ดูจาก Robert K. Merton, "Priorities in Scientific Discovery," คำปราศรัยของนายกสมาคมอ่านในการประชุมทางวิชาการประจำปีของสมาคมสังคมวิทยาแห่งอเมริกา, สิงหาคม, 1957, *American Sociological Review*, XXII (December, 1957), p. 6.

⁷⁵ดู "Social Structure and Anomie," ของ Merton ใน *Social Theory and Social Structure* โดยเฉพาะหน้า 140-41.

⁷⁶เนื้อหาตอนนี้ได้มาจากงานที่ผ่านมาของข้าพเจ้า "Georg Simmel's Style of Work: A Contribution to the Sociology of the Sociologist," *The American Journal of Sociology*, LXIII, 6(May, 1958), pp. 635-41.

(Husserl) และผู้ที่เขาชื่นชมซึ่งเป็นนักวิชาการรุ่นเด็กกว่า อาทิเช่น แมกซ์ เชลเลอร์ หรือ เอิร์นสต์ บล็อก ทำให้ซิมเมลวางตัวอย่างเสียงต่ออันตราระหว่างคน 2 กลุ่ม เหมือนกับนักแสดงกายกรรมผู้ยิ่งใหญ่ที่มีลูกบอลหลายลูกอยู่ในอากาศเสมอ การแสดงที่ซับซ้อนของซิมเมลในบทบาทต่างๆที่ไม่เหมือนกันต่อหน้าผู้ร่วมบทบาทที่มีหลายลักษณะ ทำให้ชีวิตและงานของเขามีสภาพเหมือนการเล่นเกม เขาถูกกดดันจากผู้ชมให้เป็นผู้บรรยายนักแสดงที่แสดงถึงปฏิภาณและความปราดเปรื่องอยู่ตลอดเวลา ทำให้บางครั้งเขาให้ความรู้สึกที่ว้าเหว่หลังหน้าฉากของธุรกิจบันเทิงมีความเศร้าแอมแฝงอยู่ ดังเช่น คนสังเกตเห็นได้ในภาพตัวละครที่เจ็บป่วยของโรอัลท์ (Rouault) และในนักแสดงละครสัตว์คนอื่นๆ

โรเบิร์ต เอ. นิสเบ็ต ตั้งข้อสังเกตเกี่ยวกับความคิดเรื่อง "ความปราดเปรื่อง" ว่าเป็นความคิดที่ทันสมัย ไม่เคยปรากฏมาก่อน เขากล่าวว่า "ความคิดที่ลึกซึ้งเป็นของนักปรัชญา"

ความลึกและความรอบด้านเป็นของนักวิชาการ ความปราดเปรื่องเป็นของปัญญาชน โดยเฉพาะปัญญาชนสมัยใหม่...แน่นอนไม่เป็นการพูดเกินความจริงไปที่จะเสนอว่า ปัญญาชนสมัยนี้ยินดีที่จะทำโดยปราศจากคำสรรเสริญต่าง ๆ ที่เคยมีมา ในแง่ของความเชี่ยวชาญ ความลึกซึ้ง หลักการ และความแม่นยำถูกต้อง ถ้าเขาสามารถมั่นใจว่าจะได้รับส่วนแบ่งของความปราดเปรื่อง และด้วยความปรารถนาต่อคำสรรเสริญนั้นเขาก็จะปรับรูปแบบของงานให้สอดคล้องกับคุณสมบัติต่างๆ ดังกล่าว การค้นหาและการมองเข้าถึงภายในที่ไม่อาจเข้าใจได้ การตอบได้อย่างฉับพลันต่อสิ่งที่เกิดขึ้นเฉพาะหน้า และอื่นๆ⁷⁷

⁷⁷Robert A. Nisbet, "What is an Intellectual?"

บางคนอาจจะเพิ่มว่า การแสดงออกที่ปราดเปรื่องดัง เช่นที่ซิม-เมลแสดง สามารถปรากฏขึ้นได้ก็เพียงในเวลาที่ปัญญาชนมีทั้งอิสรภาพและเคลื่อนที่ไปได้มากตามกลุ่มต่าง ๆ โดยปราศจากการเชื่อมอย่างอินทรีย์กับกลุ่มเหล่านั้น สิ่งที่เสียไปเป็นราคาที่ค่อนข้างสูง อย่างไม่ต้องสงสัยสำหรับซิมเมล ในปัจจุบันนี้มีคนเพียงเล็กน้อยที่ยินดีจะสูญเสียขนาดนั้น และพอใจกับสภาพที่ไม่ต้องเจ็บปวดจากความขัดแย้งและแรงดึงที่ตรงกันข้ามกันของความภักดีและพันธะต่าง ๆ แต่บางทีเนื่องจากเหตุผลนี้ ทำให้ส่วนใหญ่ของพวกเราไม่ได้พัฒนาความสามารถในการวิเคราะห์ที่เฉียบแหลม ดังปรากฏใน เกออร์ก ซิมเมล ผู้มีชื่อเสียงโด่งดัง

สรุป

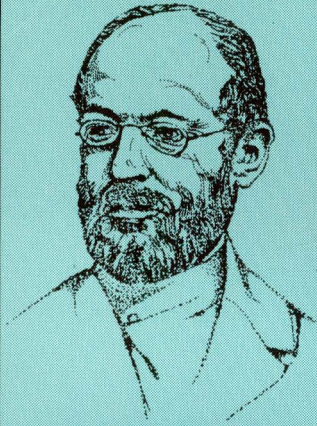
แม้ว่างานของซิมเมลจะมีลักษณะไม่เป็นระบบ และมีความขัดแย้งกันเองอย่างจงใจ แต่ก็ เป็นไปได้ที่จะเลือกเฟ้นและจัดระเบียบงานของเขาจนทำให้ได้วิธีการที่สอดคล้องกันในแนวสังคมวิทยา เกิดขึ้นในความเป็นจริง วิธีการทางสังคมวิทยาของซิมเมลและรายงานการศึกษาของเขาอาจจัดอยู่ใกล้เคียงกับงานของเดอร์ไคม์ได้ในแง่ความสำคัญทางวิชาการ เดอร์ไคม์ให้ความสนใจต่อโครงสร้างทางสังคม โครงสร้างของสถาบันใหญ่ ๆ เช่น ศาสนาและการศึกษา และต่อคุณค่าทั้งหมดที่ เชื่อมสังคมต่างๆ เข้าด้วยกันและที่สร้างตัว เชื่อมต่างๆ ระหว่างปัจเจกบุคคล ในทางตรงกันข้าม แนวความคิดของซิมเมลอยู่ในด้านสังคมวิทยาจุลภาค (microsociological enterprise) ความสนใจพื้นฐานของเขาอยู่ที่กระบวนการทางสังคม เขาได้อธิบายถึงแบบแผนที่หลากหลาย ซึ่งผู้กระทำที่เป็นปัจเจกบุคคลใช้ในการปะทะสังสรรค์ต่อกันและกัน และผ่านทางการปะทะสังสรรค์นี้จะช่วยกำหนดโครงสร้างและสร้าง โครงสร้างใหม่ในโลกของสังคม สังคมวิทยา

เกี่ยวกับรูปแบบและเรขาคณิตของที่ว่างทางสังคมของซิมเมล ได้ให้แผนที่ขั้นแรก ซึ่งทำให้นักวิจัยรุ่นหลังสามารถกำหนดจุด และบ่อยครั้ง แม้แต่ทำนายการเคลื่อนที่ของผู้กระทำทางสังคมซึ่งติดอยู่ในโยงใยความสัมพันธ์ของกลุ่มในขณะที่พยายามที่จะอยู่นอกเหนือความสัมพันธ์เหล่านั้น

สังคมวิทยาในปัจจุบัน มีวิธีการทางเทคนิควิทยาต่าง ๆ และกลไกทางความคิดที่เหนือกว่าในสมัยของซิมเมลมาก แต่มีเพียงคนไม่กี่ท่านที่จะกล่าวว่า เพราะฉะนั้นซิมเมลจึงเป็นผู้ล้ำหลัง ไม่ว่าเราอ่านงานของเขาโดยตรง หรือรู้จักความคิดของเขากรองผ่านทางความคิดของ โรเบิร์ต พาร์ค, หลุยส์ เว็ธ, เอฟเวอร์เรต ซี. ฮิวส์, ธีโอดอร์ แคปโลว์ (Theodore Caplow) ธีโอดอร์ มิลส์ (Theodore Mills) และโรเบิร์ต เค. เมอร์ตัน⁷⁹ เขาก็ยังเป็นผู้กระตุ้นจินตนาการทางสังคมวิทยาอย่างมีพลังต่อไป เช่นเดียวกับ เดอร์ไคม์ หรือ แมกซ์ เวเบอร์

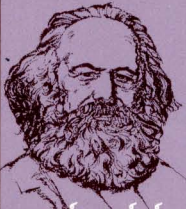
⁷⁹ดูจาก Caplow, op. cit., และ Theodore Mills, "Some Hypotheses on Small Groups from Simmel," in Lewis A. Coser, ed., *Georg Simmel*.

แนวความคิด
ทฤษฎีทางสังคมวิทยา
ตอน
เกออร์ก ซิมเมล
โดย
ลิวอิส เอ. โคเซอร์
แปลโดย
จามะรี พิทักษ์วงศ์
และ
วารุณี ภูริสินสิทธิ์

ออกัสต์ กองต์

คาร์ล มาร์กซ

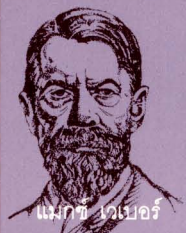
เฮอริเบิร์ต สเปนเซอร์

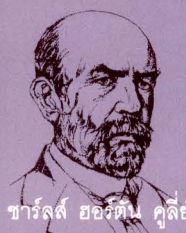
เอมิล เดอร์ไคม์

เกออร์ก ซิมเมล

แมกซ์ เวเบอร์

ชาร์ลส์ ฮอว์ตัน คูลีย์

ยอร์จ เฮอริเบิร์ต มัด